

**Pécsi Tudományegyetem Bölcsészet- és  
Társadalomtudományi Kar**

**„Oktatás és Társadalom”  
Neveléstudományi Doktori Iskola**

**Intézményi önértékelés**

**Pécs, 2020. október 26.**

**(Frissítés: 2022. január 31.)**

## Tartalomjegyzék

|                                                                                                                               |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>I. Önértékelés .....</b>                                                                                                   | <b>3</b>  |
| Általános és szervezeti jellemzők .....                                                                                       | 3         |
| ESG-alapú megfelelésvizsgálat .....                                                                                           | 6         |
| ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika .....                                                                                     | 6         |
| ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása; folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése ..... | 16        |
| ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés .....                                                                  | 18        |
| ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése .....                         | 23        |
| ESG 1.5 Oktatók.....                                                                                                          | 25        |
| ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások .....                                                                    | 28        |
| ESG 1.7 Információkezelés .....                                                                                               | 32        |
| ESG 1.8 Nyilvános információk.....                                                                                            | 36        |
| ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás .....                                                                             | 37        |
| <b>II. Mellékletek.....</b>                                                                                                   | <b>38</b> |
| II.1 melléklet: A doktori iskola törzstagjainak rektor által hitelesített listája.....                                        | 38        |
| II.2 melléklet: A munkáltatói jogok gyakorlójának nyilatkozata a doktori iskola vezetőjének foglalkoztatásáról.....           | 39        |
| II.3.1 melléklet: Külföldi részképzések és ösztöndíjak .....                                                                  | 40        |
| II.3.2 melléklet: Idegen nyelvű kurzusok .....                                                                                | 41        |
| (csak magyar nyelvű képzés esetén).....                                                                                       | 41        |
| II.3.3 melléklet: Vendégoktatók .....                                                                                         | 42        |
| II.4 melléklet: Fokozatszerzés statisztikai bemutatása .....                                                                  | 44        |
| <b>III. További kiegészítő adatok .....</b>                                                                                   | <b>45</b> |
| Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában PhD fokozatot szerzett hallgatók.....                           | 45        |
| Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában .....                                                           | 49        |
| PhD fokozatot szerzett kollégák rövid életrajza .....                                                                         | 49        |
| Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában .....                                                           | 53        |
| dr. habil. címet szerzett kollégák rövid életrajza .....                                                                      | 53        |
| A PTE egyik legfontosabb, a doktori iskolához kapcsolódó projektje: a Befogadó Egyetem ....                                   | 56        |
| A PTE BTK Neveléstudományi Intézetében kurzust tartó doktorhallgatók .....                                                    | 59        |
| Hallgatók elégedettségének, véleményének vizsgálata - Kérdések.....                                                           | 60        |

# I. Önértékelés

## Általános és szervezeti jellemzők

### A doktori iskola adatai

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A doktori iskolát működtető felsőoktatási intézmény(ek) neve          | <b>Pécsi Tudományegyetem</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Doktori iskola neve                                                   | <b>„Oktatás és Társadalom”<br/>Neveléstudományi Doktori Iskola</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Doktori iskola neve angol nyelven                                     | „Education and Society” Doctoral School of Education                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Doktori iskola címe                                                   | H-7624 PTE BTK, Pécs, Ifjúság útja 6.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Doktori iskola weboldalának címe                                      | <a href="https://nevtudphd.pte.hu/">https://nevtudphd.pte.hu/</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Doktori iskola ODT-azonosítója                                        | 174                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Doktori képzés kezdetének éve                                         | 2006                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Doktori iskola vezetője                                               | Ambrusné Kéri Katalin DSc, egyetemi tanár                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Kapcsolattartó személy(ek) neve, beosztása, e-mail-címe, telefonszáma | <p>Ambrusné Kéri Katalin iskolavezető<br/> <a href="mailto:keri.katalin@pte.hu">keri.katalin@pte.hu</a><br/> +36/30-4019-184</p> <p>Cserti Csapó Tibor iskolavezető-helyettes<br/> <a href="mailto:cserti.csapo.tibor@pte.hu">cserti.csapo.tibor@pte.hu</a><br/> +36/30 4446688</p> <p>Steklács János iskolavezető-helyettes<br/> <a href="mailto:steklacs.janos@pte.hu">steklacs.janos@pte.hu</a><br/> +36/30 3168611</p> <p>Márhoffer Nikolett irodavezető<br/> <a href="mailto:marhoffer.nikolett@pte.hu">marhoffer.nikolett@pte.hu</a></p> <p>Nyíri Csilla szervező<br/> <a href="mailto:nyiri.csilla@pte.hu">nyiri.csilla@pte.hu</a><br/> +36/20 9939012</p> <p>Maisch Patrícia szervező<br/> <a href="mailto:maisch.patricia@pte.hu">maisch.patricia@pte.hu</a><br/> +36/30 6567274</p> |
| Doktori képzés nyelve(i)                                              | magyar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Doktori iskola tudományterületi besorolása                            | bölcsészeti tudományok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                      |                                                                                   |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Doktori iskola tudományága(i)                        | neveléstudományok                                                                 |
| ezen belül: kutatási/művészeti terület               | nevelésszociológia; nevelés- és oktatástörténet, iskolatörténet; nevelésfilozófia |
| Doktori program(ok) megnevezése                      | Nevelésszociológia; Oktatástörténet                                               |
| Kiadott doktori fokozat elnevezése (DLA és/vagy PhD) | PhD                                                                               |

### A doktori iskola profilja, vezetése, rövid története

*(Milyen intézményben, mióta, milyen szintű autonómiával működik a doktori iskola? Mi a rövid története? Melyek a doktori iskola sajátosságai, fő erősségei? Helyezze el a magyarországi doktori iskolák palettáján: miben nyújt többet, jobbat vagy mást, mint a többi, hasonló profilú doktori iskola, különös tekintettel a nemzetközi versenyképességre?)*

A PTE Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kar keretei között működő „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában *(a továbbiakban: OTNDI)* 2006. szeptember 1-én<sup>1</sup> indult meg a képzés, két programmal, melyek azóta is folyamatosan működnek: az **Oktatástörténet és a Nevelésszociológia program** jelentik az iskola működésének alapját. A doktori iskola alapításakor Magyarországon az ELTE-n, a Szegedi és a Debreceni Tudományegyetemen működött neveléstudományi doktori képzés, 2012 óta ez a kör bővült az Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájával. Saját iskolánkban a kezdet kezdetétől törekedtünk arra, hogy a többi hazai, a neveléstudomány területén működő doktori képzéssel együttműködve, más egyetemek ezzel kapcsolatos törekvéseire és eredményeire figyelve alakítsuk ki saját, pécsi képzésünket. Az OTNDI alapításától kezdve kiemelten fontos továbbá számunkra az, hogy a pécsi tanárképzés, illetve a neveléstudomány és – pécsi sajátosságként – az ezzel szoros kapcsolatban művelt romológia tudományterületének hagyományai és értékei is markánsan megjelenjenek a doktori képzésünkben.

Doktori iskolánkat a neveléstudomány területére soroljuk, de már az alapításkor külön nevet is adtunk neki: „Oktatás és Társadalom”. Az elnevezéssel azt szándékoztunk hangsúlyozni, hogy az iskola törzstagjai, témavezetői és tanárai a neveléstudománynak olyan ágaiban végzik tudományos kutatásaikat, amelyek közvetlenül érintkeznek a társadalmi jelenségekkel, területekkel. Érvényes ez a megállapítás nemcsak a nevelésszociológiára, hanem a történeti aspektusú programunkra is.

- Az **oktatástörténet** összefonódik egyfelől a tágasan értelmezett művelődéstörténet kérdéseivel, problémáival, másfelől pedig a társadalomtörténettel. Ugyanakkor hangsúlyos vonása a politikaelemzés is, amely elszakíthatatlan jellegzetessége doktori iskolánk történeti elemzéseinek. Az iskola tematikájában helyet kapnak a széles sodrású társadalmi folyamatok, a magyar és az európai vagy éppen világtörténelem összekapcsolódása a nevelés- és a művelődés alakulásával, és olyan esettanulmányok is, amelyek a történések, a pedagógiai jelenségek egy-egy pontjára világítanak rá, és a mikrovilágban keresik a nagy folyamatok helyi kristályosodását. A művelődési intézmények és a felnőttek nevelésének más színterei (pl. a munkahely) változatos kapcsolata a lokális közösséggel történeti szempontból is összekapcsolódik a nevelés- és oktatásszociológiai kutatásokkal. Kiemelt kutatási tématerületek a programhoz kapcsolódóan: a hazai (pécsi) tanárképzés történetének vizsgálata, tágabban a

<sup>1</sup> A MAB plénuma a 2005. október 28-án tartott ülésén a 2005/9/III/1. számú határozatával hagyta jóvá a *Neveléstudományok* tudományágban létesíteni tervezett doktori iskola akkreditációjára benyújtott pályázatot.

pedagógus professzió történetének a kutatása; a lánynevelés- és női művelődés történetének sokdimenziós feltárása; a történeti és összehasonlító szempontú tankönyvkutatások folytatása; a komparatív szemléletű neveléstörténet művelése; valamint az iskola- és tantárgytörténet, illetve a gyógypedagógia-történet kutatása. Újabb, mind hangsúlyosabbá váló terület a program keretei között a nevelés filozófiai alapjainak, a nevelésfilozófia történetének a vizsgálata.

- A **nevelésszociológiai program** is széles területet foglal magába. A hagyományos nevelés- és oktatásszociológiai kérdésfeltevések természetesen szerepet kapnak programunkban: a társadalmi egyenlőtlenségek összefüggése az oktatással, a társadalmi folyamatok (demográfiai, migrációs, településhálózati) és az oktatáspolitikai döntések egymásra hatása, a gazdaság és munkaerőpiac összefüggése a szakképzéssel és a felnőttképzéssel, a társadalmi egyenlőtlenségek megjelenése az oktatásban és így tovább. Emellett külön figyelmet fordítunk a felsőoktatásra és a felnőttoktatásra. E témakörökben nem annyira az egyenlőtlenségek kérdéseire koncentrálnak, inkább az összehasonlító és az oktatáspolitikai elemzésekre; valamint az intézményi vezetés, a menedzsment problémáira. Az iskola szervezetszociológiai sajátosságainak különböző értelmezési keretekbe helyezésével az iskolán belüli folyamatok és az iskolához kapcsolódó intézményi hatások is más megvilágításba kerülnek. Mivel az életminőség magyarországi jelzőszámai az iskolázottsággal szoros összefüggést mutató társadalmi problémára utalnak, ezért ezen értelmezési keretben releváns kutatási témáink közé tartozik a kötelező iskoláztatás éveit alatti, az életminőségben kulcsszerepet játszó egészségmagatartáshoz kapcsolódó kompetenciáknak a fejlesztése, az iskola saját illetékességi köréhez tartozó, egészségesebbé tevő erőforrások, ehhez kapcsolódóan az iskolai testnevelés lehetőségeinek a feltárása, mozgósítása, fejlesztése, az iskola szereplőinek aktív adaptációt kiváltó, szabálykövető viselkedésének a befolyásolása. A temporalitás, az iskola szervezetébe szőtt idődimenziók értelmezési keretében pedig a pedagógia elméletének és az iskola gyakorlatának egymásra vonatkoztatása, az adekvát válaszok megtalálásának lehetőségei jelölik ki a kutatások irányait. Mind az életminőség, mind a temporalitás értelmezési keretében helyezett társas történések, folyamatok az iskolai tudáselsajátítás és az esélykülönbségek újabb dimenzióit tárják fel.

A nevelésszociológia program szerves részeként, a régi képzésben külön specializációként, a 2016 óta bevezetett, új típusú képzésben pedig témakiírásokban megjelenített, hangsúlyos doktori iskolánkban a *romológia* tudományterülete. Itt az alap- és mesterszakon művelt diszciplínákat visszük tovább a neveléstudományi kutatásokhoz kapcsolva, illetve a neveléstudományra vonatkoztatva. Kiemelt szerepet kap így témakiírásainkban a cigány/roma nyelvek (iskolai) fejlesztése, tanítása, a fejlesztés tervezése, valamint a kultúra olyan hagyományos területeinek a vizsgálata, mint például a mesemondás, a mesék alkalmazhatósága az oktatásban. Mindezzel együtt – a történeti, a nevelésszociológiai és a módszertani aspektusokat ideértve – hangsúlyt kap a társadalom belső szerkezetének és differenciált rajzolatainak, mintázatainak a feltárása, melyekre országosan vagy helyi szinten pedagógiai programok építhetők az esélyegyenlőség biztosításához. Az oktatás tartalmi és módszertani kérdéseinek kutatása összefüggést teremt a romológia (cigány népiismeret, a cigány nyelvek, cigány kultúra oktatása) és a neveléstudomány más területei között, a neveléstörténeti, továbbá a tankönyvekre és a curriculum kérdéseire, valamint az irodalom oktatásának módszertani kérdéseire irányuló kutatások között.

A doktori iskola két programjának alapját adó neveléstörténeti és nevelésszociológiai szemléletmód és keret az ország más egyetemeinek neveléstudományi doktori képzéseiben is többnyire jelen van. Amiben az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola különbözik a hazai neveléstudományi doktori iskolák és programok kutatási irányaitól, és amely különbség a témakiírásokban is megjelenik, az az összehasonlító látásmód hangsúlyos megjelenítése, a művelődés-, társadalom- és politikatörténetbe ágyazódó történeti szemlélet, valamint a gyakran romológiai eredményekhez, illetve az iskolai szervezetszociológiához kapcsolódó nevelésszociológiai kutatások. Több olyan, a programok fenti bemutatásánál részletesebben kifejtett nagyobb téma terület is körvonalazható a kutatói utánpótlás-nevelésben, melyek az elmúlt évek során kirajzolták a pécsi neveléstudományi doktori képzés sajátos arculatát.

### Az önértékelés elkészítésének folyamata

*(Kik, milyen folyamat keretében, milyen munkamegosztásban, milyen lépéseken keresztül állították össze az önértékelést?)*

Az önértékelés összeállítását az OTNDI vezetője irányította. A munkában egyrészt a doktori iskola jelenlegi és korábbi tőrzstagjai, másrészt a PTE Doktorandusz Önkormányzata (DOK) korábbi elnöke, Závodi Bence, jelenlegi elnöke, Balogh Márton, a DOK diák-képviselői, valamint a Doktori Iroda titkára, Márhoffer Nikolett, ügyintézői, Maisch Patrícia, Nyíri Csilla, a PTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanács titkára, Molnár-Kovács Zsófia, az iskolánk ösztöndíjas doktorandusza, Fodor Bálint és a PTE BTK Doktori Iroda vezetője, Horváth Judit vettek részt. A *További kiegészítő adatok* című rész elkészítéséhez számos, a doktori iskolánkban korábban fokozatot vagy dr. habil. címet szerzett kollégát megszólítottunk, köztük sokan készítették el szakmai pályafutásuk rövid bemutatását. A Befogadó Egyetem Projekt leírását az OTNDI tőrzstagja, Híves-Varga Aranka készítette el. Az önértékelés végleges szövegét a Doktori Tanács tagjai a 2020. október 14-re összehívott ülésükön vitatták meg. (Az önértékelés kiegészítése 2022 januárjában történt meg.)

Az OTNDI megalakulása óta minden évben felülvizsgálja, aktualizálja, és részben újraírja az önértékelési és a minőségbiztosítási dokumentumokat is. Ennek elfogadása évről évre a Doktori Tanácson történik. A jelenlegi önértékelés elkészítése tulajdonképpen ezeken a korábbi írásos anyagokon nyugszik, friss adatokkal és új, az ESG-alapú akkreditációs eljárás szerint megkívánt szempontokkal, elemző részletekkel kiegészítve.

### ESG-alapú megfelelésvizsgálat

#### ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika<sup>2</sup>

**Sztenderd:** Az intézmények rendelkezzenek publikus és a stratégiai menedzsment részét képező minőségbiztosítási politikával. Ezt a belső érintettek [azaz a hallgatók, az oktatók és a nem oktató személyzet] dolgozzák ki és valósítsák meg, megfelelő struktúrák és folyamatok révén, a külső érintettek [felhasználók, munkaadók, partnerek] bevonásával.

#### *Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:*

#### **1. A doktori iskola előző akkreditációs eljárása során megfogalmazott ajánlások alapján tett intézkedések bemutatása és értékelése**

*(A bemutatás kitérhet a megelőző intézményakkreditációs eljárás ajánlásain alapuló, a doktori iskolát is érintő esetleges intézkedésekre is.)*

<sup>2</sup> A PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola Minőségbiztosításának programja  
[https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/minosegbiztositas\\_2020junius14\\_1.pdf](https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/minosegbiztositas_2020junius14_1.pdf)

A korábbi akkreditációs eljárás útmutatásai nyomán, illetve alapító törzstagjaink nyugdíjba vonulása miatt az elmúlt években az OTNDI igyekezett megerősíteni törzstag-állományát<sup>3</sup>, ezt tekintettük az egyik legfontosabb feladatunknak, bírva ezzel kapcsolatosan a kari és egyetemi vezetőink támogatását. A doktori iskola jelenlegi törzstagjai aktív korú, a nyugdíjazástól még távol álló professzorok és habilitált egyetemi docensek (utóbbiak hamarosan készen állnak professzori pályázatuk benyújtására). Az aktív professzorok között három MTA doktora minősítésű törzstag dolgozik a doktori iskolában (Ambrusné Kéri Katalin, Heidl György, Somos Róbert), Steklács János professzor úr pedig hamarosan benyújtja MTA doktori pályázatát a neveléstudomány területén. Fontosnak tartjuk továbbá annak a hangsúlyozását, hogy a törzstagok valamennyien a **tanárképzés** valamely területén dolgoznak a PTE-n (a diszciplináris képzésben vagy a pedagógiai-pszichológiai tárgyak tanáraiként), és mindannyian rendelkeznek neveléstudományi szempontból releváns és jelentős kutatási eredményekkel és publikációkkal.

A MAB korábbi véleményében szerepelt az az észrevétel, hogy a doktori értekezések *formai megjelenítése* nem egységes, különösen a régebbi disszertációk/tézisek esetében.<sup>4</sup> Ezt az észrevételt az OTNDI Doktori Tanácsa 2019-ben több ülésén is megvitatta, és elkészítettük az ehhez szükséges útmutatót a doktorhallgatók számára; a doktori iskola honlapján ez szabadon hozzáférhető.<sup>5</sup> Pontosítottuk a fokozatszerzési eljáráshoz minimálisan szükséges *publikációk* leírását is, mert a fent említett, 2019. március 1-jén kelt MAB-os értékelésben arra történt utalás, hogy „egy egységes publikációs követelményrendszer” kidolgozása volna fontos. Ez elkészült, és ehhez iránymutatóként az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság által elfogadott folyóirat-listát fogadtuk el és tettük közzé még 2019-ben.<sup>6</sup> A disszertációk és tézisek tartalmi és formai elvárásait a kutatómódszertani kurzusok keretében, valamint az egyes programokhoz kapcsolódó szemináriumokon évről évre hangsúlyosan tudatosítjuk, a teljesítendő követelményekben elvárjuk.

## 2. A doktori iskola megfogalmazta küldetését és jövőképét

*(Kérjük, 1-3 mondatban írja le a doktori iskola küldetését, illetve jövőképét! Hogyan illeszkednek ezek az Európai Kutatási Térség (European Research Area, ERA) célkitűzéseikhez? Milyen kapcsolatban állnak az intézményi IFT-ben rögzítettekkel?)*

**A Doktori Iskola küldetése:** Az OTNDI legfontosabb küldetése az, hogy a hazai neveléstudomány művelésének, a magyar oktatásügy és a köznevelés megújításának egyik legelismertebb szakmai-tudományos műhelye, az itt keletkezett kutatási eredmények későbbi hasznosítása nyomán egyik fontos gyújtómotorja legyen. Küldetésünknek tekintjük azt, hogy az itt tanuló és itt fokozatot szerzett diákok, illetve az itt habilitált kollégák büszkéek legyenek arra, hogy ehhez a doktori iskolához tartoznak, hogy ennek a szellemi műhelynek a résztvevői. Minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy oktatóink és diákjaink egy, a tudományok műveléséhez méltó, korszerű környezetben, egymással együttműködve, ugyanakkor saját tehetségüket maximálisan kibontakoztatva tudjanak dolgozni. Fontosnak tartjuk a hivatalos dokumentumokban rögzített partneri együttműködések nyújtotta lehetőségek felhasználását annak érdekében, hogy a neveléstudományok területén ez a doktori iskola a Dunántúl meghatározó, sajátos arculattal bíró intézménye legyen.

<sup>3</sup> II.1 melléklet - A doktori iskola törzstagjainak rektor által hitelesített listája

<sup>4</sup> Részlet a legutóbbi, 2019. március 1-jén kelt MAB-értékelésből: „A próbaszerűen kiválasztott, különböző években írt disszertációk és tézisek kapcsán az derült ki, hogy ezek terjedelme, tartalma és formai jellege nem minden esetben egységes.” <https://doktori.hu/index.php?menuid=538&lang=HU&id=126>

<sup>5</sup> [https://nevtudphd.ptt.hu/sites/nevtudphd.ptt.hu/files/files/disszertacio\\_leadasanak\\_kovetelmenyei\\_1.pdf](https://nevtudphd.ptt.hu/sites/nevtudphd.ptt.hu/files/files/disszertacio_leadasanak_kovetelmenyei_1.pdf)

<sup>6</sup> [https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori\\_tanacs/II.%20Osztaly/Doktori\\_Folyoiratlista\\_PETB\\_II\\_Osztaly.pdf](https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/II.%20Osztaly/Doktori_Folyoiratlista_PETB_II_Osztaly.pdf)

**A Doktori Iskola jövőképe:** célunk egy olyan erős és elismert, a magyarországi neveléstudományi doktori képzésben mind jobban meghatározó jelentőségű doktori képzés kimunkálása a pécsi hagyományokra, a PTE-n létrejött eddigi eredményekre és értékekre építve, amely képzés keretei között

- hosszabb távon biztosított az aktív törzstagok működése;
- ahol a Dunántúl és a határon túli magyar (különösen a horvátországi és szerbiai, illetve az erdélyi és partiumi, illetve szlovákiai) képzőhelyek mester szakot/osztatlan tanári szakot végzett hallgatói, a már pályán lévő pedagógus és gyógypedagógus kollégák lehetőséget kapnak neveléstudományi tanulmányaik kiteljesítésére, a pécsi kutatásokba történő bekapcsolódásra, iskolai, óvodai innovációs munkájuk tudományos megalapozására.
- Jövőképünk hangsúlyos eleme egy **angol nyelvű doktori program** kimunkálása 2022-ig, a PTE IFT *nemzetköziesítéssel* kapcsolatos stratégiai irányvonalához szorosan illeszkedve. Ehhez előkészületként az OTNDI-hez kapcsolódó Neveléstudományi Intézet kollégái a közelmúltban dolgozták ki és indították el a Pedagógia BA és Romológia BA szakok angol nyelvű formáját, és a közeli jövőben várható a doktori képzés fontos alapját jelentő tanárképzés pedagógiai-pszichológiai moduljának, valamint a Neveléstudomány MA szaknak az angol nyelvű elindítása is Pécsen. Bemenetet jelenthet továbbá egy ilyen, jövőbeli programhoz a PTE BTK Művelődéstudományi Intézetében 6 éve sikeresen futó *Human Resources Counselling* MA-szak.
- Fontos fejlesztési elem továbbá a nevelésfilozófiai és a tantárgypedagógiai kutatások kibontakoztatásának segítése az OTNDI keretei között, akár önálló programként. Ezen a területen a 2021-es év végére a már meglévő Nevelésszociológia és Oktatástörténet programok mellett Oktatáselmélet és szakdidaktika elnevezéssel új doktori program alapítását, indítását hagyta jóvá a közelmúltban a Doktori Tanács. A program a megfelelő kari, egyetemi jóváhagyási folyamat után a tervek szerint 2022 szeptemberétől lesz elérhető. Elkezdődött ezen kívül a kar vezetése kezdeményezésével és jóváhagyásával ennek a programnak az angol nyelvű kidolgozása, indításának előkészítése is, amely létrehozásával cél a Doktori Iskola nemzetközi szintén történő erőteljesebb megjelenése, illetve az egyre erősebben jelentkező hazai és külföldről érkező hallgatói igények kielégítése. A program a tervek szerint elérhető lesz külföldi önköltséges és Stipendium Hungaricum ösztöndíjjal érkező hallgatók részére, továbbá a PhD tanulmányaikat angol nyelven folytatni tervező, magyar anyanyelvű hallgatók számára is.

A PTE 2016–2020 között érvényben lévő Intézményfejlesztési tervének (melynek kidolgozásáért a Kapcsolati és Nemzetköziesítési Igazgatóság felel, és a Kancelláriával egyeztetve a Rectori Kabinet dolgozza ki a PTE szabályzata<sup>7</sup> szerint) **fő célkitűzéseit az OTNDI céljai követik.** Ezek közül **kiemelten** is segíteni tudjuk az alábbi stratégiai irányokat: *A magyar roma felzárkóztatási politika támogatása speciális képzésekkel és beiskolázási programokkal; Érzékeny Egyetem – integrált oktatás és szolgáltatás a fogyatékkal élő hallgatók számára, valamint a Pécsi Tudományegyetem informatikai rendszereinek progresszív fejlesztése az alaptevékenységek és a K+F+I tevékenységek kiszolgálására, támogatására irányt.*



**3. A doktori iskola minőségértékelési rendszerrel rendelkezik, amely eredményesen támogatja az oktatási és kutatási/művészeti tevékenysége folytatását és továbbfejlesztését, az oktatók és a doktoranduszok szakmai fejlődését és a nemzetközi tudományos/művészeti életben való, megfelelő színvonalú részvételét.**

*(Milyen minőségcélokat állít maga elé a doktori iskola, és milyen indikátorok alapján mérik ezek teljesülését? Hogyan határozza meg a doktori iskola versenyképességének kritériumait? Egységes intézményi minőségértékelési rendszer esetén miként érvényesülnek a doktori képzés sajátos szempontjai, és miként vesz részt a doktori iskola a folyamatok tovább-fejlesztésében? Mennyire vannak összhangban a minőségcélok az IFT-vel? Hogyan mérik a doktoranduszok, az oktatók és a doktori iskola bizottságai teljesítményét?)*

Az OTNDI-ben a minőségcélok felállítása, valamint ezek ellenőrzése a magas színvonalú kutatóképzés érdekében a PTE vonatkozó szabályzatainak szellemében, az IFT-vel összhangban, a Doktori Tanács, illetve a Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Doktori Tanács<sup>8</sup> ülésein rendszeresen áttekintve történik. A Doktori Iskola törzstagjaitól, témavezetőitől, a PTE-n dolgozó és más egyetemi, kutatóintézeti helyszínekről vendégoktatóként meghívott tanáraitól is **elvárja a rendszeres, dokumentálható eredményekben is megnyilvánuló, magas színvonalú, a neveléstudományokhoz kapcsolódó kutatómunkát, és a doktori képzéshez szükséges tanári habitust.** A doktori iskola tanárainak tudományos kutatói és oktatói tevékenységét az elfogadott akadémiai normáknak megfelelően a programok vezetői a Doktori Tanács ülésein rendszeresen értékelik, ezzel kapcsolatosan az eredmények rögzítése, az adatok frissítése a doktori.hu-n folyamatos. Kurzustartásra az esetek túlnyomó részében úgy kértünk fel tanárokat az elmúlt években, hogy a neveléstudomány területén a PhD fokozaton túl habilitációval vagy DSc címmel rendelkezzenek.

**A versenyképesség legfőbb kritériumai:** az OTNDI oktatóinak és hallgatóinak magas szintű szakmai és tudományos felkészültsége; jó publikációs mutatók; a hazai és nemzetközi tudományos életbe történő mind jelentősebb bekapcsolódás; releváns, társadalmi szempontból fontos témák kiírása és kutatása; korszerű kutatási-oktatási környezet; modern, az oktatásban és a kutatásban az IKT nyújtotta lehetőségeket is maximálisan kihasználó módszertani alapok.

A doktoranduszok teljesítményét a felvételi eljárástól kezdve, folyamatosan, minden szemeszterben méri az OTNDI, az előzetesen írásban meghatározott, a hallgatók által is ismert, a doktori iskola honlapján bármikor szabadon hozzáférhető kritériumok mentén. A felvételi eljárás az aktuális egyetemi és tudományterületi szabályozást kiegészítve az OTNDI saját szempontrendszer alapján történik. Eszerint a felvétel a szokásos *objektív kritériumok* (eddig diákköri/tudományos tevékenység, ezzel kapcsolatos helyezés, eredmények; eddigi konferencia-előadások és publikációk; legalább jó rendű egyetemi (mester szintű) oklevél; középfokú nyelvvizsga a PTE BTK által előírt nyelvek valamelyikéből stb.) számbavétele és teljesülésük értékelése mellett a felvételiző benyújtott kutatási tervéről történő elbeszélgetéssel is kiegészül. A jelentkező a felvételi eljárás során irodalomjegyzékkel ellátott kutatási tervet<sup>9</sup> nyújt be, és erről a felvételi vizsgán elbeszélget a bizottság tagjaival. A kutatási terv elkészítéséhez az OTNDI honlapján a *Felvételi menüpont* alatt elérhető egy vázlat<sup>10</sup>.

A doktorandusz egy-egy kurzusa/féléve csak abban az esetben ismerhető el, ha a hallgató az adott szemeszter folyamán teljesítette valamennyi, a Doktori Iskola képzési tervében rögzítetteknek megfelelő, tanórai és/vagy írásbeli munkát, valamint az egyes kurzusokhoz előírt szóbeli beszámolókat vagy írásbeli számonkérést. Az ösztöndíjas és az önköltséges formában tanuló doktoranduszok kurzusteljesítési követelményei teljes mértékben *azonosak*.

<sup>8</sup> <https://btk.pte.hu/hu/doktori-kepzes/pte-bolcseszeti-es-tarsadalomtudomanyi-doktori-tanacs>

<sup>9</sup> A kutatási terv esetén a PTE valamennyi Doktori Iskolájában kötelező a 2020-as évtől kezdve a választott témavezető megjelölése, a témavezetői hozzájárulás feltöltése a felvételi jelentkezés dokumentumai közé, és lehetőleg kell egy *ajánlás* is.

<sup>10</sup> [https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/kutatasi\\_terv\\_vazlata.pdf](https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/kutatasi_terv_vazlata.pdf)

Az OTNDI kiemelten, és egyre jelentősebb mértékben fontosnak tartja a doktorhallgatók **idegen nyelvi kompetenciáinak fejlesztését**. Ennek érdekében tanévenként egy-két alkalommal külföldről érkező, többnyire angol, esetenként német nyelven előadásokat tartó oktatókat hívunk meg, hogy tudományos előadásokat tartsanak, és beszámoljanak a neveléstörténet, a nevelésszociológia, illetve a romológia legújabb nemzetközi kutatási eredményeiről. A vendégoktatók idegen nyelvű előadásait az azokon részt vevő hallgatóinknak vagy kredittel ismerjük el, vagy beszámítjuk egy-egy kurzus teljesítésébe, leginkább a programspecifikus szemináriumi órákhoz kapcsolódóan. Az évente megrendezésre kerülő *Horizontok és Dialógusok* (korábban *Iskola a társadalmi térben és időben*) nevű konferenciákon is lehetőségük van doktorhallgatóinknak idegen nyelvű előadások megtartására és/vagy végig-hallgatására is. Fontosnak tekintjük ebből a szempontból annak a kiemelését, hogy több olyan rangos nemzetközi konferencián szerepeltek az elmúlt években hallgatóink (pl.: ISCHE, ECER, HUCER stb.), amelyeken szintén idegen nyelveken adtak elő. A korábbi években számos alkalommal vettek részt hallgatóink olyan angol munkanyelvű, nemzetközi táborokban is, amelyeket kifejezetten neveléstudományi tanulmányokat folytató hallgatóknak szerveztek, például Hamburgban vagy Lisszabonban. Korábbi években több doktorhallgatónk vett részt az ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskolája keretei között szervezett Képkutató műhely (részben idegen nyelven folyó) munkájában, valamint többen látogatták a PTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskolája angol nyelvű tudományos prezentálásról hirdetett, korábban Nikolov Marianne professzor asszony által tartott szemináriumait. Szinte valamennyi kurzusunkhoz kapcsolódóan kötelező idegen nyelvű (angol vagy német) szakirodalom és források, dokumentumok olvasása és feldolgozása is. Folyamatosan felhívjuk hallgatóink figyelmét, hogy kutatási témájukat helyezték tágabb, nemzetközi kontextusba, és ez tükröződjön disszertációjuk bibliográfiájában is, így elvárjuk, hogy a felhasznált szakirodalmi forrásanyag egy része idegen nyelvű forrás legyen. Ösztöndíjas doktorjelöltjeink közül néhányan a képzési idő alatt legalább egy félévet olyan külföldi egyetemen tölthettek el, amellyel iskolánk ERASMUS- vagy más, partneri kapcsolatban áll. A közeli jövőre nézve – különösen majd a pandémia elmúltával – nagyon fontos feladatunknak tartjuk az ilyen kiutazások számának a növelését, a doktorhallgatók ösztönzését, mert eddig viszonylag csekély volt az érdeklődés ezzel a fontos lehetőséggel kapcsolatosan.

Az OTNDI kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a doktorhallgatók több, egyrészt elméleti alapokat, másrészt széleskörű módszertani felkészítést nyújtó kurzus keretében, egymásra épülő lépések segítségével minél jobban kiteljesíthessék kutatásaikat, elkészíthessék új, társadalmi szempontból fontos, neveléstudományi szempontból releváns tudományos eredményeket összegző doktori értekezéseiket. Fejlődésük, kutatóvá érésük fázisairól, pillanatnyi eredményeiről publikációkban és konferencia-előadásokon kell rendszeresen számot adniuk.

#### 4. A doktori iskolát érintő környezeti és társadalmi változások

*(Melyek az intézménytől független nehézségek, amelyeket a doktori iskola nem tud befolyásolni, de figyelembe kell vennie (fenntartóváltás, hallgatói létszámok változása, a szakterület nemzetközi trendjei, stb.)? Milyen külső és belső korlátok állnak fenn, és mit tesz a doktori iskola a nehézségek és korlátok hatásának mérséklésére? Hogyan hatott az új (2016 szeptemberétől alkalmazandó) doktori képzési modellre való áttérés a jelentkezők számára és a fokozatszerzésre való felkészülésükre?)*

Az OTNDI működésének **külső korlátait** alapvetően két nagy területen tudjuk körvonalazni. Az egyik az országot és a régiót, illetve magát az egyetemet és a kart érintő gazdasági problémákból, megszorításokból eredő nehézségek köre. A másik probléma a rangos hazai és

külföldi neveléstudományi folyóiratokban való publikálás nehézkessége, sokszor hosszú átfutási ideje, a publikációkra történt hivatkozások összegyűjtésének problémái. (Ez utóbbi a tudományos karrierépítés és a pályázatok elbírálásának is fontos eleme.)

Az alábbi fontosabb külső korlátok nehezítik az iskola mindennapi munkáját:

- A gazdasági problémák mélyülésével (különösen is a 2020-as COVID-19 járványt követően) az OTNDI-t érintően is kissé romlott a fizetőképes hallgatói kereslet, a nehéz helyzetben így óhatatlanul sérül az esélyegyenlőség, a méltányosság. A doktori iskolánkban tanuló cigány/roma hallgatók esetében ez különösen súlyos következményekkel járhat;
- Esetenként az országos szakpolitika változásai, a szűkülő központi támogatás, a PTE-t és a PTE BTK-t érintő elvonások is korlátokat állítanak;
- Az OTNDI bevételei mind nagyobb hányadát fordítja a PTE és a BTK működési feltételeinek biztosítására; szigorú szabályok és pénzügyi korlátok közé szorított az óradíjak, a szakmai utazások és a konferencia-szereplések költségeinek kifizetése, jóllehet, a doktori iskola működésének teljes időszakában élvezte és élvez ma is a dékáni vezetés támogatását;
- Az egyének szintjén nyitottabbá váló, kutatói csoportok szintjén inkább beszűkülő pályázati források jellemzők;
- Folyamatosan fennállnak a nemzetközi publikálási nehézségek;
- Nehezíti a rangos folyóiratokban történő publikálást a hazai impakt faktoros pedagógiai folyóiratok hiánya, illetve az a helyzet, hogy a WoS-ban, SCOPUS-ban stb. nem indexálnak egyetlen magyar pedagógiai folyóiratot sem;
- Az oktatók/törzstagok műveire történt hivatkozások számbavétele nehézkes és olykor esetleges, bár történt ezzel kapcsolatos jelentős előrelépés az utóbbi időben, hiszen a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont, illetve a BTK-TTK Tóth József Szakkönyvtára munkatársai térítésmentes segítséget nyújtanak a keresésben.
- Egyelőre még nem teljesen ismertek és átláthatók a PTE 2021-ben bekövetkezett fenntartói modellváltásának, az **alapítványi működésnek** a hatásai általánosságban az egyetem doktori képzésére, szűkebb értelemben saját doktoriskolánkra. Az eddig eltelt rövid időszak tapasztalatai nem mutatnak negatív folyamatokat, inkább a doktori iskolában közvetlenül felhasználható források stabilitásának növekedését érzékeljük, ami a doktori események, és a képzés szervezése szempontjából fontos.

A képzés 2016-os modellváltása után nem volt jelentős mértékű változás a jelentkezők és a felvételt nyert hallgatók arányait tekintve, összességében elmondható, hogy az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola iránt viszonylag kiegyensúlyozott az érdeklődés az elmúlt években, ahogyan az a II/4. mellékletben látható. Évente kiegyensúlyozott, 30-40 fő körüli a felvételi jelentkezők száma, közülük évi 4-5 fő a felvételi eljárásban elutasítottak száma. Az új képzésbe az utóbbi időszakban évente 4-5 fő jelentkezett egyéni felkészülőként a komplex vizsgára, közülük évi 1-2 fő nyert felvételt (általában olyan hallgatók, akik más, régi vagy új típusú neveléstudományi doktori képzésben már részt vettek, és meggyőzően tudták bemutatni eddigi kutatásaik eredményeit a felvételin, és rendelkeznek már legalább 2-3, az OTNDI által előírt folyóiratokban közölt publikációval, illetve a témavezetői ajánlással). Ami viszont jelentősen változott, az az, hogy az ide jelentkező hallgatók újabban sokkal tájékozottabbak a képzés tartalmát illetően, mint a doktori iskola legelső éveiben felvételizők. Ezzel párhuzamosan a doktori iskola munkatársai (a törzstagok, a témavezetők, az itt oktató PTE-s vagy más egyetemről érkező tanárai) is jobban ismerik már a

doktori képzés komplexitását, az egyes problémák gyors és szakszerű kezelésének az eljárási rendjét.

**A 2016-os modellváltás eddigi tapasztalataink szerint nagyon ösztönző módon hatott a doktoranduszokra.** Fokozatszerzés ugyan még nem történt az új típusú képzést 2016-ban vagy később megkezdett hallgatók körében, hiszen csak 2020 júniusában zajlottak első ízben azok, a *Doktori disszertáció munkálatai* című tantárgyhoz kapcsolódó, a kb. 80 százalékos készültségi fokú értekezés bemutatásával kapcsolatos, a korábbi műhelyvitára emlékeztető események, amelyek megmutatták, hogy a doktori képzés képzési és disszertációs szakaszát 2020-ban lezárt hallgatóink többsége egy éven belül várhatóan benyújtja az értekezését. Az új képzésben részt vett első évfolyamunk tagjainak első védései 2020-2021 fordulóján, majd 2021-ben folyamatosan várhatók. Fontos mérföldkő az új képzésben a *komplex vizsga* is, ennek során eddig több esetben megmutatkozott, hogy szükséges az eredetileg választott kutatási téma szűkítése vagy bővítése, társ-témavezető bevonása.

Az új doktori képzési modellre való áttérés a jelentkezőktől, majd a doktori iskolába bekerülőktől kutatási tevékenységük tudatosabb megtervezését, a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló idővel való feszebb gazdálkodást követeli meg. Ezt nagyon üdvözljük, mert ezzel lehet elejét venni annak a korábbi, a mi iskolánkban is tapasztalható jelenségnek, hogy a képzést elvégző, sok esetben az abszolutóriumot is megszerző hallgatók évekig nem indítják el a fokozatszerzési eljárásukat, vagy nem nyújtják be az értekezésüket, és közülük többen is néhány év elteltével véglegesen megszüntetik a jogviszonyukat.

Az előre haladásban, a disszertáció témájának elmélyítésében, konkretizálásában, a szükséges empirikus vizsgálatok lefolytatásában, a történeti kutatásokhoz szükséges forrásbázis felkutatásában iskolánk folyamatos segítséget ad. E támogatás egyik eleme, hogy kiemelten fontosnak tartjuk a témavezetők szakszerű hozzáértését és folyamatos jelenlétét a hallgatók munkájának támogatásában. Miközben doktori iskolánk elismerésének tekintjük, hogy számosan és egyre többen szeretnének témavezetést vállalni iskolánkban, gondosan ügyelünk a hallgatói témavezetések minőségbiztosítására. Csak azokat a témavezetőket támogatjuk, és szavazzuk meg a Doktori Tanácson, akikről feltételezzük, hogy hallgatóinknak hasznos segítséget adnak, és akik hozzásegítik őket a minél céltudatosabb, dinamikus kutatói munka elvégzéséhez. Ugyanezeket az elveket tartjuk szem előtt a doktori képzés folyamán is. A kutatómódszertani jellegű tantárgyak (*A pedagógiai kutatás módszerei; Pedagógiai információforrások; A neveléstudomány szaknyelve*) mind azt a célt szolgálják, hogy a hallgatókban erősítsük választott témájuk elméleti és módszertani kereteinek tudatosítását, készülő disszertációjuk terminológiai sajátosságainak felismerését, illetve a pedagógiai információforrásokban, adatbázisokban való keresés professzionális elsajátítását.

## **5. A doktori iskola a külső és belső érdekeltek bevonásával kidolgozott, hivatalosan elfogadott, rendszeresen felülvizsgált és dokumentált minőségbiztosítási alrendszerrel rendelkezik az intézmény minőségbiztosítási rendszerén belül, ahhoz szervesen illeszkedve.**

*(Kik és milyen eljárásban dolgozzák ki és vizsgálják felül a doktori iskola működési folyamataira kiterjedő minőségbiztosítási rendszert? Egységes intézményi rendszer esetében miként vesz ebben részt a doktori iskola? Szerepel-e, ill. mekkora súllyal szerepelnek benne a hallgatói értékelések? Hogyan vonja be a doktori iskola a különböző érdekelteket a minőségbiztosítási rendszere kialakításába, működtetésébe és továbbfejlesztésébe? Hogyan biztosítják az érdekeltek felelősségvállalását? Melyek a doktori iskola minőségirányításával kapcsolatos legfőbb alapelvek? Melyek a doktori iskola minőségbiztosítási rendszerének dokumentumai? Ki(k) kezeli(k), frissíti(k) ezeket a dokumentumokat, biztosítva azok naprakészségét és elérhetőségét az érdekeltelek számára?)*

A doktori iskola *Minőségbiztosítási terve* alapjaiban az OTNDI indulásakor készült el, és azóta minden tanévben egy alkalommal felülvizsgálatra, kiegészítésre, aktualizálásra kerül. Ezt a munkát a doktori iskola törzstagjai végzik el, és (tanácskozási jogú hallgatói képviselők

jelenlétében) a Doktori Tanács ülésén szavaznak a megújított szövegváltozat elfogadásáról. A Minőségbiztosítási terv a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanács és az EDB magasabb rendű szabályzataihoz történő igazításáért az OTNDI vezetője felel, ebben a munkában Horváth Judit, a BTK Doktori Irodájának vezetője segíti.

A Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar – részben éppen a Karon működő doktori iskolák vezetőinek kezdeményezésére – szeretne jelentős változást a *hallgatói értékelések rendszerének működésében*. Ennek érdekében a 2019/2020-as tanévben a BTK vezetése létrehozott egy, kifejezetten ezzel foglalkozó bizottságot, ennek felállítását és tag-összetételét a 2020. júniusi Kari Tanács fogadta el. Az oktatói munka hallgatói véleményezése mindazonáltal az OTNDI esetében eddig is, folyamatosan működött, korábban az ETR, újabban pedig a Neptun rendszerén keresztül. Minden doktorhallgató értékelheti ezen a felületen valamennyi tanárát és kurzusát. Ez, az Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése (OMHV) keretében kitölthető kérdőív<sup>11</sup> fontos visszajelzéseket ad a képzésbe bevont oktatóknak. Emellett a doktori képzésre, a témavezetésre vonatkozóan a doktorhallgatók véleménynyilvánításához fontos még a Doktorandusz Önkormányzat keretei által adott lehetőség. A szervezet vezetősége élő és folyamatos kapcsolatot tart minden egyes doktori iskolai küldöttel, így az esetenként felmerülő kérdésekre és problémákra gyorsan tud válaszolni és reagálni, továbbá a DOK havi rendszerességgel Küldöttgyűlése lehetőséget biztosít a képviselt doktori iskolák hallgatóinak a véleményük kinyilvánítására.

A 2019/20-as tanévtől teszt-jelleggel, a 2020/21-es tanévtől pedig már élesben működik a BTK-n a tanárok oktatói, tudományos kutatói és adminisztratív munkavégzését monitorozó Teljesítményértékelési Rendszer (TÉR). Ennek tartalmát és pontozási rendszerét a PTE BTK Minőségbiztosítási Bizottsága dolgozta ki, a Kari Tanács fogadta el, és folyamatosan zajlik a pontosítása, finomhangolása. Folyamatos ennek a rendszernek a PTE más, a többi karon működő teljesítményértékelési rendszerrel történő összevetése és összehangolása is, ennek a munkának a felsőbb fóruma a PTE Oktatási Bizottsága, melynek a PTE Tudományos Bizottsága küldöttjeként az OTNDI vezetője is szavazati jogú tagja. A TÉR rendszerén belül valamennyi, pontszámot érő egység olyan, hogy több, az oktatók doktori képzésben, kutatás- és témavezetésben, tudományos eredmények közzétételében, tehetséggondozásban, doktori eljárások minősítő bizottságában végzett munkája elszámolható a keretei között.

Fontos még kiemelni, hogy a PTE-n egyrészt a habilitáció, másrészt az egyetemi tanári pályázati kiírás, majd – pozitív elbírálás után – a professzori kinevezés esetén is **lényeges elem az oktatói munka hallgatói értékelésének eredménye**. Az OTNDI több törzstagjának és oktatójának, témavezetőjének minőségi munkáját jelzi számos, elsősorban a hallgatói tehetséggondozással összefüggésben elnyert kitüntetésük, mint például a PTE Arany Katedra-díja, az OTDT Mestertanár aranyérme, az Apáczai Csere János-díj, a Báthory Zoltán-díj, az Év tanára kitüntetés stb.

A hallgatók a DOK elnökének, a testület tagjainak, továbbá az OTNDI saját, hallgatók által választott, a Doktorandusz Önkormányzatban dolgozó doktorhallgatójának a segítségével vagy közvetlenül is bármikor fordulhatnak az OTNDI vezetőjéhez, a doktori iskola Tanácsához, ha a tanáraikkal, vagy valamely kurzussal kapcsolatosan szeretnének észrevételeket tenni. Az elmúlt években az volt a leggyakrabban előforduló, a képzés tartalmi fejlesztésére vonatkozó kérés, hogy a programokhoz kapcsolódó kutatói szemináriumok keretében legyen még több lehetőség a korszerű információ-feldolgozó programok (SPSS) megismerésére, ezt a doktori iskola igyekezett minden esetben lehetővé tenni, főként a PTE más karáról (például a Közgazdaságtudományi Karról) vagy más egyetemről történt vendégtanári meghívásokkal.

11

[https://adminisztracio.pte.hu/sites/adminisztracio.pte.hu/files/files/Adminisztracio/Szabalyzatok\\_utasitasok/PTE\\_SZMSZ/11mell\\_oktatoikhallgatoivelemenyezeseszabalyzat20191128.pdf](https://adminisztracio.pte.hu/sites/adminisztracio.pte.hu/files/files/Adminisztracio/Szabalyzatok_utasitasok/PTE_SZMSZ/11mell_oktatoikhallgatoivelemenyezeseszabalyzat20191128.pdf)

A doktori iskola minőségbiztosításához készített és évente frissített dokumentumot (*Minőségbiztosítási terv*) a Doktori Tanács tagjai (programvezetők, törzstagok és hallgatói képviselők) készítik elő, vitatják meg, majd jóváhagyásuk után az OTNDI honlapján, illetve a doktori.hu nyilvános felületén teszik azt közzé, és a B/101-ben található írtatárban iktatásra is kerül.

Doktori iskolánk vezetése a 2021/2022-es tanév őszi szemeszterében mindezek felül kidolgozott még egy kérdőívet doktorhallgatóink részére, hogy véleményüket az iskola működéséről, oktatóinkról még jobban megismerjük, s közvetlen lehetőségük legyen javaslataik elmondására. Ennek keretében 2021 decemberében és 2022 januárjában anonim kérdőíves vizsgálatot indítottunk, amellyel célunk a célcsoport elégedettségének, véleményének megismerése volt. A hallgatóinkat a képzés minőségéről, a Doktori Iskola szervezői, vezetői munkájáról, a képzés, a kurzusok hasznosságáról kérdeztük, illetve javaslatot tehetnek a képzés hatékonyságának fejlesztésére, leginkább arra, hogy hogyan tudnánk jobban, célirányosabban személyre szabni, segíteni a tanulási, kutatási, fokozatszerzési tevékenységüket. A kérdőíves vizsgálat eredményeinek elemzésén 2022 januárjában még dolgozik a DI vezetése, azt követően kerül megvitatásra és további felhasználásra a DT elé.

Fontos terepe még a hallgatói tájékoztatásnak és reflexióknak a minden tanév elején megtartott tájékoztató, ezt hagyományosan a DI vezetője és irodavezetője tartja.

Szintén fontosnak tartjuk a témavezetőinkkel való folyamatos kapcsolattartást. Ennek hatékonyabbá tétele miatt a 2021/2022-es tanévtől számukra is egy rendszeres kérdőíves vizsgálatot dolgoztunk ki, ahol a doktori iskola munkájával, vezetésével, a témavezetőkkel való kapcsolattartással, a kapott információk megfelelőségével kapcsolatos véleményükre és javaslataikra kérdezzük rá. Eddig témavezetőinkkel leginkább e-mailen történt a kommunikáció, de ettől a tanévtől rendszeres összejöveteleket is bevezetünk a hatékonyabb információcseré érdekében. A témavezetőinket a 2021 decemberében és 2022 januárjában folytatott véleménykérés során elsősorban a Doktori Iskola reputációjáról, a velük történő kommunikációról, munkájuk további támogatási lehetőségeiről, esetleges problémáikról kérdezzük, illetve természetesen ők is tehetnek további javaslatokat a fenti területeken. A kérdőív eredményeit a felmérés lezárása után elemezzük és ismertetjük a Doktori Tanács tagjaival, ezek alapján fejlesztési javaslatokat is megfogalmazva. A kérdőíves vizsgálatot évente tervezzük megismételni.

Mindezek mellett elkezdtük a végzett, már fokozatot szerzett, illetve az iskolát fokozatszerzés nélkül elhagyó hallgatók követési rendszerének kidolgozását, ennek az eredményei alapján szintén következtetéseket tudunk majd levonni a hatékonyabb működés érdekében.

## **6. A minőségbiztosítási politikát a gyakorlatba átültető eljárások hatékonyan biztosítják a felsőoktatási és tudományos élet tisztességének és szabadságának védelmét, valamint a csalás, az intolerancia és a diszkrimináció elleni fellépést.**

*(Hogyan és milyen eredménnyel lépnek fel a csalás (pl. etikai vétség, plágium), az intolerancia és a diszkrimináció ellen?)*

Doktori iskolánkban valamennyi doktorhallgató plágium-nyilatkozatot tesz az értekezése benyújtásakor. A PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont rendelkezik olyan plágiumszűrő szoftverrel (*Turnitin-program*), amelyet az iskolavezető kérése nyomán az OTNDI tanárai és témavezetői is igénybe vehetnek; erre eddig két évfolyamdolgozat és egy, műhelyvitára benyújtott értekezés esetében került sor. (A program alkalmazásával végül egyiknél sem volt kimutatható a plagizálás.)

A diszkrimináció valamennyi formája ellen eredményesen küzd az OTNDI minden tanára és hallgatója. Maximálisan osztjuk és betartjuk az *Etikai Kódex a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar polgárai számára* című dokumentum előírásait és

célkitűzéseit.<sup>12</sup> Doktori iskolánkból többen kapcsolódnak a PTE BTK Neveléstudományi Intézetében kimunkált, az OTNDI törzstagjának, Híves-Varga Aranka egyetemi docens, intézetigazgató asszonynak a vezetésével futó Befogadó Egyetem Projekt kiteljesítéséhez, mely már most a teljes Pécsi Tudományegyetem egyik legfontosabb védjegye. A Befogadó Egyetem koncepciójának kimunkálásában, az ezzel kapcsolatos eredmények disszeminálásában számos, főként ösztöndíjas doktoranduszunk vett/vesz részt. (A projekt bemutatását lásd az Önértékeléshez fűzött III., *További kiegészítő adatok* című részben)

Nagyon lényegesnek tartjuk annak a kiemelését, hogy a doktori iskolának több végzett vagy jelenleg aktív cigány/roma hallgatója volt, illetve van. Országosan kiemelkedőnek és egyedülállónak mondható témakiírásainkat, illetve a hallgatói témaválasztást és kutatómunkát illetően is a befogadással, a hátrányos helyzetű diákok oktatásával, nevelésével, illetve a cigányság iskoláztatásával foglalkozó tematika.

Kiemelendő, hogy az OTNDI kiváló kapcsolatot ápol a Hallgatói Segítő Szolgálattal, a Wlislócki Henrik Cigány/Roma Szakkollégiummal, és fontos partnerintézményünk az ország mindmáig egyetlen, Európa első roma gimnáziuma, a pécsi Gandhi Gimnázium. Említésre méltó még, hogy a doktori iskolában számos olyan hallgató tanul, akik egy vagy több kisgyermeket nevelnek, mert a gyermeket váró és kisgyermeküket nevelő édesanyák és édesapák támogatását iskolánk kiemelkedően fontosnak tartja. Ösztöndíjasaink között volt már 3, 4, 5, sőt 6 és 7 gyermekes édesanya is az elmúlt években, közülük többen már megszerezték a doktori fokozatukat, ami egyértelműen bizonyítja az OTNDI-ben meglévő támogató, kiemelten családbarát környezetet. A doktori iskola működéséhez keretet adó anyaintézmény, a Pécsi Tudományegyetem is több alkalommal elnyerte már a *Családbarát munkahely* kitüntető címet. Fontosnak tartjuk fentiek mellett a határainkon túli magyarlakta területekről érkező hallgatók befogadását és támogatását.

---

<sup>12</sup> [https://btk.pte.hu/sites/btk.pte.hu/files/dokumentumtar/kari\\_szabalyzat/pte\\_btk\\_etikaikodex\\_20150504.pdf](https://btk.pte.hu/sites/btk.pte.hu/files/dokumentumtar/kari_szabalyzat/pte_btk_etikaikodex_20150504.pdf)

## ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása; folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

**Sztenderdek:** Az intézmények rendelkezzenek folyamatokkal képzési programjaik kialakítására és jóváhagyására. A képzési programokat úgy kell kialakítani, hogy elérjék kitűzött céljaikat, beleértve az elvárt tanulási eredményeket. A program révén megszerezhető képesítés legyen világosan meghatározott és közzétett, utalással a nemzeti képesítési keretrendszer megfelelő szintjére, s ennek révén az Európai Felsőoktatási Térség képesítési keretrendszerére.

Az intézmények folyamatosan kísérik figyelemmel és rendszeres időközönként tekintsék át képzési programjaikat, biztosítandó, hogy azok elérjék kitűzött céljaikat, illetve megfeleljenek a hallgatók és a társadalom igényeinek. Ezen értékelések eredményezzék a programok folyamatos javulását. Az ennek folytán tervezett vagy megtett intézkedéseket minden érdekelt felé közölni kell.

### Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:

#### 1. A doktori iskola képzési programja összhangban van tudományterületének hazai és nemzetközi kutatási irányjaival, az anyaintézmény céljaival és stratégiájával, és megfelelően támogatja a doktori iskola küldetésében és jövőképében foglaltak megvalósítását.

(Milyen eljárások biztosítják a fenti összhangot? Multidiszciplináris doktori iskola esetén hogyan biztosítják a koherenciát? Ha az intézményben több doktori iskola is van azonos tudományágban, miben különbözik ezektől, mi indokolja önállóságát? Miként kapcsolódik a doktori iskola az intézményi programokhoz, az intézményi fejlesztési tervben meghatározott célokhoz? Miként elemzik, vitatják meg, és építik be az új kutatási irányokat, módszertani és kutatástechnológiai eljárásokat a doktori programokba, és miként hat vissza a megújítás az intézményi alap- és mesterprogramok kutatási témáira és a hallgatói kutatási lehetőségekre?)

A Doktori Iskola működésének nem csupán az alapjait, hanem az itt született új tudományos eredmények hasznosulásának fő céljait, irányait is nagyban meghatározza maga a magyar nevelési-oktatási intézményrendszer. A témaválasztások gyakran az oktatói-nevelői munka tudományos alapokra helyezését, az óvodák, iskolák, diákollégiumok, gyógypedagógiai szakszolgálatok munkájának gazdagítását, tartalmi és módszertani megújítását célozzák. A doktori iskola abban a szerencsés helyzetben van, hogy nagyon szorosan kapcsolódik a PTE Neveléstudományi Intézetéhez, tágabban a tanár-, még tágabban pedig a pedagógus-, a neveléstudományi, a romológus, az emberi erőforrás-tanácsadó és az andragógus-képzéshez. A doktori iskola téma-kiírói és kurzustartásra felkért tanárai, illetve a törzstagok is különböző területeket képviselnek, affiliációjuk a PTE-n belül és annak keretein túl is sokszínű.

Az új kutatási, módszertani, kutatástechnológiai irányok szinte minden esetben amiatt tudnak hangsúlyozottan jelen lenni az OTNDI kurzusain, szakmai-tudományos rendezvényein, az egyéni kutatói munkában, mert ezek fejlesztése a PTE BTK tanár-, bölcsész- és társadalomtudományi képzéséhez kapcsolódóan már megalapozásra került, mások mellett a HEFOP, TÁMOP, EFOP, OTKA és egyéb kutatások keretei között. Az OTNDI törzstagjai az elmúlt években többnyire nem csupán résztvevői, hanem aktív szereplői, projektek vagy részprojektek vezetői voltak a PTE-n. Ezekhez, a leginkább a pedagógusképzést és a pedagógus-továbbképzést célzó kutatási-fejlesztési programokhoz **több tucatnyi doktorhallgató is folyamatosan kapcsolódott**, kutatásaik eredményei egyrészt beépültek a doktori értekezésükbe, másrészt könyvekben, tanulmányokban, hazai és külföldi konferenciákon kerültek bemutatásra. Nem csupán az alap- és mesterszakok fejlesztései hatnak a doktori képzésre, hanem mindez fordított irányban is nagy hatékonysággal működik: doktorhallgatóink a tanárképzéshez, a Pedagógia BA-hoz és a Neveléstudomány MA-hoz kapcsolódó kurzusokon gyakran kapnak lehetőséget kutatási eredményeik bemutatására, több esetben (a doktori képzésben megszerezhető kreditért) önálló kurzustartásra is. (L.: a *További kiegészítő adatok* című dokumentum vonatkozó részét!) A doktori iskola fennállása óta számos



olyan új, fél- vagy egész állásban alkalmazott kollégája lett a Neveléstudományi Intézetnek, akik az OTNDI-ben végeztek és szereztek (vagy szereznek hamarosan) tudományos fokozatot, illetve többen is itt habilitáltak. Egyértelműen és hangsúlyosan kijelenthető tehát, hogy a neveléstudomány, a pedagógusképzés és a romológia pécsi iskolái, PTE-s műhelyei egyrészt alapot jelentettek és jelentenek ma is az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola megalakulásához, megerősödéséhez, eddigi eredményes működéséhez, másrészt pedig maga a neveléstudományi doktori képzés folyamatosan erősíti és gazdagítja az itt tanulók kutatási eredményei által a „**pécsi iskola**” egészét.

A doktori iskola programjainak fejlesztéséhez, a hallgatók kutatói eredményeinek bemutatásához kiváló segítség és lehetőség továbbá az MTA különböző szakmai testületeinek működése: az OTNDI oktatói és hallgatói közül többen rendszeresen kapcsolódnak az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága, az MTA PTB Neveléstörténeti Albizottsága, valamint (legnagyobb számban) az MTA PAB Neveléstörténeti Munkabizottsága és Pedagógiai Munkabizottsága rendezvényeihez.

## **2. A képzési programot a megfelelő (munkaerőpiaci, beíratkozási, pályakövetési, tudományterületi) elemzések alapján, a külső és belső érdekeltek (aktív és már végzett hallgatók, oktatók, kutatóintézetek, munkaadók stb.) bevonásával, átlátható eljárás keretében dolgozzák ki, fogadják el, vizsgálják rendszeresen felül és fejlesztik.**

*(Kik és milyen eljárás szerint dolgozzák ki, értékelik és vizsgálják felül a doktori iskola képzési programját? Milyen szempontokat, elemzéseket stb. vesznek figyelembe hozzá? A doktori tanács milyen rendszerességgel értékeli a doktori képzést és a fokozatszerzést? Miként használták föl – az önértékelés által lefedett időszakban – a doktori program alakításában a munkaerőpiaci és iparági elemzéseket és/vagy a külső partnerektől kapott visszajelzéseket, milyen megállapításai voltak a pályakövetési tevékenységnek és a javaslatok közül mi került be, mi maradt ki, milyen átalakulások következtek be? Milyen visszajelzést kaptak a doktoranduszoktól, és mit változtattak/terveznek változtatni ennek alapján?)*

A doktori iskola képzési programját a programvezetők irányításával a Doktori Tanács tagjai dolgozzák ki, értékelik és vizsgálják felül évente. A képzési program, a tantervi háló kialakításához egyrészt és alapvetően az adott időszakban érvényben lévő, országos szintű szabályzókat vesszük tekintetbe. Hasonlóan lényegesnek tartjuk, hogy a törvény szabta kereteket olyan tartalommal és szervezeti formával töltjük meg, amelyek a doktori iskola küldetésével, célkitűzéseivel, eddig elért tudományos eredményeivel, jövőképeivel szorosan összefüggenek, és a pécsi neveléstudományi kutatói utánpótlás-nevelés sajátos arculatát adják. A program kialakításakor messzemenőig figyelünk arra, hogy az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában végzettek képesek legyenek kutatási eredményeikkel felelni a hazai és nemzetközi oktatási környezet, a köznevelés kihívásaira, álljanak készen neveléstudományi szakemberként a társadalmi egyenlőtlenségek enyhítésére, az iskolai innovációk tudományos megalapozására és/vagy a vezetésére. A program kialakításához rendszerint tanulmányozni szoktuk más, hazai doktori iskolák neveléstudományi programjainak világhálón szabadon elérhető leírását, illetve a MAB ugyancsak szabadon elérhető, a doktori iskolákat érintő aktuális értékelési szempont-rendszerét.

A doktori iskola folyamatosan ellenőrzött, rendszeresen frissített programját a Doktori Tanács támogatása után az OTNDI vezetője a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanácshoz (korábban: KDHT) nyújtja be. Ezt követően az Egyetemi Doktori Tanács elé is felkerül jóváhagyásra. A program egészével és elemeivel kapcsolatosan is folyamatosan érkeznek hallgatói visszajelzések, egyrészt a Doktori Tanács hallgatói képviselőitől, másrészt (esetenként) a DOK OTNDI-ből választott képviselőjétől, valamint egyes hallgatóktól a programvezetőkhez vagy a doktori iskola vezetőjéhez.

A program elkészítése, illetve az évről évre frissítésre kerülő önértékelés elkészítéséhez fontosnak tartjuk a tájékozódást a hazai nevelés- és oktatásügy vonatkozásában. Másrészt fontosak számunkra azok a visszajelzések, amelyek a nálunk végzett, fokozatot szerzett korábbi

doktorhallgatóktól érkeznek. A doktori iskolában mindig egy-egy ösztöndíjas hallgató egyéni feladata az, hogy kapcsolatot tartson a már végzett hallgatókkal, fogadja az észrevételeiket, illetve tájékoztassa őket az OTNDI keretében zajló eseményekről (védések, konferenciák, habilitációk stb.) és pályázati lehetőségekről. Már fokozatot szerzett korábbi doktorhallgatóinkat arra ösztönözzük, hogy nyújtsanak be jelentkezést az MTA köztestületébe, és váljanak minél aktívabb tagjaivá a hazai tudományos közéletnek. Az MTA PAB Pedagógiai és Neveléstörténeti Munkabizottságában is több, korábban az OTNDI-ben fokozatot szerzett kolléga dolgozik, csakúgy, mint például az MTA Neveléstörténeti Albizottságában, a HERA keretei között, vagy a Magyar Pedagógiai Társaságban.

A program kialakításánál, a témakiírásoknál figyelemmel vagyunk továbbá azoknak a partnereinknek az észrevételeire, esetleges igényeire is, akikkel az elmúlt években kifejezetten szoros és gyümölcsöző kapcsolatunk alakult ki (pl.: a Gandhi Gimnázium, a Dunaújvárosi Egyetem, a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kara, a Széchenyi Egyetem Apáczai Csere János Kara). Fontosnak tartjuk továbbá a határon túli magyar nyelvű pedagógusképző-helyekkel való együtt gondolkodást, hiszen ezeknek a helyszíneknek is nagyon fontos segítséget nyújtunk azzal, hogy mester szinten végzett hallgatóikat (szigorúan és csakis az előírt feltételek teljesítése nyomán) felvesszük a doktori iskolánkba; hogy a már ott dolgozó kollégák fokozatszerzését, habilitációját, korábban nem Magyarországon szerzett fokozatának a honosítását az előírások keretei között minden lehetséges módon elősegítsük.

### ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

**Sztenderd:** Az intézmények biztosítsák képzési programjaik olyan megvalósítását, amely aktív szerepre ösztönzi a hallgatókat a tanulási folyamat létrehozásában. A hallgatók értékelése tükrözze ezt a megközelítést.

#### *Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:*

#### **1. A képzés tartalma és felépítése, az alkalmazott oktatási és tanulástámogatási módszerek korszerűek, megfelelnek a szakmai elvárásoknak, és alkalmasak a kitűzött tanulási eredmények elérésére.**

*(Hogyan veszik figyelembe a doktoranduszok szükségleteinek sokféleségét? Miként támogatják a rugalmas, egyéni tanulási útvonalak kialakítását? Hogyan használják ki a digitális technológia nyújtotta lehetőségeket?)*

Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola működése kezdetétől kiemelt figyelmet fordít a doktorhallgatók sokszínű szükségleteinek, igényeinek kielégítésére. Ennek oka egyértelműen az, hogy **az OTNDI hallgatói valóban sokfélék:** különböző előképzettséggel, más-más földrajzi helyszínekről és eltérő társadalmi környezetből érkeznek; jellemző, hogy mindezek miatt sok-sok egyedi kérdéssel, igénnyel és problémával fordulnak a doktori iskola vezetéséhez és/vagy a témavezetőjükhöz. Egyik jellegzetesség a hallgatók adatait áttekintve, hogy nagyon változatos az **életkoruk**. Az egyetemről épp, hogy kikerült, friss diplomás hallgatóktól az ötvenes, hatvanas éveikben járó doktoranduszokig terjed ez a skála. A doktorhallgatóink között a **nők aránya** minden évben némileg nagyobb, és bár önmagában ez nem vet fel sajátos kérdéseket, az annál inkább, hogy számos doktorhallgató nő a doktori képzéssel párhuzamosan vállal gyermeke(ke)t. Így van a hallgatóink között több sokgyermekes (nagy családos) doktoranda, akiknek nyilvánvalóan sok esetben szükségük van egyéni tanulási vagy kutatási útvonal kialakítására. Ebben a szabályok nyújtotta keretek között az OTNDI vezetése mindig kiemelten partner volt és lesz. Ugyanez igaz a doktori iskola sajátos képzési tartalmai miatt itt minden más hazai neveléstudományi doktori képzésnél nagyobb számmal jelen lévő **cigány/roma hallgatóink**, illetve **a határon túli magyar egyetemekről hozzánk érkező hallgatók** vonatkozásában is. Szemléletünk helyességét nem csupán a folyamatosan

magas hallgatói jelentkezések igazolják vissza, hanem az a tény is, hogy ebből a doktori iskolából és a hozzá nagyon szorosan kapcsolódó Neveléstudományi Intézetből nőtt ki a PTE-n a fentebb már említett Befogadó Egyetem Projekt, mely már most a PTE egyik meghatározó arculati eleme.

A digitális technológia nyújtotta lehetőségeket oktatási és kutatási szempontból is mindig igyekeztünk maximálisan kihasználni, az IKT eszközök adta kutatási és prezentációs lehetőségekkel hallgatóinkat is megismertetni. Ennek a 2020 tavaszán beállt járványhelyzet volt az igazi próbája: ez az elmúlt majdnem két év egyértelműen visszaigazolta, hogy fontosak és jók voltak a korábbi törekvéseink és fejlesztéseink. Az OTNDI egyetlen tanára vagy hallgatója számára sem jelentett problémát az egyik napról a másikra történt digitális átállás. Mindkét doktori programunkhoz kapcsolódóan számos e-tananyaggal, digitalizált forrással és dokumentummal rendelkezünk, a Teams és a Zoom rendszere segítségével pedig minden gond nélkül, szakszerűen és dokumentálhatóan tudtunk egyéni és csoportos konzultációkat, értekezleteket, referálásokat, kurzusokat, vizsgákat, műhelyvitákat és védéseket is szervezni. A 2020-2021-es, új tanév őszén is részben digitális formában folytatjuk a munkát, a hallgatói és oktatói igények, egyedi kérések maximális figyelembevételével. A doktori iskola ehhez az egyetemi és a dékáni vezetés támogatását is élvezi.

2020 novemberétől az OTNDI lesz két PAB-os munkabizottság mellett a fő szervezője volt annak, a *Digitális eredmények és lehetőségek a neveléstudományi kutatásokban és a pedagógusképzésben* című konferenciának és workshopnak<sup>13</sup>, amelynek a keretei között hallgatóink egyrészt előadásokat tarthatnak a kutatásaikról, és jó gyakorlatokat mutathatnak be saját pedagógiai munkájukból, másrészt pedig megismerkedhetnek a forrásgyűjtés- és feldolgozás korszerű digitális módszereivel, illetve az IKT nyújtotta új pedagógiai lehetőségekkel. 2017 óta az a sajátos helyzet állt elő, hogy a PTE tanár szakjainak általános szakfelelőseként az OTNDI vezetője, Ambrusné Kéri Katalin volt annak az EFOP keretei között futó szakmai projektnek a vezetője is, amely a tanárjelöltek digitális kompetenciáinak fejlesztését célozza. Ebben a munkában egyrészt több doktorhallgató működött közre segítőként, másrészt pedig ennek köszönhetően áll a doktoranduszok rendelkezésére is a projekt kereteiből felszerelt, korszerű B/125-ös terem, a doktori irodáinkhoz nagyon közel.

## **2. A témavezetők és doktoranduszok közötti kapcsolattartás intenzitása megfelelő. A képzési folyamat alkalmas arra, hogy annak során a doktoranduszok elsajátítsák a tudományos, művészeti módszerek alkalmazását, értékelhető tudományos, művészeti eredményhez jussanak, és erről bizonyosságot tegyenek.**

*(Hogyan biztosítják a témavezetői tevékenység hatékonyságát? Kérnek-e visszajelzést a hallgatóktól a témavezetésre vonatkozóan? Hogyan kezelik, ha a doktorandusz elégedetlen a témavezető támogatásával, illetve ha a témavezető elégedetlen a doktorandusz haladásával?)*

A doktoranduszok a doktori képzésre a doktori.hu-n, illetve az OTNDI saját honlapján is elérhető témakiírásokra jelentkeznek, megjelölve az általuk választott programot is. A beiratkozásukat követően az első (általában szeptemberi) Doktori Tanács ülésén kerül sor a témavezetők jóváhagyására, és a DT tagjainak javaslatai alapján – ha szükségesnek látszik – társtémavezető vagy új témavezető bevonására is. Új témavezető felkéréséről a DT úgy dönt, hogy a doktori iskola vezetője előtte elektronikusan bekéri a leendő témavezető szakmai életrajzát, témakiírását és publikációs/idézettségi adatait. Ezt a DT valamennyi tagja tanulmányozza, és tanácsülés keretében történik róla szavazás. Ha a témavezető felkéréséről döntenek a törzstagok, akkor a doktori iskola vezetője iránymutatásai alapján kerülnek fel az új témavezető adatai a doktori.hu-ra, illetve az OTNDI honlapjára.

<sup>13</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/digitalis-konferencia-2020>

A doktorhallgatók a képzés során az iskola vezetőjéhez írt kérelemben jelezhetik, ha témavezető- vagy témaváltást szeretnének kezdeményezni, illetve ha új (társ)témavezető bevonását kérik. A kérelem engedélyezéséről a DT soron következő ülésén döntenek a tagok. A témavezető a doktorandusz előre-haladásával kapcsolatos véleményét a közös munkájukat dokumentáló, a tantervbe beépített tárgyakhoz kapcsolódó **félévenként kitöltött teljesítmény értékelő adatlapokon** (ehhez kapcsolódóan érdemjeggyel) fejezi ki. Ha egy témavezető nem szeretne együtt dolgozni a témavezetettjével, mert nem elégedett annak kutatói munkájával, akkor azt a doktori iskola vezetőjének írásban jelezheti, aki aztán a soron következő Doktori Tanács elé terjeszti a kérelmet, és a DT dönt új témavezető(k) kijelöléséről.

A doktori iskola honlapja valamennyi, ebben az összefoglalásban szereplő művelethez tartalmaz olyan, szabadon elérhető és letölthető formanyomtatványt<sup>14</sup>, amit a hallgatók vagy a témavezetők kitölthetnek.

### 3. A doktori iskola értékelésre vonatkozó szabályai és eljárásai alkalmasak a hallgatók előrehaladásának nyomonkövetésére, az értékelés pártatlansága biztosított.

*(Hogyan biztosítják az értékelési kritériumrendszer előzetes nyilvánosságát és következetes alkalmazását? Hogyan történik a bíráló bizottságok tagjainak kiválasztása; a jogszabályi előírásokon kívül vannak-e további belső szabályok? Előfordult-e olyan eset az utóbbi öt évben, hogy a doktori tanács tagjai komolyan kifogásolták egy értekezés színvonalát? Idegen nyelvű értekezések esetén elvárás a nyelvi lektorálás? Milyen visszajelzéseket kapott a doktori iskola az értékelésre vonatkozóan a doktoranduszoktól az önértékelés által lefedett időszakban, és mit változtattak/terveznek változtatni ezek alapján? Hogyan biztosított az egyéni felkészülökre vonatkozó szabályok és eljárások illeszkedése az általános szabályokhoz? Milyen formális fellebbezési lehetőségek léteznek a doktoranduszok számára?)*

A felvételi vizsgákra, a doktori értekezés benyújtására és a habilitációs pályázat elindítására vonatkozóan is a magasabb szintű, egyetemi és tudományterületi dokumentumokkal összhangban az OTNDI Doktori Tanácsa dolgozta ki és fogadta el, illetve újítja meg időről időre az értékelési szempontrendszert. Ezek részletes bemutatása a doktori iskola honlapján szabadon elérhető, az esetenkénti módosításokról az évfolyamfelelősök mindig értesítik az aktív státuszú hallgatói csoportokat.

A felvételiztető, illetve a bíráló bizottságok elnökét, tagjait és póttagjait (a műhelyviták, a védések, illetve a habilitációs pályázatok esetén is) első körben a DT ülésén jelölik ki a tagok. Ezt követően a doktori iskola vezetője írásban a Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Doktori Tanács elé terjeszti a bizottságok összetételét. Ha ott jóváhagyásra kerülnek a tagok, akkor először az opponenseket és (habilitációs eljárásoknál) a habituszvizsgálókat, majd (pozitív értékelések beérkezése esetén) a bizottsági elnököt és tagokat a doktori iskola vezetője kéri fel.

Mielőtt egy doktori értekezést műhelyvitára, majd védésre benyújt egy doktorjelölt/doktorvárományos, a doktori iskola vezetőjének a **témavezető** egy ehhez készített, az OTNDI honlapján elérhető formanyomtatványon **írásban nyilatkozatot ad** arról, hogy az értekezés benyújtásához hozzájárul. A DT tagjai ezt követően a tanács soron következő ülésén közösen áttekintik, hogy az értekezés opponensekhez kerülhet-e. Az elmúlt években néhányszor volt arra példa, hogy a DT ezt (elsősorban formai, egy-egy esetben kutatómódszertani vagy más probléma miatt) **nem javasolta**, és még a fokozatszerzési eljárás megkezdése előtt az értekezést átdolgozásra visszautalta a hallgatónak, értesítve erről a témavezetőt is.

A doktoranduszok a doktori iskola vezetőjéhez és/vagy a DOK-hoz **fordulhatnak panasszal**. A DOK Alapszabályzatában többek között szerepelnek ezek a jogkörök: a PTE DOK „e.) elősegíti az oktatói és a hallgatói tanszabadság megvalósítását, fellép a jogos doktorandusz érdekek védelme érdekében; f.) a doktoranduszok hatékony érdekvédelme céljából folyamatosan egyezteteti álláspontját és konszenzusos döntésekre törekszik az Egyetem

<sup>14</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/formanyomtatvanyok>

valamennyi szervezeti egységével; g.) szorgalmazza a doktoranduszokat (és doktorjelölteket) érintő egyetemi szabályozás betartását, és örködik azok jogi normáknak való megfeleltetése felett; h.) ellátja az Egyetem doktoranduszainak (és doktorjelöltjeinek) érdekképviselését; i.) a doktoranduszok (és doktorjelöltek) hatékony érdekvédelme céljából szorosan együttműködik a Doktoranduszok Országos Szövetségével (a továbbiakban: DOSz), valamint annak Tudományos Osztályaival.”<sup>15</sup> Egy esetben (2012-ben) történt meg az OTNDI története során, hogy egy hallgató három sikertelen szigorlat után nem a DOK-hoz, hanem magasabb, országos fórumhoz, az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordult, ám panaszát több hónapos vizsgálat nyomán a Hatóság 2013 januárjában „alaptalan vádnak” minősítette, és több oldalas indoklással alátámasztva, határozottan elutasította.

Az egyéni felkészülőkre, illetve 2016 után a komplex vizsgával belépőkre a képzés egészét szabályozó előírások vonatkoznak, erről a doktori iskola honlapján mindig tudnak tájékozódni a hallgatók. Amennyiben korábbi kreditek elismertetését kell intézniük a doktoranduszoknak, ehhez a doktori iskola irodavezetője és a BTK doktori irodavezetője nyújt segítséget az OTNDI vezetőjének szakmai irányításával. Ehhez megfelelő formanyomtatványok a doktori iskola honlapján szabadon elérhetők.

#### 4. A doktori iskola elősegíti a doktoranduszok oktatói/kutatói orientációját, foglalkoztathatóságát és aktív állampolgári szerepvállalását.

*(Miként készítik fel a doktoranduszokat a pályázati programokra, az oktatási tevékenységre, a kutatási projektek menedzselésére, a kutatások szellemi tulajdonjogi kérdéseinek kezelésére? Hogyan ösztönzik az autonóm látásmód fejlődését, az együttműködést ipari és/vagy kutatóintézeti partnerekkel? Milyen ismeretterjesztő, szemléletformáló, helyi gazdaságfejlesztést segítő, társadalmi kihívások kezelését célzó, illetve egyéb harmadik missziós programokba vonják be a doktoranduszokat?)*

A doktorhallgatók képzésük teljes időszakában **aktív résztvevői** a doktori iskola, illetve az ezzel szoros együttműködésben tevékenykedő Neveléstudományi Intézet különböző kutatási, oktatási, oktatásfejlesztési tevékenységeinek, és **alkotó közreműködői** az éppen futó szakmai-tudományos pályázatoknak. Szeretnénk hangsúlyozni, hogy az OTNDI munkájába bevont törzstagok, PTE-s és más egyetemről meghívott oktatók, a témavezetők egy része is gyakorta valósítanak meg a hallgatókkal közös kutatásokat, publikációkat, konferencia-fellépéseket (szimpóziumokat), ezzel is segítve a kutatói utánpótlás-nevelést. Már a pályázatok előkészítése során is igyekszünk biztosítani a doktorhallgatói jelenlétet, a nyertes pályázatok megvalósításában pedig az elmúlt években számos olyan részterület, részfeladat volt, amelyeket önállóan vagy tanári/témavezetői közreműködéssel maguk a doktorhallgatók bontottak ki és valósítottak meg. Ezt számos tanulmány, tanulmánykötet, konferencia-szereplés és konferenciakötet/absztraktkötet támasztja alá. A szinte minden évben megrendezésre kerülő, kifejezetten a doktorhallgatóknak teret nyújtó *Iskola a társadalmi térben és időben* című konferencia kiemelten jó példa ennek illusztrálására, és újabban a Neveléstudományi Intézet által évente szervezett *Horizontok és dialógusok* nevű konferencia, valamint a doktorhallgatók aktív szerepvállalása nélkül szintén elképzelhetetlen, ugyancsak éves *Romológus konferencia* is jelzi azt a törekvést, hogy hallgatóink rendszeresen és sokoldalú módon szerezzenek kutatási, rendezvényszervezési, előadói tapasztalatokat a doktori képzés éve során. A doktori iskola 15 éves működését áttekintve mára az is világosan látszik, hogy a korábban itt tanult, fokozatot szerzett vagy habilitált kollégák a fokozat/a cím megszerzése után is szívesen járnak vissza a PTE-re, és sok év elteltével is örömmel dolgoznak együtt egykori, itteni tanáraikkal, mentoraikkal.

<sup>15</sup>

[https://adminisztracio.pte.hu/sites/pte.hu/files/files/Adminisztracio/Szabalyzatok\\_utasitasok/Hat\\_Es\\_Egyeb\\_Sz/p\\_tedokalapszabaly20181101.pdf](https://adminisztracio.pte.hu/sites/pte.hu/files/files/Adminisztracio/Szabalyzatok_utasitasok/Hat_Es_Egyeb_Sz/p_tedokalapszabaly20181101.pdf)

Az OTNDI ösztöndíjas hallgatói számára (az ő egyéni igényeikhez igazítva) mindig nyújt arra is lehetőséget, hogy a doktoranduszok – a Neptunban nevükre kiírt, kreditszerzéssel járó – **neveléstudományi kurzus(oka)t is vezessenek** a graduális képzésben nappali vagy levelező munkarendben tanuló diákok számára. Ez az oktatási tevékenység a doktori iskola szabályai szerint *sohasem volt kötelező*, a doktorhallgatók azonban nagy számban, folyamatosan kipróbálták magukat oktatói szerepben, legalább egy félév erejéig. A doktori képzést önköltséges formában végző hallgatók is mindig jelezhették kurzustartási igényüket, közülük is sokan tartottak az elmúlt években órákat az alap- vagy mesterképzésben. A Neveléstudományi Intézetben az előző években, s jelenleg (2022 januárjában) is több olyan, volt vagy jelenlegi doktorhallgatónk tevékenykedett/tevékenykedik (többnyire félállásban, illetve EFOP-os projektek keretei között, megbízással), akik karrierjüket a fokozatszerzés után is a PTE-n képezik el. Doktoranduszaink közül számos dolgozik továbbá valamely **kutatócsoport**hoz, **kutatóintézet**hez, **MTA PAB-os munkabizottságok**hoz kapcsolódóan. Ezek közül kiemelésre és említésre érdemesek a *nevelésszociológiai, romológiai, tankönyv-kutatási, nőnevelés-történeti, IKT-használattal foglalkozó kutatócsoportok*.

Doktorhallgatóink rendszeresen közreműködnek ismeretterjesztő programok megvalósításában is, a kari képzéseket bemutató nyílt napok szervezésétől az ismeretterjesztő előadások tartásáig sokféle és változatos tevékenységi formákban. Többen közülük részt vesznek a *Tanítsunk Magyarországot* programban, a *Tanuló Város* programban, a *Befogadó Egyetem* projektben, *Tanoda* programokban, a hátrányos helyzetű gyermekekkel történő foglalkozások szervezésében és lebonyolításában, és mentorként a *Tanárjelöltek Szakkollégiuma* és a *Wlislöcki Henrik Szakkollégium* működtetésében. Az OTNDI **egyik legfontosabb missziója** megalakulása óta (hazánkban kétségtelenül egyedülálló módon a doktori képzéseket tekintve) a hazai cigány/roma népesség értékeinek, nyelvhasználatának megismerése és megismertetése, iskoláztatásuk sajátosságainak megértése, tanulási-művelődési lehetőségeik szélesítése. Szerződéssel megerősített módon, szoros kapcsolatokat ápolunk az ország egyetlen cigány-roma középiskolájával, a Gandhi Gimnáziummal. HEFOP, TÁMOP és EFOP fejlesztések keretében az OTNDI fontos szerepet vitt az elmúlt években a város, illetve a megye és a régió pedagógusképzésének és tanári továbbképzéseinek fejlesztésében, továbbá ehhez kapcsolódóan, ezen messze túlmutató módon a Kárpát-medence magyar nyelvű pedagógusképző központjainak a kapcsolatépítésében.

Összességében elmondható, hogy az OTNDI kiemelt „missziós” szerepet játszik Pécs város, tágabban Baranya megye (azon belül például az Ormánság), egészében pedig a Dél-Dunántúl lokális és regionális szintjein. Az OTNDI-hez köthető tudásbázis, a doktorhallgatók és tanáraik tudományos kapacitása alapvetően az oktatásügy (a köznevelés, a szakképzés és a pedagógusképzés) működésének a jobbítását, a minőségi képzés emelését segíti. Az OTNDI kiemelten számol felelősségvállalásával a nevelésszociológiai és történeti vizsgálódások nyomán feltárt iskolai, nevelési jelenségeket elemző, ennek nyomán a neveléstudomány új eredményeire épülő **oktatásfejlesztés** területén. A doktori iskola a saját környezetében, a városban és a régióban, a regionális munkaerőpiac szempontjából **értelmiségi központként** definiálja a saját szerepét. Kutatási eredményei mára már olyan szellemi tőkét jelentenek, amelyekre támaszkodva fontos iskolai innovációk valósulhatnak meg. Az OTNDI elkötelezett az együttműködésen alapuló kutatási projektek folytatásában (regionális, hazai és nemzetközi szinten); az élethosszig tartó tanulás ösztönzésében, ehhez kapcsolódó programok szervezésében; e-learninges fejlesztések didaktikai alapjainak a kimunkálásában; továbbképzések, előadások szervezésében. Célkitűzéseink szerint ez – gyakran többszörös áttételek segítségével – ösztönző módon hat a helyi gazdaság- és vállalkozásfejlesztésre is.

## ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése

**Sztenderd:** Az intézmények következetesen alkalmazzák a teljes hallgatói életciklust lefedő, előzetesen meghatározott és közzétett szabályzataikat, például a hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése tekintetében.

**Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:**

### 1. A felvételi eljárás és a felvételi követelmények egyértelműen rögzítettek.

*(Mikor és honnan ismerhetők meg a felvételi követelmények? Ha a doktori iskola részt vesz a Stipendium Hungaricum (SH) programban, hogyan tudja biztosítani, hogy az SH-jelentkezők ugyanolyan elbírálásban részesüljenek a felvételi során, mint hazai társaik?)*

A felvételi eljárás teljes folyamata **egyértelműen rögzített**, és **több helyen közzétételre kerül** minden tanév tavaszi szemeszterében (a PTE, a PTE BTK, valamint az OTNDI saját honlapján). A 2020-as év tavaszától a PTE EDT döntése nyomán **központi elektronikus adatlapot** kell kitöltenie valamennyi, a PTE bármely doktori iskolájába jelentkező hallgatónak. Az OTNDI saját felvételi követelményei/értékelési *szempontjai* a doktori iskola saját honlapján, táblázatos formában elérhetők.<sup>16</sup> A felvételi pont- és végeredményéről a felvételizők tájékoztatást/betekintést kérhetnek az OTNDI és a PTE BTK Doktori Irodájában (ahová a doktori iskola vezetője a felvételi adatlapokat megküldi, és azok a saját iktatásunkba is bekerülnek). Az elutasításra került felvételizők esetében a pontok mellé részletesebb, szöveges értékelés is készül, ezt a felvételi bizottság elnöke készíti el, és a doktori iskola vezetője összesíti, majd küldi meg a BTK Doktori Iroda vezetőjének.

A Stipendium Hungaricum programban az OTNDI eddig nem vett részt, ám – összhangban a PTE és a PTE BTK angol nyelvű képzésfejlesztésre mutató célkitűzéseivel – ez szerepel a közeli jövő tervei között. (Ez azért is fontos volna, mert a *doktori.hu* felületén át elérhető, nyilvános e-mail címen a doktori iskola vezetőjéhez az elmúlt időszakban több, ezzel kapcsolatos hallgatói megkeresés érkezett, elsősorban észak-afrikai és közel-keleti országokból.)

### 2. A doktori iskola eljárásai biztosítják, hogy a hallgatók előre-haladásáról kellő információ álljon rendelkezésre mind a hallgató, mind az témavezető részére.

*(Tanulmányi kreditek esetében egyértelműen rögzített, hogy mi szükséges a teljesítésükhöz? A komplex vizsga, a műhelyvita (ahol előírás) és a fokozatszerzés követelményei egyértelműen rögzítettek? Hogyan biztosítják, hogy a hallgató olyan visszajelzést kapjon, mely segíti őt tanulmányai/kutatása sikeres elvégzésében?)*

A tanulmányi kreditek teljesítéséhez a doktori iskola valamennyi kurzusleírása tartalmazza a pontos leírást arról, hogy mit szükséges elvégeznie a hallgatónak. A kurzusleírások évről évre frissülnek, az aktuális változat minden szemeszter első hetében feltöltésre kerül a Neptun rendszerén keresztül, és a BTK Tanulmányi Osztályára is meg kell küldeni.

A komplex vizsgának<sup>17</sup> (illetve a régebbi képzés szerinti szigorlatnak), a *Disszertációs fejezetek véde* című tárgy teljesítésének<sup>18</sup> és a fokozatszerzésnek a követelményei egyaránt rögzítettek, az OTNDI honlapján szabadon elérhetők. A fokozatszerzés követelményeinek a jobb megértéséhez több éve egy magyarázó ppt<sup>19</sup> is elérhető az OTNDI honlapján.

Mind a vizsgák, mind pedig a fent említett tantárgy (korábban a műhelyvita) után a hallgatók előzetesen két bírálótól (a műhelyvitánál két elő-opponenstől, a *Disszertációs fejezetek véde* című tárgynál, az új képzésben a témavezetőjüktől és egy külső bírálótól) **szöveges értékelést** kapnak az értekezésük addig megírt fejezeteiről. A komplex vizsga (korábban a szigorlat), illetve a *Disszertációs fejezetek véde* című tárgy teljesítését lezáró esemény után a hallgatók a teljesítésükről is szöveges

<sup>16</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/felveteli-2020>

<sup>17</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/szigorlatkomplex-vizsga-0>

<sup>18</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/disszertacios-fejezetek-vedes>

<sup>19</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/fokozatszerzesi-eljaras-menete-0>

értékelést kapnak. (Ezt a vizsga elnöke, illetve a disszertációs fejezetek bemutatását vezető elnök készíti el, a bizottsági tagok és a témavezető írott és szóban elhangzott véleményét is figyelembe véve. A komplex vizsga lebonyolításánál fontos, hogy a témavezető a vizsga egy, az értekezés addig elkészült fejezeteit bemutató részén jelen lehet, de a vizsgabizottságnak nem tagja.) A vizsgákról készült értékelések bekerülnek a doktori iskola saját iktatásába, és megküldjük ezeket a PTE BTK Doktori Iroda vezetőjének is.

**3. A doktoranduszok oktatási tevékenységeiben való közreműködése egyértelműen szabályozott.**  
(A doktori iskola dokumentumai világosan rögzítik, hogy a doktoranduszok milyen módon és mikor vesznek részt az oktatási tevékenységben? Ki és hogyan tartja nyilván ezt a tevékenységet?)

Az OTNDI dokumentumai (kiemelten is a *Képzési terv*) egyértelműen útmutatást adnak arról, hogy a doktoranduszok hogyan vehetnek részt felsőoktatási tevékenységben. Számukra ez **nem kötelező**, kiváltható kutatási-publikálási kredittel. Az elmúlt évek tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy a doktorhallgatók jelentős része szívesen vett részt kurzustartással a PTE BTK vagy TTK képzéseiben, elsősorban a tanár szakokhoz, kisebb részben a Neveléstudomány MA és a Pedagógiai BA, illetve a Romológia MA és BA szakokhoz kapcsolódva. Az OTNDI megfelelő dokumentációval igazolva elfogadja azt is, ha a doktorhallgató más (többnyire a saját munkahelyét jelentő) felsőoktatási intézményben teljesíti a creditszerző oktatási tevékenységet, ebben az esetben is megköveteljük azonban a neveléstudományi tárgyú, illetve a pedagógusképzés keretei között tartott kurzust.

A kurzustartás dokumentálása egyrészt a PTE Neptun (korábban ETR) rendszere segítségével, másrészt az egyéb felsőoktatási helyszínekről hozott, nyomtatott és az OTNDI iktatásában elhelyezett igazolások segítségével történik. Az oktatási tevékenységhez kapcsolódó tantárgykiírás a Neptun rendszerében az OTNDI mindenkori vezetője nevére fut, az igazolásokat is ő kéri be és ellenőrzi.

**4. A doktoranduszok külföldön végzett kutatási tevékenységét, külföldi részképzésben vagy egyéb mobilitásban való részvételét a doktori iskola kredittel értékeli.**

(Miként biztosított a doktori iskolán kívüli tudományos/művészeti tanulás/kutatás elismerése? Hogyan működik a kreditelismerés rendszere? (II.3.1. melléklet: Külföldi részképzések és ösztöndíjak))

A külföldi részképzésen vagy más mobilitásban szerzett kreditek elismertetését a kari szintű dokumentumok szabályozzák. Ha további, ennek segítségével esetleg nem megválaszolható kérdés merülne fel, a hallgató vagy az OTNDI vezetője a kari Képzési és Kreditátviteli Bizottsághoz fordulhat.  
[https://btk.pte.hu/sites/btk.pte.hu/files/dokumentumtar/kari\\_szabalyzat/BTK\\_Kari\\_Erasmus\\_és\\_egyéb\\_mobilitás\\_szabályzat.pdf](https://btk.pte.hu/sites/btk.pte.hu/files/dokumentumtar/kari_szabalyzat/BTK_Kari_Erasmus_és_egyéb_mobilitás_szabályzat.pdf)



## ESG 1.5 Oktatók

**Sztenderd:** Az intézmények biztosítsák, hogy oktatóik megfelelő kompetenciával rendelkezzenek. Alkalmazzanak méltányos és átlátható eljárásokat oktatóik toborzására és továbbképzésére.

### *Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:*

**1. A doktori iskola rendelkezik a megfelelő (minimálisan a jogszabályban előírt) számú törzstaggal. A törzstagok az adott doktori iskola tekintetében releváns tudományos/művészeti fokozattal rendelkeznek, és a doktori iskola képzési/kutatási/művészeti területéhez kapcsolódó, aktív, folyamatos, dokumentáltan eredményes tevékenységet folytatnak.**

*(Ki(k) és milyen eljárás keretében vizsgálják felül és felügyelik a doktori iskola törzstagjainak szakmai teljesítményét, törzstag kritériumoknak való megfelelést? Az előző akkreditációs eljárás óta hogyan és miért változott a doktori iskola törzstagjainak összetétele? Miként biztosítja a doktori iskola, hogy a törzstagok száma ne csökkenjen a jogszabályban előírtak, illetve saját elvárásai alá? 1. melléklet: A doktori iskola törzstagjainak listája; 2. melléklet: Nyilatkozat a doktori iskola vezetőjének foglalkoztatásáról.)*

A doktori iskola törzstagjainak szakmai teljesítményét, törzstag kritériumoknak való megfelelését törzstag-jelöléskor először a Doktori Tanács tagjai tekintik át, és titkos szavazáson javasolják a jelölést. Ezt követően a jelölés felterjesztésre kerül a Doktori Tanács tagjai elé, ahol a jelöltről a doktori iskola vezetője referál. Ott is titkos szavazás történik, majd a javaslat tovább kerül a PTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanácsa, onnan pedig (támogató szavazás esetén) a PTE Egyetemi Doktori Tanácsa tagjai elé, akik ismét szavaznak.

Amennyiben végül a MAB is elfogadja a jelölt oktató vagy kutató törzstag kritériumoknak való megfelelését, évenként legalább egyszer áttekintésre és frissítésre kerül a doktori.hu-n lévő, a törzstag személyi lapjához tartozó valamennyi adat.

A legutóbbi akkreditációs eljárás óta amiatt változott az OTNDI törzstagjainak összetétele, mert két, korábban évekig a doktori iskola keretei között dolgozó PTE-s egyetemi tanár kolléga (Dárdai Ágnes és Horváth Béla) is nyugdíjba vonult (70 éves kor helyett mindketten 65 éves korukban). Bár *professor emerita*, illetve *professor emeritus* címet kaptak az egyetemtől, és témavezetőként, kurzustartással és sok egyéb módon továbbra is hatékonyan támogatják a doktori iskolát, a jelenleg érvényben lévő országos szabályozás szerint nem számíthatók be a törzstagok közé. Forray R. Katalin tanárnő, az OTNDI alapítója, a PTE BTK *professor emeritája* a Nevelésszociológia Program vezetőjeként segíti a DI munkáját.

Az elmúlt időszakban körvonalazódott az az elképzelés, hogy a doktori iskola a nevelésfilozófiai tárgyú témakiírásokat is erősíti a hallgatói érdeklődésre tekintettel, illetve az, hogy a közeli jövőben kidolgozásra kerül egy angol nyelvű program is. Mindkét törekvés szempontjából nagy jelentőségű, hogy két olyan, DSc fokozattal rendelkező, aktív korú PTE-s professzor (Heidl György és Somos Róbert) kíván együtt dolgozni törzstagként a doktori iskola közösségével, akik a tanárképzés diszciplináris területén hosszú évek óta tevékenykednek, neveléstudományi szempontból releváns publikációkat is jegyeznek, és védett doktorhallgatóval is rendelkeznek. Az OTNDI-ben témakiírással, témavezetéssel, bizottságok tagjaként, és több fél éve kurzustartással is jelen vannak. A doktori iskola saját tanácsa, a Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanács, végül pedig az EDT is támogatta a 2020 elején lezajlott szavazásokon törzstagként történő csatlakozásukat. 2021-ben Steklács János professzor (dr. habil.) a neveléstudomány, az olvasáskutatás területén jelentős kutatásokkal és publikációkkal rendelkező kolléga is csatlakozott még a DI-hez törzstagként, ezzel párhuzamosan a PTE BTK-n belül munkahelyi pozícióját is megváltoztatva: 2021 őszétől a

Neveléstudományi Intézet Nevelés- és Oktatáselméleti Tanszékének megbízott, majd kinevezett vezetője, a DI egyik vezetőhelyettese is. Az ő vezetésével kívánja indítani a DI az Oktatáselmélet és szakdidaktika programot.

Az OTNDI, ahogyan az elmúlt években, úgy a jövőben is igyekszik a törzstagok vonatkozásában folyamatosan áttekinteni a lehetőségeket, egyeztetve a BTK és a PTE vezetőivel. Véleményünk szerint jelenleg **stabil**, több évre előre tekintve is megnyugtató törzstagi állománnyal rendelkezünk, mely reményeink szerint bővülni is fog hamarosan, mert egyrészt várható más egyetemi tanár kollégák kapcsolódása, másrészt pedig habilitált docens törzstag kollégáink egyetemi tanárrá történő előlépése. Ez utóbbi megnyitja majd az utat más, a doktori iskolában kurzustartással, témavezetéssel folyamatosan jelen lévő PTE-s habilitált docens kollégák törzstag-jelölése előtt is, ami tovább erősíti majd iskolánk oktatói körét, és ezzel egyben a minőségi oktatást és kutatást.

**2. Az oktatók, témavezetők és témakiírók száma megfelelő. A velük szembeni szakmai követelmények egyértelműen rögzítettek. Szakmai tevékenységük relevanciája és színvonala, valamint munkaterhelésük biztosítja a doktoranduszok tudományos/művészeti tevékenységének megfelelő támogatását.**

*(Melyek az oktatók, témakiírók és témavezetők kiválasztásának, teljesítményük - különös tekintettel a témavezetésre - értékelésének szempontjai? Dokumentált módon elérhető-e az érintettek számára? Hogyan gondoskodnak ezen szempontok folyamatos alkalmazásáról? Ki(k) és milyen eljárás keretében vizsgálják felül és felügyelik a doktori iskola oktatóinak, témavezetőinek szakmai teljesítményét, az előírt kritériumoknak való megfelelést? Hogyan biztosítják, hogy oktatóik ne legyenek túlterheltek? Biztosítja az anyaintézménnyel való együttműködés, hogy a doktori iskolában aktív tevékenységet vállaló oktatók az intézményben végzett egyéb tevékenységük mellett elegendő időt és energiát tudjanak fordítani a doktori képzésre és saját kutatási tevékenységükre?)*

Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola téma-kiíróinak és témavezetőinek körét alapvetően két szempont alapján bővíti, minden esetben összeegyeztetve ezeket a szempontokat. Egyrészt a két programhoz kapcsolódó téma-kiírói felkérésüket indítunk, másrészt pedig a hallgatók oldaláról jövő kutatói igényeket is próbáljuk kielégíteni. Témakiírásra úgy kerülhet sor, ha az arra felkért, vagy hallgatói kérésre, esetenként saját kérésre csatlakozó kolléga benyújtja a Doktori Tanácshoz a rövid szakmai életrajzát és a publikációs jegyzékét. A DT valamennyi tagja ezt áttekinti, megvitatja, és ezt követően dönt a téma-kiírói felkérésről. A felkérést a doktori iskola vezetője küldi meg írásban a leendő témakiírónak/témavezetőnek.

A korábbi időszakban felvételiző hallgatóink viszonylag szabadon tehettek a témavezető személyére vonatkozó javaslatot az OTNDI két programjának keretei között, ám **ez az újabb, PTE-s szintű szabályzók szerint 2020 tavaszától annyiban változott, hogy a felvételizők a rendelkezésre álló témakiírásokból választhatnak.** Ha a hallgató fontosnak tartja a tanulmányai során új, leggyakrabban társ-témavezető beemelését, akkor kérelmet intézhet ezzel kapcsolatosan a doktori iskola vezetőjéhez, aki a kérést a DT elé viszi, és a kérelemmel kapcsolatos döntés minden esetben ezen a fórumon születik meg.

**A témavezetők minden félév végén írásban értékelik a** témavezetésük alá tartozó **hallgató(k) előrehaladását**, és ezeket az értékeléseket a doktori iskola vezetője a jegyek Neptunban történő rögzítése előtt áttekinti. A témavezetők és társtémavezetők is mindig fontos szereplői a komplex vizsgának, a műhelyvitának, a *Doktori disszertáció munkálatai* című, a 2016-ban bevezetett új képzésben szereplő tárgynak, illetve természetesen magának a védésnek. Gyakran jelen vannak a fokozatszerzés lezárását követő, a doktori oklevelet átadó ünnepélyes szenátusi üléseken is, és nagyon fontos szerepet visznek az ÚNKP pályázatok előkészítésénél, a sikeres pályázatok vezetésénél. Az OTNDI különböző rendezvényein a témavezetők nagyobb része rendszeresen részt vesz (/társ/előadóként, szekcióvezetőként, opponensként), ez mindig jó alkalmat jelent a szakmai együttműködés elmélyítésére, a tapasztalatcserére, a problémák megvitatására. A közeli jövő feladatának tekinti azt a doktori

iskola, hogy legyen mindennek, a témavezetőkkel való kapcsolattartásnak egy *hivatalosabb*, legalább évi rendszerességgel összehívott *fóruma*. Ezt különösen fontosnak tartjuk a megnövekedett hallgatói létszám, illetve újabb programok kialakítása szempontjából.

A doktori iskola témavezetői közül azoknak a túlterheltségére, esetleges problémáira lát rá jobban a doktori iskola vezetése, akik a PTE-n dolgoznak. Közülük is leginkább a törzstagjaink azok, akik valóban túlterheltnek mondhatók, hiszen a legtöbbjük rendelkezik a lehetséges 6 fő aktív témavezetett hallgatóval, és több esetben a tanulmányaikat éppen passzíváló, kutatásaikkal azonban haladó további doktorandusszal. A témavezetői munka elismerése a PTE különböző karain fontos pontértékkel szerepel a Teljesítményértékelési Rendszerben (TÉR), és lényeges eleme a tudományos előrehaladásnak (például: habilitáció, egyetemi tanári és MTA doktori pályázat) is. Külön díjazás, órakedvezmény vagy a kötelező órákba történő beszámítás a PTE BTK jelenlegi gyakorlata szerint viszont nem lehetséges a doktori témavezetések/ témavezetői konzultációk esetében, ezen a ponton elképzelhető és megtervezhető volna a jövőben a változás. Erről 2020 őszétől folyik már az egyeztetés a BTK jelenlegi vezetése és a Bölcsész- és Társadalomtudományi Tudományterületi Doktori Tanács tagjai között.

### **3. A felsőoktatási intézmények elsődleges felelősséget viselnek oktatóik minőségéért és a hatékony oktatói munkát támogató körülmények biztosításáért. Ez a környezet lehetőséget ad az oktatók szakmai fejlődésére és támogatja azt.**

*(Milyen módon segítik az oktatók szakmai fejlődését? Milyen infrastrukturális eszközökkel és milyen szolgáltatásokkal segítik az oktatók tudományos tevékenységét (konferencia-látogatás, publikáció, pályázatírás támogatása; saját iroda/informatikai eszközök biztosítása)? Miként fejlesztik az oktatók oktatásmódszertani felkészültségét?)*

A doktori iskola oktatóinak három saját iroda (B/101-102-103) áll rendelkezésükre, ezek közül a 4 munkaállomással rendelkező B/103-as iroda kifejezetten a más egyetemről érkező vendégoktatóinkat is várja. Tanárainkat (és hallgatóinkat is) saját laptopok, projektorok, tea- és kávéfőzővel felszerelt konyhasarok, az irodával szemben külön teakonyha, ezek mellett légkondicionált terem fogadja, és szükség esetén központi nyomtatási lehetőség is rendelkezésükre áll, utóbbi a Neveléstudományi Intézet Titkárságán. az irodákban több, vonalas kiépítésű telefon található, ezekről valamennyi PTE-s szám ingyenesen hívható. A törzstagok, illetve a képzéseinkhez kapcsolódó BTK-s tanár kollégák 2020 őszétől szolgálati telefonkészülékekkel is rendelkeznek, így minden korábbinál jobban elérhetőkké váltak a hallgatók számára. A doktori iskola keretéből történő írószer- és papírbeszerzés is az itt dolgozó oktatók és hallgatók igényeit igyekszik kielégíteni. Az infrastrukturális fejlesztés folyamatos, jelenleg éppen új, a tanórák közvetítésére, illetve on-line események lebonyolítására alkalmas laptopok beszerzése van napirenden, az EFOP-3.4.3-16-2016-00005 *Korszerű egyetem a modern városban: Értékközpontúság, nyitottság és befogadó szemlélet egy 21. századi felsőoktatási modellben* című pályázat keretéből. Ugyanebből a pályázatból a közelmúltban került felszerelésre a B/125-ös tanterem, ahol 40 táblagép, laptop, projektor és Samsung Smart televízió várja az érdeklődőket, illetve jelenti a fejlesztések technikai-informatikai alapját. A terem kialakításának és tartalmi értelemben vett beüzemeltetésének szakmai irányítója a doktori iskola jelenlegi vezetője.

Nagy hangsúlyt helyezünk arra, hogy a doktori iskola törzstagjai/oktatói tudományos kutatási eredményeiket minél szélesebb körben tegyék közzé. Ehhez az egyik legfontosabb támogatást maga a Pécsi Tudományegyetem nyújtja azzal, hogy anyagilag támogatja az *Open Access* publikálást<sup>20</sup>. Ami nagyon fontos volna ezzel kapcsolatosan, az az, hogy ezt minél több oktató vegye igénybe. Konferencia-szereplések támogatása az oktatók és hallgatók esetében is

<sup>20</sup> [https://www.lib.pte.hu/hu/service/open\\_access\\_tamogatas-168](https://www.lib.pte.hu/hu/service/open_access_tamogatas-168)

általában kutatási projektekből valósul meg, számos példa volt már erre. A kutatásokhoz szükséges szakkönyvek, fontos folyóiratok beszerzése évről évre a PTE BTK–TTK Tóth József Szakkönyvtára segítségével, könyvtári költségvetésből történik. Ehhez többnyire évente kétszer történik meg az igények felmérése, a kérések megküldése a Könyvtár és a BTK vezetése felé.

Oktatóink publikációs adatainak gyűjtésében, az mtmt.hu felületén történő rögzítésében igény esetén a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont, valamint a BTK-TTK Tóth József Könyvtárának egy-egy munkatársa is segít.

A pályázatírásban és elnyert pályázatok menedzselésében a doktori iskola törzstagjainak, valamint a képzéseinkhez kapcsolódó Neveléstudományi Intézet tanárainak nagy tapasztalata van. A 2020-as év őszétől az iskola működésének keretét adó Bölcsész- és Társadalomtudományi Karon külön dékáni megbízottja is van a pályázatok kezelésének (Bene Krisztián). Ez a pozíció az OTNDI szempontjából is fontos támogatási lehetőségeket jelent.

Az oktatásmódszertani felkészültség az OTNDI oktatóinál kiválóan mondható, hiszen szinte valamennyien neveléstudományi/tanári/pszichológusi végzettséggel rendelkeznek, a tanárképzésben is tanítanak. Megújulásra elsősorban a legmodernebb IKT-eszközök használatával kapcsolatosan van szüksége az oktatói körnek, ehhez többször is szerveztünk – a Neveléstudományi Intézethez kapcsolódóan – továbbképzéseket, és oktatóink egy része webináriumokon is szélesíti ismereteit. Összességében elmondható ezzel kapcsolatosan, hogy a COVID-19 világjárvány miatti, kényszer szülte helyzetben rengeteget léptünk ebben előre.

## ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

**Sztenderd:** Az intézmények megfelelő finanszírozási forrásokkal rendelkezzenek a tanulási és tanítási tevékenységekhez, valamint biztosítsanak adekvát és könnyen hozzáférhető tanulástámogató feltételeket és hallgatói szolgáltatásokat.

*Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:*

**1. A doktori képzéshez szükséges infrastruktúra (kutatás/művészeti tevékenységek, oktatás és tanulás céljára szolgáló helyiségek és eszközök, szakirodalom, könyvtár, adatbázisok, laborok, műszerek, informatikai rendszerek) mennyisége, minősége és hozzáférhetősége megfelelő.**

*(A könyvtári és információs rendszer mennyire alkalmas a nemzetközi szakirodalom, adatbázisok stb. révén a nemzetközi tudományos információs szolgáltatások támogatására? Milyen szolgáltatásokkal (plágiumellenőrzés, számítógépes állomások, pályázat konferenciárészvétel/publikálás támogatására) segítik a doktoranduszok eredményességét és kutatási tevékenységeik láthatóvá tételét? Miként használják ki a távoktatás és az online rendszerek nyújtotta lehetőségeket? Milyen adatokat gyűjtenek a könyvtár és egyéb infrastruktúra használatára vonatkozóan, és hogyan használják fel ezeket? Rendelkezésre állnak-e a megfelelő laborok, műszerek? Összességében hogyan értékeli a doktori képzés infrastrukturális adottságait?)*

Az OTNDI infrastrukturális feltételei – más PTE-s iskolákéhoz viszonyítva is – nagyon **színvonalasak**. Jelen önértékelésünk fentebb jelzett termeiben (PTE BTK B/101-102-103) négy asztali számítógép, folyamatos WIFI csatlakozás biztosítja az internethez való hozzáférést saját és 3 darab közös notebook-kal is hallgatóink számára. Három projektorral, egy interaktív táblával, két fénymásolóval, digitális fénképezőgépekkel, diktafonnal és egy multifunkcionális telefonkészülékkel rendelkezik továbbá az OTNDI, és doktoranduszaink használhatják a Neveléstudományi Intézet nagy teljesítményű fénymásolóját is.

Az OTNDI saját kézikönyvtára mintegy 200 könyvet tartalmaz, ezek nagyobb része értékes és ritka külföldi szakkönyv, angol, német, francia és spanyol nyelven. A doktori iskola helyszínén (PTE BTK „B” épülete) a hallgatók és az oktatók rendelkezésére áll a Neveléstudományi Intézet tematikus válogatású, neveléstudományi és pszichológiai műveket

tartalmazó könyvtára, és szintén az Ifjúság útján, ahol a doktori iskola is működik, helyezkedik el a PTE BTK–TTK Tóth József Szakkönyvtára.

Ezen kívül az iskola hallgatói és az oktatói számára is rendelkezésre áll a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont hálózatának összes könyvtári egysége, ezek keretei között kb. 1,5 millió könyv és dokumentum, 300 PC, közel 130 elektronikus adatbázis, e-book gyűjtemény, helyi és országos katalógusok használatának a lehetősége, differenciált és kutatási profilra szabott sokrétű könyvtári szolgáltatás. A kutatások szempontjából nagyon **fontos a nagy, nemzetközi és hazai adatbázisokhoz való hozzáférés**<sup>21</sup>, ezt maga a PTE támogatja. Az Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont valamely részlegébe beiratkozott oktatók és doktorhallgatók a Proxy-beállítás<sup>22</sup> segítségével akár otthonról, saját eszközeikről is bármikor ingyenes hozzáférhetnek ezekhez az adatbázisokhoz.

Az utóbbi időben a doktori kurzusok megtartásához, továbbá oktatói és hallgatói egyéni vagy team-ben végzett kutatásokhoz is nagy segítséget jelent a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont digitalizálási szolgáltatása: ez különösen fontos az Oktatástörténeti program oktatói és hallgatói számára, hiszen ez a lehetőség a PTE állományában lévő történeti értékű *forrásanyag*ra is kiterjed. A doktori iskola vezetője közvetlen tanácsadói szerepet is ellát a Digitália<sup>23</sup> építésében, és többek között ennek is köszönhető, hogy az utóbbi hónapokban több, a pécsi egyetem története, illetve tágabban a neveléstörténet szempontjából fontos, szabadon elérhető művel gazdagodott ez a gyűjtemény (például: Weszely Ödön munkáival, a *Nemzeti Nőnevelés* 1880-1919 közti, csakis a PTE-n digitalizált számaival, a *Nevelésügyi Szemle* cikkanyagával stb.) A kutatások támogatása szempontjából is fontos továbbá a Pécsi Egyetemi Archívum (PEA)<sup>24</sup> folyamatos építése és elérése, ahová más munkák mellett a tárgyszavakkal ellátott doktori értekezések is bekerülnek. A Digitália részlegén belül szabadon elérhető számos olyan oktatási segédanyag (egy korábbi EFOP-os tananyagfejlesztés eredményei), amelyek az adatbázisokban való kereséshez nyújtanak információkat. A doktori iskola oktatóit és hallgatóit is rendszeresen tájékoztatjuk az olyan továbbképzési, önképzési lehetőségekről, mint például az adatbázisokról szóló webináriumok.

A hallgatói publikációk [mtmt.hu](https://mtmt.hu)-n történő adatrögzítését az Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont, a BTK–TTK Tóth József Könyvtár munkatársai és a DI adminisztrátorai is segítik.

A doktorhallgatók konferencia-szereplését az általuk benyújtott pályázatok nyomán a doktori iskolai lehetőségeihez képest mindig igyekszik támogatni, gyakran valamely pályázati forrásból. Ennek köszönhetően doktorhallgatóink tucatjai szerepelnek évről évre rangos hazai vagy nemzetközi konferenciákon (például az ONK-n, az ISCHE, az ECER vagy a HUCER rendezvényein).

Az on-line kurzustartás és konzultáció területén korábban nem rendelkezünk széleskörű tapasztalatokkal, a 2020-as járványhelyzet azonban ebben jelentős változást hozott a mi doktori iskolánk életében is. Azon év első, tavaszi szemeszterének ezzel kapcsolatosan szerzett tapasztalatai (a későbbi féléveké szintűgy) számos olyan elemet hoztak, amelyeket a járványhelyzet elmúltával is beépítünk a képzési-működési rendszerünkbe (pl.: elektronikus tananyagfejlesztés, előadások rögzítése és vagy *streamelése* az adatvédelmi szabályok betartása mellett, konzultációs lehetőségek biztosítása a Skype vagy a Teams rendszerének segítségével stb.).

<sup>21</sup> <https://www.lib.pte.hu/hu/adatbazisok>

<sup>22</sup> [https://www.lib.pte.hu/hu/service/tavoli\\_eleres-188](https://www.lib.pte.hu/hu/service/tavoli_eleres-188)

<sup>23</sup> <https://digitalia.lib.pte.hu/hu/>

<sup>24</sup> <https://pea.lib.pte.hu/>

## 2. A hallgatók szempontjából fontos a tanulmányi ügyintézés minősége. A tanulmányi ügyekkel kapcsolatos információk a hallgatók számára elérhető felületen megtalálhatók, az ügyintézés minősége kielégíti a hallgatók igényeit.

*(Külön ügyintézővel rendelkezik a doktori iskola, vagy más szervezeti egység végzi a doktori képzéssel kapcsolatos adminisztrációt? Az adminisztratív személyzet mennyire képes az idegen nyelvű doktoranduszok számára a magyar nyelvűekkel azonos szintű szolgáltatásokat nyújtani? Elektronikus ügyintézésre van lehetőség (magyar és külföldi hallgatók számára egyaránt))?*

A doktori iskola megalakulása óta **rendelkezik saját ügyintézővel**, aki korábban a Neveléstudományi Intézet egyetemi tanársegédje, Márhoffer Nikolett (korábban az ösztöndíjas hallgatónk) volt. Ő jelenleg GYED-en van. Ezt a feladatot jelenleg a Neveléstudományi Intézet két egyetemi tanársegédje, Nyíri Csilla és Maisch Patrícia látja el pontos feladatmegosztással: ők korábban saját, ösztöndíjas hallgatóink voltak. A Neptun rendszerében történő kurzusmeghirdetés, óraszervezés, vizsgameghirdetés, a komplex vizsgára jelentkezéshez, komplex vizsgára bocsátáshoz, abszolutórium kiállíthatóságához tartozó kreditellenőrzés, az oktatók felkérése kurzustartásra, az órarend készítés segítése tartozik hozzájuk, és havonta történő díjazás fejében, többletfeladatos megbízással látják el az adminisztrációs feladatokat. Elektronikus ügyintézésre részlegesen vagy teljesen (az ügy természetétől, illetve újabban a 2020-as járványhelyzettől függően) van lehetőségük a doktoranduszoknak. Az ügyintézés és az iratok előkészítése, iktatása is a B/101-es irodában történik. A doktori események szervezésében, az aktív és már végzett hallgatók tájékoztatásában, a velük történő kapcsolattartásban, a konferenciák előkészítésében és rendezésében, a doktori iskolába érkező vendégtanárok, bizottsági tagok, külföldi partnerek fogadásában és segítésében, a tanórák előkészítésében az ösztöndíjas hallgatóink is rendszeresen részt vesznek. Valamennyi évfolyam rendelkezik évfolyamfelelőssel, aki mindig az adott évfolyamon tanuló egyik ösztöndíjas hallgató. Nemrég tartottunk egy olyan doktori iskolai megbeszélést (2021.11.10.), ahol az egyes feladatokban való segítő teendőket aktív hallgatóink osztották fel maguk közt. A védésekhez, habilitációkhoz, kurzustartásokhoz kapcsolódó gazdasági ügyintézéssel a Neveléstudományi Intézet oktatásszervező szakértője, Solymosné Matyovszky Anikó kolléganő megbízott. A BTK szintjén a központi Doktori Iroda vezetője, Horváth Judit, valamint a gazdálkodással foglalkozó kancellári referens, Békési Ágnes és munkatársai szintén foglalkoznak a doktori iskola adminisztratív feladataival, az egyes hallgatók ügyeivel. Az oktatásszervezéssel, az események szervezésének koordinálásával kapcsolatos feladatokat 2021 szeptemberétől Steklács János látja el a doktori iskola egyik megbízott helyettes vezetőjeként, Cserti Csapó Tibor iskolavezető-helyettes törzstag pedig a felsőbb egyetemi fórumokon szavazati jogú tagként helyettesíti a DI vezetőjét annak akadályoztatása esetén.

Az évfolyamok felelőseivel a doktori iskola vezetője és vezetőhelyettesei és a doktori iroda vezetője folyamatos kapcsolatot tart, félévenként több, de legalább egy vagy két alkalommal közös, általában az ösztöndíjas hallgatók meghívásával is járó munkaértekezletet rendezünk.

## 3. A doktoranduszoknak lehetőségük van részt venni a nemzetközi tudományos életben.

*(Milyen nemzetközi kapcsolatrendszerrel rendelkezik a doktori iskola, és ezt milyen formában és milyen eredménnyel tudják a doktoranduszok hasznosítani? Milyen szervezett és nem szervezett módon támogatja a doktori iskola az említett együttműködések és kapcsolattartást (pl. nemzetközi tudományos egyesületekben való tagság)? Biztosított-e az idegen nyelvű kurzusokon való részvétel lehetősége a hazai és nemzetközi hallgatók számára? Mennyire jellemző a nemzetközi oktatók bevonása a doktori képzésbe? Ismertessék és értékeljék a doktoranduszoknak az önértékelés által lefedett időszakban hazai és nemzetközi tudományos/művészeti rendezvényeken, konferenciákon való részvételét, valamint az ezeken szerzett ismeretek és tapasztalatok továbbadását. (II.3.2 melléklet: Idegen nyelvű kurzusok, II.3.3 melléklet: Vendégoktatók))*

A doktori iskola kiterjedt és egyre bővülő nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik, ezek többnyire a törzstagok saját kapcsolataira alapozódnak, illetve a Kar és a Neveléstudományi Intézet keretei között formálódtak ki. Az elmúlt időszakot tekintve elmondható, hogy minden évben járt a doktori iskolában külföldi előadó, többnyire angol, esetenként német nyelven tartva az előadást.

A doktorhallgatóknak rendszeresen nyílik lehetőségük külföldi tudományos konferenciákon való részvételre, ezek közül a leginkább említésre méltó az ISCHE évenkénti neveléstörténeti konferenciája és az ECER konferencia. A hallgatókat a doktori iskola a rendelkezésre álló pályázati keretből a legtöbb esetben támogatta a kiutazásban, a regisztrációs díj befizetésében, illetve számos hallgató volt egyéni pályázatokon elnyert keretből külföldi kutatói úton, nyári egyetemen vagy konferencián. (A nemzetközi tudományos testületekben való tagság támogatására doktorhallgatók vagy törzstagok esetében eddig *nem adódott* anyagi lehetőség.)

A külföldi tanulmányutakon szerzett tapasztalataikról hallgatóink rendszeresen beszámolnak, ennek különböző formáit alkalmazzuk: beszámoló a témavezetőnek/az OTNDI vezetőjének; beszámoló valamely kutatói szemináriumon a csoporttársaknak; beszámoló a doktori iskola évek óta jól működő Paletta Önképző Körének foglalkozásain stb.

A doktori iskola idegen nyelven tartott kurzusokkal akkor tud majd leginkább a hallgatói segítségére lenni, ha az önértékelés fenti részeiben kifejtett, angol nyelven hirdetett program is elindul, erre 2022-ben látunk reális esélyt.

#### **4. A doktoranduszok számára tanulmányi és szociális nehézségek esetén rendelkezésre álló támogatások illeszkednek az igényekhez, biztosítják az inkluzivitást és az esélyegyenlőséget.**

*(Milyen mentorálási, felzárkóztatási, tehetséggondozási és karrier-tanácsadási segítséget biztosítanak (ideértve a külföldi doktorandusz hallgatókat is)? Hogyan segítik elő a fogyatékkal élők és egyéb hátrányos helyzetű csoportok hozzáférését az oktatáshoz? Amennyiben ezen szolgáltatások szervezése intézményi/kari szinten zajlik, hogyan biztosítják, hogy a doktoranduszok értesüljenek ezekről a lehetőségekről?)*

A Pécsi Tudományegyetem hivatalos küldetésnyilatkozata alapján az egyetem céljait egy **befogadó közösség** építésével kívánja elérni. A számos kari inkluzív program mellett mind az Esélyegyenlőségi Bizottság, mind a Befogadó Egyetem Projekt tevékenységének elsődleges célja, hogy egy inkluzív egyetemi közösség építésével méltányossági alapokon elősegítse az esélyegyenlőség megvalósulását összegyetemi szinten. Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola doktorandusz hallgatói számára ugyanazok a lehetőségek állnak rendelkezésre, melyeket a PTE minden hallgatója igénybe vehet. A Befogadó Egyetem Projekt (azaz annak Programirodája és Kutatási Csoportja) 2018 óta azon munkálkodik, hogy az inklúzió fókuszában lévő hallgatók számára megvalósítsa a küldetésnyilatkozatban leírt **befogadó környezetet**. Teszi ezt a karokon futó inkluzív programok összehangolásával, a benne tevékenykedők tapasztalatcseréjével egy rendszeresen ülésező Fórum működtetésével, az egyetemi polgárok széles körű megszólításával saját hallgatói programjai segítségével, az egyetemi inklúzió nyilvánosságának biztosításával különböző online felületeken, és a fejlesztéseket segítő kutatásokkal, a „brand” kiépítésével (bővebb információ a Projekt tevékenységéről a Befogadó Egyetem honlapján található: <https://www.befogadoegyetem.eu/>). A Befogadó Egyetem elsődleges fontosságúnak tekinti a PTE hallgatóinak informálását az egyetem inkluzív programjairól, ezért a hallgatói körben népszerű online felületeken napi szinten friss hírekkel és lehetőségekkel igyekszik elérni az inkluzív programok célcsoportjaihoz tartozó hallgatókat és az egyetem minden polgárát.

Összhangban a PTE küldetésnyilatkozatával és Intézményfejlesztési Tervével, doktori iskolánk kiemelten figyel tehát a támogatások rendszerének megteremtésére, az inkluzivitás

elősegítésére. A PTE speciális szolgáltatásainak, a PTE Támogató Szolgálatának szolgáltatásainak kibővítése, mint akció, a mi hallgatóink egy részét tekintve is fontos. Támogatjuk és lehetőségeinkhez képest előmozdítjuk ehhez kapcsolódóan a speciális vagy kiegészítő szolgáltatások kiterjesztését a tanteremben biztosítható eszközökre, és fontos célunk a sajátos tanulási nehézségek felderítése és segítségnyújtás a leküzdésükben, oktatási/tanulási tanácsadás, tutorálás, egyéni konzultáció személyes jelenléttel és digitális platformokon is (Skype, Teams, Zoom stb.) a doktorhallgatóknak. A mentorálási segítséget a karokon futó mentori programokat összekapcsoló Mentori Hálózat biztosítja. A hálózat szolgáltatásainak keretein belül nem csupán oktatók mentorálnak hallgatókat, hanem önkéntes alapon hallgatók is mentorálhatják a lemorzsolódással veszélyeztetett hallgatótársaikat, ez doktorhallgatóinkra kevésbé jellemző, de lehetőségként adott.

Az oktatás folyamatához való hozzáférés egyenlő esélyének megteremtése érdekében a PTE teljes akadálymentesítése doktori iskolánkat is érinti: földszinti épületrészben elhelyezkedő irodáink, a kurzusainkhoz használt tantermek megközelítése az utóbbi években például már bárki számára kivitelezhető. A fogyatékkal élő hallgatók oktatáshoz való hozzáférését elsősorban az egyetem Támogató Szolgálatának segíti. A szolgáltatások szervezése és koordinálása, az eseménymenedzsment és szupervízió során a Támogató Szolgálat biztosítja a fogyatékkal élő hallgatók által igényelt segítséget, mely a konzultációktól a segítségnyújtáshoz szükséges tárgyi eszközök beszerzéséig széles spektrumon igyekszik biztosítani az érintett hallgatók oktatáshoz való hozzáférését.

A doktori iskola tehetséges hallgatói pályázhatnak különböző ösztöndíjakra, ilyenek például: az *Új Nemzeti Kiválósági Pályázat*, a PTE Tehetségtanácsa által kiírt *László János Doktorandusz Kutatói Ösztöndíj*, az *Átütő Tehetség Ösztöndíj*, valamint a *PTE Kriszbacher Ildikó Tehetséggondozó Ösztöndíja*.

Az átmenetileg anyagi nehézséggel küzdő, önköltséges hallgatóink szempontjából fontos segítség, hogy a doktori iskola vezetőjéhez benyújtott kérelemmel, az ő javaslatára a PTE BTK dékánja méltányosságból elengedheti a befizetés egy részét, vagy engedélyezheti annak átütemezését, ahogyan ez számos esetben meg is történt az elmúlt években.

## ESG 1.7 Információkezelés

**Sztenderd:** Az intézmények gyűjtsenek, elemezzenek és használjanak releváns információkat képzési programjaik és egyéb tevékenységeik irányítására.

**Mutassa be az alábbi szempontok teljesülését:**

### 1. A beiratkozott doktoranduszok fokozatszerzési aránya<sup>25</sup> eléri a doktori iskola minőségcéljaiban meghatározott szintet.

*(Hogyan értékeli a doktori iskola a doktoranduszok fokozatszerzési arányát, milyen lépéseket tesz annak növelésére, ha szükségesnek látja? Mik a lemorzsolódás és/vagy a késedelmes fokozatszerzés fő okai? 4. melléklet: Fokozatszerzési statisztika)*

A doktori iskola a doktoranduszok fokozatszerzési arányát évről évre figyelemmel kíséri, rendszeresen kimutatásokban rögzíti. Az adatok áttekintése és értékelése a PTE Bölcsész- és Társadalomtudományi Doktori Tanácsa, illetve az Egyetemi Doktori Tanács ülésein is visszatérő téma. Az összehasonlító áttekintések azt mutatják, hogy a doktori iskolában az

<sup>25</sup> II.4 melléklet: Fokozatszerzés statisztikai bemutatása



abszolutóriumot szerzett hallgatók aránya átlagosnak mondható, közülük pedig a fokozatot szerzettek aránya az utóbbi években egyre jobb, de **egyértelmű feladatunkként** jelöljük ki azt, hogy ezen **az arányon javítsunk**. Az ezzel kapcsolatos problémák más doktori képzéseknél is mutatkoztak, emiatt az utóbbi időszakban többször is megtörtént a lemorzsolódók/az abszolutóriumot szerzett, ám doktori fokozatszerzési eljárásra nem jelentkező korábbi hallgatók számadatainak kari és egyetemi szintű áttekintése, összevetése, és rendszeresen folyik a problémák feltárása a különböző szintű testületekben. Ahogyan más doktori képzéseknél is ez egyértelmű, az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolának is kiemelt célja, hogy a korábban végzett, abszolutóriumot szerzett hallgatói közül a lehető legtöbb doktoranduszt eljuttassa a sikeres fokozatszerzésig. Az utóbbi 1-2 évben tapasztalható nagyobb fokozatszerzési hajlandósághoz hozzájárult az, a PTE Doktorandusz Önkormányzata által kezdeményezett, a mi doktori iskolánk által is abszolút támogatott eljárás, mely szerint a képzést 2016 előtt, a régi program szerint elvégzettek 2018 nyarának végén és őszén nagy számban az OTNDI-ben is elindították a fokozatszerzési eljárásukat, és közülük 2019-ben többen meg is szerezték a fokozatot, és több (7 fő) doktorjelölté 2020 őszén is folyamatban volt. A fokozatszerzések arányszámának emelkedését a 2020-as, váratlanul jött járványhelyzet a tavaszi szemeszterben megakasztotta, ennek a pandémia mellett, de ahhoz kapcsolódóan fontos oka volt az, hogy a PTE-n csak 2020 nyarára formálódott ki és kapott szabályzati kereteket az on-line vizsgák, műhelyviták és védések menete. Azóta a doktori események online, illetve vegyes formában való megrendezésének elvi és gyakorlati keretei kialakultak, számos sikeres eljárást folytattunk online és hibrid formában.

Az OTNDI-ben a lemorzsolódás és a késedelmes fokozatszerzés adatai eddig csupán a 2016 előtt a képzést megkezdő hallgatóinkra vonatkoztathatók. Az ő évfolyamaikon a lemorzsolódás egyik oka egyértelműen **a második nyelvvizsga megszerzésének nehézsége** volt. Ennek kiküszöbölésére az OTNDI, illetve maga a kari doktori képzéseket összefogó Bölcsész- és Társadalomtudományi Tudományterületi Tanács is fontos intézkedéseket tett az utóbbi időszakban, ennek **fontos elemei**: a nyelvvizsgák fokának, az elfogadható nyelvek körének a pontosítása és bővítése; az egyes doktori iskolák nyelvvizsga-elfogadással kapcsolatos önálló döntési jogkörének szélesítése; a nyelvtanulás támogatása; külföldi, idegen nyelven oktató tanárok beutazásának elősegítése pályázati, kari, doktori iskolai forrásokból stb.

Egy másik ok a **publikálással (különösen az idegen nyelvű publikálással) kapcsolatosan felmerülő probléma**, mely az előbbivel részben összefüggő kérdés. Ennek enyhítésére az elmúlt 4-5 évben rendszeresen, többször hívtunk angol vagy német nyelvű előadókat, hallgatóink számára több (jórészt pályázati) forrásból biztosítottuk (legalább részben) a külföldi konferenciákon való részvétel lehetőségét, az új típusú, 2016-tól indult képzés 1. és 2. évfolyamaira járó hallgatók több órájába építettünk be a publikálásról, fontos neveléstudományi folyóiratok bemutatásáról szóló kurzusrészeket. Ezzel kapcsolatosan újabban fontos segítség és iránymutatás az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottsága által elfogadott, *nyilvánosan hozzáférhető folyóiratlista*<sup>26</sup>, az ott felsorolt folyóiratokban ajánljuk hallgatóink számára a publikálást. Fontos segítség számukra a visszajelzéseik szerint, hogy több, az OTNDI-ben oktató tanár kér a kredit-szerzéshez kapcsolódóan olyan írásművet, amely később, esetleg átdolgozva, megjelenésre is kerülhet. A publikálásuk megkezdését a PTE Neveléstudományi Intézetéhez kapcsolódó folyóiratainkkal (*Romológia, Autonómia és Felelősség*) és kiadvány-sorozatainkkal (*Gypsy Studies, Autonómia és Felelősség, Wlisslocki Henrik Szakkollégium* kiadványai) is segítjük, teret nyújtva könyvismertetéseiknek, tanulmányaiknak.

A doktori iskola megindulását követő években mára már körvonalazott problémát jelentett továbbá az, hogy a jelenleginél kevésbé részletes formában álltak rendelkezésre a

<sup>26</sup> [https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori\\_tanacs/II.%20Oszty/Doktori\\_Folyoiratlista\\_PETB\\_II\\_Oszty.pdf](https://mta.hu/data/dokumentumok/doktori_tanacs/II.%20Oszty/Doktori_Folyoiratlista_PETB_II_Oszty.pdf)

felvételihez, a publikáláshoz, az értekezés kidolgozásához, a teljes képzési és védési folyamat aprólékos bemutatásához szükséges dokumentumok. Az OTNDI mindezeket az elmúlt években – egyrészt az adatelemzések, másrészt a hallgatói visszajelzések, valamint a MAB fontos, egyértelműen segítő szándékú és támogató ajánlásai nyomán – több alkalommal megvitatta, alaposan ki- és átdolgozta.

Szeretnénk továbbá jelezni, hogy jelen *Önértékelés* II.4 alatti táblázatának adatait (a felvettek és a fokozatot szerzettek arányát) számos tényező torzítja. Ezek közül néhány: több, eredetileg az OTNDI-be felvett hallgató a képzése éve alatt vagy az abszolutóriumot megszerezve távozott a doktori iskolából. (Egyrészt befejezte/nem folytatta vagy nem nálunk folytatta a tanulmányait, másrészt a PTE más doktori iskolájában fejezte be a képzést és/vagy szerzett fokozatot (például a Pszichológiai Doktori Iskolában vagy az Interdiszciplináris Doktori Iskola valamelyik történettudományi programjában).) Nem mutatja továbbá a táblázat a más doktori iskolákból hozzánk érkezett, illetve egyéni felkészülőként felvett/komplex vizsgával az OTNDI-be belépett fokozatszerzők számát, ez 2008-2019 között 17 fő volt. Nem tartalmazza továbbá a táblázat a sikertelen védek számát, igaz, erre nem sokszor akadt példa, de előfordult.

**Az új típusú képzésben** kiemelten is több olyan, a fokozatszerzés irányába mutató, fontos részelem és sarokpont került meghatározásra, amelyek reményeink szerint nagyban fogják javítani a felvett és a ténylegesen fokozatot is szerző hallgatóink arányait. Már belépéskor fontos az a változás, hogy a felvételiző hallgatók kiírt témákra tudnak jelentkezni. A másik fontos intézkedésünk a **publikációs tevékenység kredit-pontokkal történő ösztönzése**. További lényeges pont a komplex vizsgáig megszerzendő **második nyelvvizsga**, illetve a komplex vizsga időszakáig elért kutatási eredmények bemutatása, ezek értékelése a vizsga részeként. Fontos továbbá a képzést lezáró, 10 kredit értékkel beépített, a **Disszertációs fejezetek védelése** nevet viselő **kurzus**, amely akkor teljesíthető sikeresen, ha a hallgató az értekezésének jó részét (kb. 80 százalékát) már be tudja mutatni témavezetője és egy felkért (külső) bíráló előtt. (Ezt követően 1 éve van a disszertáció tényleges leadására.) Az új képzés szabályai véleményünk szerint amiatt is serkenteni fogják a fokozatszerzési kedvet, mert (a korábbi képzési szisztémával összevetve) sokkal korlátozottabb a félév-halasztások lehetősége. A *Disszertációs fejezetek védelése* nevet viselő kurzus 2020. júniusi teljesítése mindenképpen reménykedésre ad okot, és visszatükrözi **az új képzési forma minőségjavító** mivoltát.

## 2. A doktoranduszok disszertációi és publikációs/művészeti tevékenysége eléri a doktori iskola minőségcéljaiban meghatározott szintet.

*(Összességében milyennek értékeli a doktori iskola a doktoranduszok tevékenységét, és milyen információkra alapozva, mit tesz a színvonal javításáért?)*

A doktoranduszok értekezésének színvonala az OTNDI indulása utáni, kezdő években formai és tartalmi szempontból sem volt teljesen kiegyensúlyozott, ezt egy korábbi akkreditációs eljárás során a MAB szakértői is szóvá tették. A doktori iskola tanácsa több intézkedést foganatosított a minőség javítása érdekében, ennek eredménye a jelen dokumentum 6. oldalán olvasható, 2019-es, legutóbbi MAB-os szakértői véleményben már visszatükröződött: itt már csak a formai egységesítést említették a bírálók, és ennek nyomán meg is született az ehhez készített, immár második éve érvényben lévő, a doktorhallgatók számára szabadon hozzáférhető előírásunk.<sup>27</sup> Ugyanez vonatkozik a publikációs feltételek pontosítására is, ezek kialakításánál a MAB 2019-es (szintén az önértékelés 6. oldalán idézett) javaslata alapján jártunk el. Ennél a területnél a minőségcélokban meghatározott szintet szeretnénk tovább emelni, különösen a nemzetközi publikációk vonatkozásában. Ehhez a legfontosabb intézkedéseink: a kutatómódszertani képzés erősítése; több, a kurzusok keretei között és

<sup>27</sup> [https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/disszertacio\\_leadasanak\\_kovetelmenyei\\_1.pdf](https://nevtudphd.pte.hu/sites/nevtudphd.pte.hu/files/files/disszertacio_leadasanak_kovetelmenyei_1.pdf)

azokon túlmutatóan is megteremtett lehetőség a nemzetközi adatbázisok, a külföldi folyóiratok, publikációs lehetőségek hallgatóinkkal történő megismertetésére; a doktoranduszok idegen nyelvi kompetenciáinak fejlesztése (idegen nyelven tartott kurzusok, külföldről meghívott vendégelőadók számának emelésével, külföldi részképzések lehetőségeinek kiszélesítésével).

A doktoranduszok eddig iskolánkban megvédett disszertációi bár színvonaluk és minőségük – illetve magának a fokozatszerzési eljárásnak a végső eredménye – eltéréseket mutat, a védési bizottságok megítélése alapján minden esetben **új tudományos eredményekkel járultak hozzá a neveléstudományhoz**. Vannak olyan téma- és szűkebb tudományterületek az oktatás- és neveléstörténeten, illetve a nevelésszociológián belül, ahol különösen szembetűnő a magas minőség és a pécsi „iskolateremtés”. Ilyen területként azonosítható például a lánynevelés és női művelődés története, a tankönyvkutatás, a hazai cigány/roma népesség iskoláztatásával kapcsolatos kutatások, a nevelésszociológia sport- és testneveléstudománnyal, valamint egészségtudománnyal érintkező területei stb.

### 3. A fokozatot szerzettek szakmai életútja összhangban van a doktori iskola küldetésével.

*(Hogyan követi nyomon a doktori iskola a fokozatot szerzettek további életútját, és hogyan használja fel ezt az információt tevékenysége fejlesztéséhez? Az anyaintézmény gyűjti az adatokat, és a doktori iskola abból az adatbázisból szűri le a részére releváns adatokat, vagy végez külön adatgyűjtést? Pályakövetési adatok vagy jellemző példák alapján mutassa be a végzettek életútját.)*

Végzett hallgatóinkkal minden esetben igyekszünk tartani a folyamatos kapcsolatot. A PhD-fokozatot szerzetteket rendszeresen tájékoztatjuk arról a lehetőségről, hogy az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottságához nyújthatnak be kérelmet ahhoz, hogy akadémiai köztestületi tagokká váljanak. A fokozatot vagy abszolutóriumot szerzett, illetve a doktori iskolából fokozatszerzés nélkül távozó korábbi hallgatóinkat is rendszeresen tájékoztatjuk rendezvényeinkről, kiadványainkról. Ezt nem csupán a doktori iskola honlapján, illetve Facebook-oldalán tesszük, hanem személyre szóló, kör-e-mailben írott levelekben is. (Ezek előkészítése az OTNDI vezetőjének és a doktori iroda vezetőjének a feladata. Őket segítve, a levelek küldését, az e-mail címek folyamatos ellenőrzését, frissítését egy vagy két, ezzel a feladattal megbízott, ösztöndíjas doktorhallgató végzi.)

Fokozatot szerzett doktorhallgatóink életútját, munkahelyi affiliációját nyomon követjük, őket rendszeresen felkérjük műhelyviták, védések bizottságaiban történő közreműködésre. (Nincs arról tudomásunk, hogy adataikat az anyaintézmény gyűjtené, ezzel a pályakövetéssel maga az OTNDI foglalkozik.) Több olyan példát is említhetünk, amikor a korábban az OTNDI-ben fokozatot szerzett kolléga 5-6 év elteltével habilitációs kérelmét is a doktori iskolához nyújtotta be. (Ezzel a kérdéskörrel kapcsolatosan l.: az Önértékelés *További kiegészítő adatok* című mellékletét.)

2020-as adataink szerint az OTNDI-ben **fokozatot szerzett, egykori hallgatóink közül 52/55 fő helyezkedett el felsőoktatási intézményben** vagy kutatóintézetben. **Közülük 22/25 fő dolgozik a PTE oktatójaként.** A doktori iskolában habilitált kollégákra szinte valamennyi esetben igaz, hogy valamelyik magyar felsőoktatási intézményben dolgoznak oktatóként, kutatóként. Közülük 10 fő a PTE BTK, 1 fő a PTE ETK, 2 fő a PTE KPVK, 2 fő a Testnevelési Egyetem, 1-1 fő pedig a Pázmány Péter Katolikus Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, a Nyíregyházi Egyetem, a Soproni Egyetem, a Kodolányi János Egyetem, illetve a révkomáromi Selye János Egyetem vezető oktatója.

## ESG 1.8 Nyilvános információk

**Sztenderd:** Az intézmények tegyenek közzé világos, pontos, objektív, naprakész és könnyen hozzáférhető információkat tevékenységükről, benne képzési programjaikról.

**1. A doktori iskolával kapcsolatos minden lényeges információ (szabályzatok<sup>28</sup>, képzési tervek<sup>29</sup>, eljárások<sup>30</sup>, határozatok<sup>31</sup>, költségtérítések<sup>32</sup>, védések<sup>33</sup>, témakiírások<sup>34</sup>, az értekezések) nyilvános, naprakész, és a doktori iskola honlapjáról könnyen megtalálható.**

*(Milyen eljárások biztosítják a legfrissebb információk közzétételét? Elérhetők az információk idegen nyelven is? A doktori iskola weboldalán az érdeklődők számára minden releváns információ megtalálható? Milyen egyéb kommunikációs csatornákat használnak tudományos, ill. egyéb célra (pl. kiadványok, projektnapok, konferenciák, közösségi média, hírlevél))?*

Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola évek óta önálló honlapot működtet, ezen minden lényeges információ megtalálható, naprakész módon, a régi és az új (2016-ban bevezetett) képzés hallgatói, illetve az adott évben felvételizők számára is. A honlap elérhető az OTNDI doktori.hu-n lévő adatlapjáról, valamint a PTE BTK, valamint a Neveléstudományi Intézet honlapjáról is. Ennek címe: <https://nevtudphd.pte.hu/>

Fontos egyéb, nem hivatalos, ám nagyon látogatott kommunikációs csatorna a doktori iskola Facebook-oldala, itt is számos információt megosztunk jelenlegi és jövőbeni hallgatóinkkal. Az iskola vezetőjéhez és/vagy törzstagjaihoz elektronikus vagy nyomtatott formában érkező pályázati lehetőségekről, konferenciákról, ösztöndíjakról szóló információkat a csoportfelelősök az egyes évfolyamok hallgatóinak kör-email címére mindig körbeküldik, a már jelzett honlapon történt megosztáson kívül. Külön foglalkozunk a már fokozatot szerzett hallgatóink informálásával is, őket az egyéni címekre küldött e-mailekkel rendszeresen megkeressük, tájékoztatjuk.

A doktori iskola immár hagyományosnak mondható, *Iskola a társadalmi térben és időben* című, rendszeresen (nagyjából évente) szervezett konferenciáját a PTE Neveléstudományi Intézete honlapján és oktatói levelező listáján, illetve a BTK honlapján és oktatói levelező listáján is minden alkalommal hirdetjük.

A PTE BTK 2019 óta olyan, heti rendszerességgel szerkesztett elektronikus hírlevelet működtet, amely mindig tartalmazza a doktori iskolák eseményeiről szóló híreket is. 2020 őszén indult a Kar *Nexus* című, szintén elektronikus lapja, ebben, és a Pécsi Bölcsész illetve az Univ című, PTE-s lapban is többször szerepeltek információk a doktori iskola eseményeiről, hallgatóiról vagy tanáiról. Az elektronikus felületek adta lehetőségek mellett a doktori iskola központi irodái és Wessely Ödönről elnevezett tanterme (B/102) mellett, a folyosón lévő tárlókban a fontos meghívókat papír alapú, nyomtatott változatban is rendszeresen kifüggesztjük.

<sup>28</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/szabalyzatok>

<sup>29</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/kepzesi-tervek>

<sup>30</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/fokozatszerzesi-eljaras-menete-0>

<https://nevtudphd.pte.hu/content/nyilvanos-vita>

<https://nevtudphd.pte.hu/content/szigorlatkomplex-vizsga-0>

<https://nevtudphd.pte.hu/content/disszertacios-fejezetek-vedes>

<sup>31</sup> A kari doktori irodában. <https://btk.pte.hu/hu/doktori-kepzes>

<sup>32</sup> A kari doktori szabályzat szerint. <https://btk.pte.hu/hu/doktori-kepzes>

<sup>33</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/doktori-vedesek>

<sup>34</sup> <https://nevtudphd.pte.hu/content/felveteli-2021>

<https://doktori.hu/index.php?menuid=116&lang=HU>

A doktori iskola vezetője és törzstagjai évente többször is tartanak a képzéssel, fokozatszerzéssel és habilitációval kapcsolatos tájékoztatókat az OTNDI-hez partneri szerződéssel is kötődő egyetemeken (Soproni Egyetem, Dunaújvárosi Egyetem, Széchenyi István Egyetem), illetve a PTE BTK osztatlan tanári és neveléstudomány MA, Romológia MA szakjain. A doktori iskola több alkalommal bemutatkozott már olyan szimpóziumokon és kiadványokban, amelyeket az MTA SZAB vagy a PAB koordinált. Kutatási eredményeinkről számos alkalommal szerveztünk szimpóziumot az Országos Neveléstudományi Konferencián vagy más rendezvényeken, például a Képzés és Gyakorlat vagy a HUCER Konferenciákon.

Angol, német nyelvű szórólapokkal igyekszünk folyamatosan felvilágosítást adni külföldi partnereinknek. Napirenden van a honlapunk angol nyelvű változatának elkészítése.

## ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás

**Sztenderd:** Az intézményeket rendszeres időközönként külső minőségbiztosítás alá kell vetni az ESG szerint.

*(A MAB-on kívül egyéb nemzetközi akkreditáló testület végzett-e akkreditációs eljárást a doktori iskolában? Ha igen, milyen típusút, milyen gyakorisággal? Milyen dokumentumokkal igazolhatók ezen eljárások?)*

A doktori iskola eddigi működése során nem volt még arra példa, hogy a MAB-on kívül egyéb nemzetközi akkreditáló testület végzett volna akkreditációs eljárást. A MAB szakértői (látogató bizottsága) az egész Kart érintő akkreditáció során jártak személyesen legutóbb a doktori iskolában.

A 2021/2022-es tanév őszi szemeszterében indult egyetemünkön „A doktori képzések adminisztratív, gazdálkodási és jogszabályi megfelelése (BE/40-18/2021.)” nevű belső ellenőrzés. Ez kiterjedt a PTE doktori iskoláinak szabályzatainak, ügyrendi- és eljárás rendjének, képzési és minőségbiztosítási programjainak, gazdálkodásának megfelelésére. Az ellenőrzés során a szervezeti működésre vonatkozó összes dokumentumot áttekintették, kiválasztott hallgatók esetében részletesen megtörtént a hallgató tanulmányi előmenetének és dokumentációjának áttekintése. Az ellenőrzés tapasztalatai még nem nyilvánosak, de a doktori iskola vezetőjének megküldött értékelés alapján elmondható, hogy iskolánk az összes szempontnak megfelelt, magas minősítést kapott, egyes területeken kiemelésre került a munkánk, egy területen (minőségbiztosítás) kaptunk csak jelzést a fejlesztés folytatására vonatkozóan, és ezen a téren a hallgatói és témavezetői értékelés rendszerének kidolgozásával már jelentősen előre is léptünk.

## II. Mellékletek

### II.1 melléklet: A doktori iskola törzstagjainak rektor által hitelesített listája

#### N y i l a t k o z a t

Igazolom, hogy az alább felsorolt személyek a(z) PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolájának törzstagjai\*, akik megfelelnek a doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) kormányrendelet 2. § (3)-(5) bekezdésében és 3. §-ban rögzített feltételeknek.

| Név                   | Tudományág** | Munkakör***                | Törzstagság kezdete | Törzstagság várható vége**** |
|-----------------------|--------------|----------------------------|---------------------|------------------------------|
| Ambrusné Kéri Katalin |              | egyetemi tanár, DSc        | 2009                | 2036                         |
| Cserti Csapó Tibor    |              | habilitált egyetemi docens | 2012                | 2039                         |
| Heidl György          |              | egyetemi tanár DSc         | 2020                | 2037                         |
| Héjj Andreas          |              | egyetemi tanár dr. habil.  | 2010                | 2026                         |
| Híves-Varga Aranka    |              | habilitált egyetemi docens | 2019                | 2035                         |
| Orsós Anna            |              | habilitált egyetemi docens | 2011                | 2033                         |
| Somos Róbert          |              | egyetemi tanár, DSc        | 2020                | 2028                         |
| Steklács János        |              | egyetemi tanár, dr. habil. | 2021                | 2040                         |

\* Újonnan létesítendő doktori iskola esetében: leendő

\*\* Több tudományágban működő doktori iskola esetén

\*\*\* Kérjük, az alábbi munkakörök egyikét jelölje meg:

- Egyetemi tanár
- Egyetemi tanársegéd/adjunktus/docens/tudományos segédmunkatárs/tudományos munkatárs/tudományos főmunkatárs/tudományos tanácsadó/kutatóprofesszor
- Professor emeritus/emerita
- Kutatóintézetben foglalkoztatott tudományos tanácsadó vagy kutatóprofesszor

\*\*\*\* Határozatlan idejű szerződés esetén az a dátum, ameddig az érintett a jelenlegi munkakört betöltheti, pl. egyetemi tanár esetében a 70. életév. Határozott idejű szerződés esetén a munkaviszony szerződés szerinti vége.

Dátum: Pécs, 2022. január 31.

.....

<rektor aláírása>

**Prof. Dr. Miseta Attila**

**II.2 melléklet: A munkáltatói jogok gyakorlójának nyilatkozata a doktori iskola vezetőjének foglalkoztatásáról**

*(Csak újonnan létesítendő doktori iskola esetén)*

**N y i l a t k o z a t**

(Nem releváns, mivel az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola 2006 óta működik, és nem újonnan létesítendő doktori iskola.)

Dátum:

.....  
<munkáltatói jogok gyakorlójának aláírása>

**II.3.1 melléklet: Külföldi részképzések és ösztöndíjak**

Kérjük, sorolja fel az utóbbi öt tanévben külföldi részképzésben részt vett, vagy kutatói ösztöndíjat elnyert doktoranduszok adatait (újonnan induló doktori iskola számára nem szükséges kitölteni):

| <b>Program neve (pl. Erasmus, Fulbright)</b>                                                           | <b>Fogadó intézmény neve, városa</b>             | <b>A fogadó intézménynél töltött idő</b> | <b>Elismert kredit/doktorandusz</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|------------------------------------------|-------------------------------------|
| Erasmus                                                                                                | II. Rákóczi Ferenc Főiskola, Beregszász, Ukrajna | 2016. szeptember 6. – 2017. február 3.   | 5/Sándor-Schmidt Barbara            |
| Erasmus                                                                                                | Universidad de la Coruña, Spanyolország          | 2017. január 24. – május 28.             | 5/Kovács Zsófia                     |
| <i>Children's Literature</i> nyári egyetem                                                             | Antwerpen                                        | 2019                                     | Varga Kitti                         |
| Összehasonlító tanulmányok felnőttoktatás és <i>Lifelong Learning</i> témában: Nemzetközi téli egyetem | Würzburg                                         | 2018. február 4–17.                      | Cseppentő Krisztina                 |
| DAAD kutatói ösztöndíj                                                                                 | Frankfurt am Main                                | 2018. július 2–13.                       | Cseppentő Krisztina                 |
| DAAD kutatói ösztöndíj                                                                                 | Frankfurt am Main                                | 2019. december 3–17.                     | Cseppentő Krisztina                 |
| INTALL téli egyetem                                                                                    | Würzburg                                         | 2020. február                            | Vojtek Ildikó                       |
| Erasmus+ ösztöndíj                                                                                     | Kolozsvár                                        | 2019. november 01. – 2020. április 30.   | Zakota Zoltán                       |
| Erasmus+ ösztöndíj                                                                                     | Kolozsvár                                        | 2020. október 01. – 2021. március 31.    | Zakota Zoltán                       |



**II.3.2 melléklet: Idegen nyelvű kurzusok****(csak magyar nyelvű képzés esetén)**

Kérjük, sorolja fel az előző öt tanévben a doktori iskolában idegen nyelven megtartott (újonnan létesítendő doktori iskola esetében: az első tanévben tervezett) kredittel elismert kurzusokat:

| Kurzus címe                                                                                                                                                                    | Kurzus nyelve   | Résztvevők száma | Oktató neve        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------------------|--------------------|
| Das deutsch-polnische Forum als Instrument der bilateralen Verständigung (1976-1997)                                                                                           | német           | 30               | Malgorzata Swider  |
| Inklusive Aspekte des Geschichtsunterrichts –Wie bekomme ich Disability History in die Schule?/ Inclusion in history lessons -How do I get Disability History into the school? | angol/<br>német | 54               | Bettina Degner     |
| History of education in Chile                                                                                                                                                  | angol           | 38               | Pablo Toro Blanco  |
| Social Inclusion in German Education System – the Importance of Mentoring Programs with and for Romani People                                                                  | angol           | 15               | Natascha Hofmann   |
| Romani Studies and innovative projects: RomArchive and Romane Thana                                                                                                            | angol           | 12               | Beate Eder-Jordan  |
| The Research of History of Education in Italy (Methodology, Themes, New Results)                                                                                               | angol           | 38               | Simonetta Polenghi |
| Books concerning the history of pedagogy used in the interwar period at the Czech and German Teachers' Institutions                                                            | angol/<br>német | 22               | Tomás Kasper       |

**II.3.3 melléklet: Vendégoktatók**

Kérjük, sorolja fel az előző öt tanévben a doktori iskolában vendégoktatók által megtartott (újonnan létesítendő doktori iskola esetében: az első tanévben tervezett), kredittel elismert kurzusokat:

| <b>A kurzus címe</b>                                              | <b>Oktató neve</b>            | <b>Oktató munkahelye</b>   | <b>Résztvevők száma</b>                                            |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------|----------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| A pedagógia problémátörténeti alapja                              | Prof. Dr. Pukánszky Béla, DSc | SZTE JGYPK                 | valamennyi évfolyam minden hallgatója számára kötelező, évről évre |
| A neveléstudomány rendszere                                       | Prof. Dr. Németh András DSc   | ELTE PPK                   | valamennyi évfolyam minden hallgatója számára kötelező, évről évre |
| Összehasonlító neveléstudomány                                    | Prof. em. Kozma Tamás DSc     | DE                         | valamennyi évfolyam minden hallgatója számára kötelező, évről évre |
| Neveléstörténeti kutatószeminárium                                | Rébay Magdolna, dr. habil.    | DE                         | 11                                                                 |
| Neveléstörténeti kutatószeminárium                                | Prof. em. Szabolcs Éva        | ELTE PPK                   | 12                                                                 |
| Neveléstörténeti kutatószeminárium                                | Virág Irén PhD                | EKE                        | 12                                                                 |
| Neveléstörténeti és nevelésszociológiai kutatószeminárium         | Sánta Kálmán dr. habil.       | PE                         | 21                                                                 |
| Neveléstörténeti kutatószeminárium                                | Prof. em. Donáth Péter DSc    | ELTE TÓK                   | 10                                                                 |
| Neveléstörténeti kutatószeminárium                                | Ugrai János dr. habil.        | EKE                        | 15                                                                 |
| A neveléstudomány szaknyelve                                      | Varga László dr. habil.       | Soproni Egyetem            | 28                                                                 |
| Az oktatáspolitikai és oktatás-gazdaságtan alapkérdései, rendszer | Prof. em. Kozma Tamás DSc     | nyugdíjas, prof. emer., DE | valamennyi évfolyam minden hallgatója számára kötelező, évről évre |

|                                                     |                                                                                                      |                                                                                      |                                                                             |
|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| A pedagógiai kutatás módszerei                      | Schmelczér<br>Pohánka Éva,<br><br>Lengvári<br>István,<br><br>Prof. em.<br>Dárdai Ágnes<br>dr. habil. | PTE Egyetemi Levéltár; PTE<br>Tudásközpont és Egyetemi<br>Könyvtár Klimó Gyűjtemény; | valamennyi évfolyam<br>minden hallgatója<br>számára kötelező,<br>évről évre |
| Pedagógiai elméletek története,<br>nevelésfilozófia | Prof. em.<br>Németh<br>András DSc                                                                    | ELTE PPK                                                                             | valamennyi évfolyam<br>minden hallgatója<br>számára kötelező,<br>évről évre |
| A neveléstudomány szaknyelve                        | Fischer Márta<br>PhD.                                                                                | Budapesti Műszaki és<br>Gazdaságtudományi Egyetem                                    | 23                                                                          |
| Nevelésszociológiai<br>kutatósze minárium           | Bertalan Péter<br>dr. habil.                                                                         | KE                                                                                   | 15                                                                          |
| Nevelésszociológiai<br>kutatósze minárium           | Györgyi<br>Zoltán dr.<br>habil.                                                                      | DE                                                                                   | 21                                                                          |
| Nevelésszociológiai<br>kutatósze minárium           | Széll Krisztián<br>PhD.                                                                              | ELTE PPK                                                                             | 17                                                                          |
| Nevelésszociológiai<br>kutatósze minárium           | Híves Tamás<br><br>PhD.                                                                              | Oktatáskutató Intézet                                                                | 14                                                                          |
| Nevelésszociológiai<br>kutatósze minárium           | Szabó Kárm en<br>PhD.                                                                                | PTE Közgazdaságtudományi<br>Kar                                                      | 12                                                                          |

**II.4 melléklet: Fokozatszerzés statisztikai bemutatása**

Kérjük, adja meg az alábbi statisztikai adatokat a legutóbbi 14 tanévre vonatkozóan (újjonnan induló doktori iskola számára nem szükséges kitölteni).

A B-E mezőkbe számokat kérünk írni, az F mezőbe százaléktérteket. Minden egyes sorban az adott tanévre vonatkozó hallgatói létszámadat szerepeljen: például az E oszlop első sorában azt a számot kell megadni, ahányan a 2005/06-os tanévben tanulmányaikat megkezdő doktoranduszok közül az önértékelés elkészítésének időpontjáig [mindegy, melyik évben] fokozatot szereztek. A B oszlop soraiba mindig csak az adott tanévben a tanulmányaikat megkezdő, elsőéves hallgatók létszámát írják be.

Előfordulhat több okból is, hogy valamelyik mezőbe nem tud adatot írni, például mert abban az évben még nem létezett a doktori iskola, vagy nem volt még az új, 2016-os rendszerben tanuló hallgató. Ilyen esetben a mezőt kérjük, hagyja üresen.

| A       | B                                                                       | C                                                                                                                        | D                                                                                                                  | E                                                                                 | F                                                                                                                   |
|---------|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tanév   | Tanulmányaikat ebben a tanévben megkezdő, elsőéves doktoranduszok száma | Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül komplex vizsgát tett, de abszolutóriumot még nem szereztek száma | Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül abszolutóriumot igen, de fokozatot még nem szereztek száma | Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül fokozatot szereztek száma | Tanulmányaikat e tanévben megkezdő doktoranduszok közül fokozatot <u>nem</u> szereztek aránya (%)<br>(=(B-E)/Bx100) |
| 2005/06 | -                                                                       | -                                                                                                                        | -                                                                                                                  | -                                                                                 | -                                                                                                                   |
| 2006/07 | 56                                                                      | -                                                                                                                        | 27                                                                                                                 | 14                                                                                | 75%                                                                                                                 |
| 2007/08 | 20                                                                      | -                                                                                                                        | 12                                                                                                                 | 4                                                                                 | 80%                                                                                                                 |
| 2008/09 | 20                                                                      | -                                                                                                                        | 6                                                                                                                  | 11                                                                                | 45%                                                                                                                 |
| 2009/10 | 24                                                                      | -                                                                                                                        | 18                                                                                                                 | 4                                                                                 | 83%                                                                                                                 |
| 2010/11 | 27                                                                      | -                                                                                                                        | 11 / 10                                                                                                            | 6 / 7                                                                             | 78% / 74 %                                                                                                          |
| 2011/12 | 43                                                                      | -                                                                                                                        | 22 / 21                                                                                                            | 6 / 7                                                                             | 86% / 84 %                                                                                                          |
| 2012/13 | 27                                                                      | -                                                                                                                        | 11                                                                                                                 | 3                                                                                 | 89%                                                                                                                 |
| 2013/14 | 20                                                                      | -                                                                                                                        | 15                                                                                                                 | 2                                                                                 | 90%                                                                                                                 |
| 2014/15 | 17                                                                      | -                                                                                                                        | 9 / 7                                                                                                              | 3 / 5                                                                             | 82% / 71 %                                                                                                          |
| 2015/16 | 25                                                                      | -                                                                                                                        | 12 / 10                                                                                                            | 1 / 3                                                                             | 96% / 88 %                                                                                                          |
| 2016/17 | 16                                                                      | 5                                                                                                                        | 10 / 9                                                                                                             | --/ 3                                                                             | 100% / 81 %                                                                                                         |
| 2017/18 | 22                                                                      | 13                                                                                                                       | 1                                                                                                                  |                                                                                   | 100%                                                                                                                |
| 2018/19 | 24                                                                      | 18                                                                                                                       |                                                                                                                    |                                                                                   | 100%                                                                                                                |
| 2019/20 | 32                                                                      | 19                                                                                                                       | 1                                                                                                                  |                                                                                   | 100%                                                                                                                |

*Megjegyzés 1.:* A fokozatot szereztek között nem szerepelnek a más doktori iskolákból átvettek, illetve az egyéni felkészülők: 2008: 1 fő, 2009: 4 fő, 2010: 2 fő, 2011: 2 fő, 2012: 2 fő, 2014: 2 fő, 2016: 1 fő, 2018: 1 fő, 2019: 2 fő, összesen: **17 fő**.

*Megjegyzés 2.:* 2020 őszén **9 fő** áll védés előtt.

*Megjegyzés 3.:* A frissített adatokat, a 2020-as önértékelésben jelöltektől megkülönböztetve, kék színnel jelöltük.)

### III. További kiegészítő adatok

Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában PhD fokozatot szerzett hallgatók

| EDT<br>döntés  | név                                         | tudományág            | minősítés          | hallgatóként<br>képzése |
|----------------|---------------------------------------------|-----------------------|--------------------|-------------------------|
| 2008.03.<br>25 | Pálmáné Orsós Anna                          | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2009.01.<br>02 | Rémes Jenőné Köpeczi Bócz<br>Edit           | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |                         |
| 2009.01.<br>02 | Varga Aranka                                | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2009.05.<br>12 | Jenei Teréz                                 | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude | egyéni<br>felkészülő    |
| 2009.05.<br>12 | Sári Szilvia                                | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |                         |
| 2010.02.<br>01 | Fekete Szabolcs                             | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude | egyéni<br>felkészülő    |
| 2010.02.<br>01 | Kaposi József                               | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude | egyéni<br>felkészülő    |
| 2010.02.<br>01 | Maárné Molnár Csilla                        | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2010.04.<br>01 | Mrázik Julianna                             | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude | egyéni<br>felkészülő    |
| 2011.01.<br>25 | Azra Kacapor Nurkic                         | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          | egyéni<br>felkészülő    |
| 2011.01.<br>25 | Di Blasio Barbara                           | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2011.04.<br>05 | Dezső Renáta Anna                           | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2011.10.<br>04 | Harjánné Brantmüller Éva                    | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude | egyéni<br>felkészülő    |
| 2011.10.<br>04 | Dr. Tigyi Zoltánné Pusztafalvi<br>Henriette | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2011.11.<br>29 | Tóvári Ferenc                               | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2012.02.<br>07 | Németh Zsolt                                | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |                         |
| 2012.05.<br>15 | Arató Ferenc                                | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |                         |
| 2012.05.<br>15 | Szűcs Norbert                               | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |                         |
| 2012.10.<br>09 | Laki Tamásné                                | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |
| 2012.10.<br>09 | Petőné Csimá Melinda                        | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |                         |

|            |                           |                   |                 |                   |
|------------|---------------------------|-------------------|-----------------|-------------------|
| 2012.10.09 | Szabóné Mojzes Angelika   | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2012.12.04 | Lakatos Szilvia           | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2013.02.05 | Köves Gabriella           | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2013.02.05 | Szabóné Kármán Judit      | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2013.06.04 | Deutsch Krisztina         | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2013.10.08 | Kalocsainé Sánta Hajnalka | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2014.02.11 | Kazarján Erzsébet         | neveléstudományok | summa cum laude | egyéni felkészülő |
| 2014.12.02 | Somogyvári Lajos          | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2014.12.02 | Nagy Enikő                | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2015.02.03 | Dr. Lennerné Patkó Ildikó | neveléstudományok | rite            | egyéni felkészülő |
| 2015.03.24 | Nagy Adrienn              | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2015.04.28 | Gelencsérné Bakó Márta    | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2015.04.28 | Morvay-Sey Kata           | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2015.06.02 | Takács Zsuzsanna Mária    | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2016.02.02 | Andl Helga                | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2016.02.02 | Híves Tamás               | neveléstudományok | summa cum laude | egyéni felkészülő |
| 2016.02.02 | Molnár-Kovács Zsófia      | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2016.04.13 | Pálmai Judit              | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2016.10.04 | Gál Anikó                 | neveléstudományok | rite            |                   |
| 2016.11.22 | Ács Marianna              | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2017.01.24 | Császár Lilla             | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2017.01.24 | Pankász Balázs            | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2017.03.14 | Sipos Judit               | neveléstudományok | rite            |                   |
| 2017.06.06 | Fényes Csaba              | neveléstudományok | summa cum laude |                   |

|            |                                       |                   |                 |                   |
|------------|---------------------------------------|-------------------|-----------------|-------------------|
| 2017.06.06 | Magyar Adél                           | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2017.10.03 | Darvai Tibor                          | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2017.10.03 | Dr. Suhajda Csilla Judit              | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2017.10.03 | Széll Krisztián                       | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2018.01.23 | Váraljai Mariann                      | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2018.03.13 | Kátainé Lusztig Ilona                 | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2018.10.09 | Budai Gábor                           | neveléstudományok | rite            |                   |
| 2018.10.09 | Hideg Gabriella                       | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2018.10.09 | Kojanitz László                       | neveléstudományok | summa cum laude | egyéni felkészülő |
| 2018.12.04 | Tárnok Orsolya                        | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.01.22 | Dr. Dominek Dalma Lilla               | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2019.01.22 | Lendvai Tamás                         | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.05.14 | Pukánszky Judit                       | neveléstudományok | summa cum laude | egyéni felkészülő |
| 2019.06.25 | Hajdics-Szücs Eszter Cecília          | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2019.06.25 | Hevesi Tímea Mária                    | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.06.25 | Nagyné Árgány Brigitta                | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.06.25 | Paic Róbert                           | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.06.25 | Verebélyi Gabriella                   | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.06.25 | Vida Gergő                            | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.10.15 | Dobokai Róbert Lászlóné<br>Simon Dóra | neveléstudományok | cum laude       |                   |
| 2019.10.15 | Boros Julianna                        | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2019.12.03 | Suki András                           | neveléstudományok | rite            |                   |
| 2020.02.11 | Jakab György                          | neveléstudományok | summa cum laude |                   |
| 2020.02.11 | Makk Gábor                            | neveléstudományok | cum laude       |                   |

|                |                          |                       |                    |  |
|----------------|--------------------------|-----------------------|--------------------|--|
| 2020.04.<br>21 | Meggyesné Hosszu Timea   | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2020.04.<br>21 | Vass Dorottea            | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |  |
| 2020.07.<br>10 | Karácsony Ilona Hajnalka | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2021.02.<br>09 | Gyertyánfy András        | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2021.04.<br>06 | Kovács Zsófia            | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |  |
| 2021.06.<br>01 | Fekete Zsófia            | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |  |
| 2021.06.<br>01 | Ladnai Attiláné          | neveléstudomá<br>nyok | cum laude          |  |
| 2021.06.<br>01 | Vadász Viola             | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2021.07.<br>20 | Báder Iván               | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2021.07.<br>20 | Kapás Mónika             | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2021.07.<br>20 | Maisch Patrícia          | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |
| 2022.02.<br>01 | Ács-Bíró Adrienn         | neveléstudomá<br>nyok | summa cum<br>laude |  |



## Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában PhD fokozatot szerzett kollégák rövid életrajza<sup>35</sup>

(néhány jellemző példa)

**Ács Marianna** a Janus Pannonius Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 1995-ben szerzett magyar – olasz szakos általános és középiskolai tanári diplomát. 1994-től középiskolai tanárként dolgozott a Pécsi Református Kollégium Gimnáziumában 2017-ig. 2015-től szakmai vezetője a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárának. 2009 szeptemberében kezdte meg a tanulmányait a PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola oktatástörténeti programjában. A PhD értekezését *Nőnevelés a Felsőbaranyai Református Egyházmegye polgári leányiskolájában és internátusában (1916–1948)* címmel védte meg 2016-ban. A 2016/2017-es tanévtől a PTE BTK NTI Nevelés- és Művelődéstörténeti Tanszékének tanársegédje, majd 2019-től adjunktusa. Részt vesz a NTI Ba, Ma és osztatlan tanár szakos képzéseiben. Rendszeresen publikál nőtörténeti, protestáns felekezet- és oktatástörténeti, iskolatörténeti és levéltár-pedagógiai témákban. 2018-tól szakmai vezetője a „Levéltár-pedagógia Baranyában a köznevelés eredményességéért” EFOP-3.3.2-16 pályázatnak, melynek keretében a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárában hét köznevelési intézmény 12-től 18 éves diákjai vesznek részt levéltár-pedagógiai foglalkozásokon.

**Boros Julianna** 2019-ben *Cigány, roma fiatalok életútja - egy iskolán kívüli esélyenövelő tanoda-típusú program tagjainak vizsgálata* címmel védte meg doktori disszertációját. 2006-ban lett az Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola ösztöndíjas Ph.D. hallgatója. A Doktori Iskolába történő jelentkezését motiválta, hogy Master képzése (ELTE, szociálpolitika, évfolyamelső, HÖK kitüntetéses) alatt részt vett különböző nevelésszociológiai kutatásokban hallgatóként, később munkatársként. Egyetemi évei alatt tagja volt több szakkollégiumi programnak. A PhD. képzés alatt több tudományos ösztöndíjat nyert (MTA Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund Scholarship (2017), MTA ösztöndíja cigány/roma Ph.D. hallgatók számára (2007), Nemzet Fiatal Tehetségeiért Ösztöndíj(2016), Új Nemzeti Kiválóság Doktorjelölti Ösztöndíj Program(2017-2018)). 2011-ben Junior Prima kitüntetésben részesült a 30 év alatti fiatal tehetségek kategóriában. 2006-tól dolgozik oktatóként (2011-2015 között gyermeknevelés miatt tartós távolléten volt), és napjainkig is a PTE BTK Közösségi és Szociális Tanulmányok Tanszékén tanít, jelenleg egyetemi adjunktusként, az iskolai szociális munka szakfelelőse. Kutatási területe: cigány, roma népesség oktatási helyzete. Egy monográfiával rendelkezik (2017), mely még a doktori fokozat megszerzése előtt megjelent, jelenleg a habilitációs pályázatán dolgozik. Jövőjét egyetemi oktatóként és kutatóként tervezi.

**Darvai Tibor** a Szegedi Tudományegyetemen szerezte meg történelem szakos tanár, valamint szociológia szakos felsőfokú okleveleit (2007). 2007-ben részt vett a Pécsen rendezett OTDK-n és előadást tartott a szociológiai szekcióban. Egyetemi tanulmányai alatt tagja volt a Szegedi Társadalomtudományi Szakkollégiumnak. 2008-2011-ig ösztöndíjas hallgatója volt a PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolának, ahol az Oktatástörténet programot abszolválta. 2017 szeptemberében védte meg *Oktatáspolitikai és a Tanító című folyóirat a hatvanas években Magyarországon* című értekezését. 2017 szeptemberétől az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Általános Gyógypedagógiai Intézetének adjunktusa, ahol a gyógypedagógiai képzésen belül pedagógiai tárgyakat oktat. Hazai neveléstudományi konferenciák (ONK, HUCER, Horizontok és Dialógusok) állandó résztvevője, több tanulmánya is jelent meg rangos, hazai folyóiratokban.

**Dezső Renáta Anna** „*Minek nektek gimnázium...?!*” Középfokú cigány nemzetiségi oktatás 1989-2009: *Eredmények és kihívások* címmel 2011-ben védte meg a doktori értekezését. Alapképzettségei: általános és angol nyelv oktatására képesített tanító (1994), óvodapedagógus (1995), pedagógia szakos tanár (1998), angol nyelv és irodalom szakos bölcész és tanár (2003), közoktatás-vezető (2007). 1994-től a köznevelés különböző szintjein, valamint a felnőttoktatásban- és képzésben angol nyelvtanárként dolgozott. A doktori iskola első évfolyamán, 2006-ban kezdte meg tanulmányait. Ezt megelőzően a PTE Nyelvstudományi Doktori Iskolájában alkalmazott nyelvészet programon 84 kreditet szerzett 2001 és 2003 között, ahol a romani –

<sup>35</sup> PhD védések évenkénti felosztásban. <https://nevtudphd.pte.hu/content/doktori-vedesek>

magyar kétnyelvűség előbeszédében megjelenő sajátosságait kutatta. Az OTNDI-ben a nevelésszociológia program azonos nevű és romológia alprogramjához tartozó kurzusokat egyaránt abszolválta, neveléstudományi doktori tanulmányai mellett 2007-2009 közt az *Interdisciplinary Approaches to Romani Studies* című program Marie Curie ösztöndíjasa volt. 2013/2014-ben Magyary Zoltán posztdoktori ösztöndíjas volt, a *Plurális intelligenciakoncepciók neveléstudományi relevanciái* című kutatása kiváló minősítést ért el. 2010-től a PTE BTK Neveléstudományi Intézetében dolgozik, 2018-tól az intézet általános, kapcsolati és nemzetköziesítési igazgatóhelyettese. A PTE BTK-n a 2020 ősztől elindult angol nyelvű, koordinációjával kidolgozott új (*intercultural educational assistant*) specializációjú Pedagógia alapképzés programvezetője.

**Dobokai Róbert Lászlóné Simon Dóra** 26 éve gyakorló pedagógus, jelenleg is általános iskolai tanítóként dolgozik, 2017-es sikeres pedagógus-minősítő vizsgálja nyomán, jelenleg Pedagógus II. fokozatban van. 1994-ben Baján, az akkori Eötvös József Tanítóképző Főiskola általános iskolai tanítói szakán végzett kiváló minősítéssel. 2006-tól 6 éven át volt hallgatója a Körösi Csoma Sándor Szabadegyetemnek Budapesten. 2013-ban a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán okleveles neveléstudományi bölcsész diplomát szerzett jeles minősítéssel, tanterv- és programfejlesztő szakirányon. Ezt követően a pécsi doktori iskolában folytatott tanulmányai során mélyebb betekintést nyert a pedagógiai gyakorlat és a tudományos kutatómunka összefüggéseibe, hasznosságába. Kutatása során feltárta, összegyűjtötte a gyermekvédelmi szakellátásban élő általános iskolásokkal folytatott pedagógiai munka nehézségeit, jó gyakorlatait. 2019-ben sikeresen védte meg *A gyermekvédelmi szakellátásban élő általános iskolai tanulók iskolai esélyei Bács-Kiskun megyében 2014-2018 között* című doktori disszertációját. Tervezi, hogy doktori disszertációja kutatását kibővíti a nevelőszülői hálózatra is. Szeretné a két szektor – oktatási és gyermekvédelmi – munkáját és terepét személyesebbé, tapasztalatcserére alkalmasabbá tenni.

**Gelencsérné Bakó Márta** az óvodapedagógusi és a gyógypedagógusi diploma megszerzése után végezte el a PTE-n a romológia szakos bölcsész képzést. Ezen időszak alatt került közelebbi kapcsolatba a tudományos élettel, a tudományos kutatások módszertanával. *A szociális kompetencia komponenseinek vizsgálata az iskolával való elégedettség tükrében. Kérdőíves vizsgálat egy hazai kisváros 7., 9. és 11. évfolyamaiban, a szülők és a pedagógusok körében a 2012–2013-as évben* címmel védte meg doktori értekezését az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában. 2009-től végez oktatói tevékenységet a pedagógusképzésben. A doktori fokozat megszerzése után lett a Kaposvári Egyetem Pedagógiai Karának szakirányfelelőse, majd 2017 szeptemberétől szakfelelős és intézetigazgatói feladatokat lát el.

**Jenei Terézia** a pedagógusképzés területén szerzett 18 évi felsőoktatási gyakorlat után, egy nyelvtudományi PhD fokozat birtokában 2007-ben egyéni felkészülésként nyert felvételt az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolába. Jelentkezését a romológia iránti érdeklődés, valamint a cigány/roma gyerekek iskolai szocializációjának kutatása motiválta. 2009-ben szerzett fokozatot *summa cum laude* minősítéssel. Értekezésének címe: *Cigány mesék szerepe a szociális tanulásban*. A fokozat megszerzése után is szoros kapcsolatban maradt a PTE BTK Romológia Tanszék munkatársaival és a doktori iskolával. Tantervfejlesztő munkájának eredményeként a nyíregyházi tanító szak képzési programjába beépült a *Cigány/roma kultúra és társadalom ismerete* modul. Rendszeresen publikál oktatás- és nevelésszociológia témakörben, aktív résztvevője országos konferenciáknak (ONK, HUCER), kutatásai főként a cigány/roma gyerekek, fiatalok helyzetének vizsgálatára irányulnak.

**Morvay-Sey Kata Ilona** 2008-ban kezdte meg doktori tanulmányait a PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolájának Nevelésszociológia programjában. Doktori értekezését *Budo harcművészetek alkalmazási lehetőségei az iskolai agresszió kezelésében* címmel 2015-ben védte meg. 2005-2017-ig a PTE Természettudományi Karának, majd 2017 óta (jelenleg is) az Egészségtudományi Karának a főállású adjunktusa. Kutatási irányai elsősorban a nevelés- és sporttudományok területén a küzdősportok iskolai testnevelésben történő megjelenéséhez és gyakorlatához (tantervelemélet és gyakorlat), a mindennapos testnevelés vizsgálatához, valamint a sporttevékenység és fizikai aktivitás pszichés jólétre gyakorolt pozitív hatásainak vizsgálatához kötődnek. 2018 óta az Európai Judo Szövetség (EJU) és a Magyar Judo Szövetség (MJSZ) felkérésére a WHO által is kiemelten támogatott *Safe Fall-Safe Schools*© preventív oktatási, kutatási programjának magyarországi kutatásvezetője.

**Németh Zsolt** a testnevelés és a sport területén kialakuló konfliktusok kutatásával közel tizenöt éve foglalkozik. Kutatásaiban főként a konfliktusok helyeire, okaira, a résztvevők konfliktusmegelőző és konfliktuskezelő stratégiáira fókuszál. Doktori (PhD) értekezését 2011-ben *Az utánpótlásban dolgozó labdarúgó edzők konfliktuskezelő kultúrájának mintázata* címmel írta, amelyben egy reprezentatív mintán bemutatta, hogy az edző-játékos-szülő kapcsolat interakcióiban az edzők milyen konfliktuskezelő stratégiákat alkalmaznak. Előtte a testnevelő szakos hallgatók konfliktuskezelő stratégiáit vette górcső alá, amely során azt vizsgálta, hogy a végzős hallgatók konfliktuskezelő stratégiáira az egyetemen eltöltött évek milyen hatással vannak. A PhD fokozatszerzés után (2012) a testnevelő tanár-diák-szülő kapcsolat interakcióiban létrejövő konfliktusokat kutatja mélyinterjú és fókuszcsoportos módszerekkel. Ezen kívül különös figyelmet fordít a csapatalakítás és a csapatépítés konfliktusaira és a megoldásuk módszereire. Kutatásának eredményeit több hazai és nemzetközi konferencián és publikációkban is ismertette. A témával kapcsolatban egy monográfiát is írt, amelynek címe: *A konfliktuspedagógia elméleti és gyakorlati háttere a testnevelő tanárok munkájában*. A legújabb kutatásaiban arra keresi a választ, hogy a konfliktuskezelés hatékonyságában a pedagógiai érzék és az érzelmi intelligencia milyen szerepet tölt be. A doktori iskolában jelenleg témakiíróként tevékenykedik.

**Petőné Csim Melinda**, a Szent István Egyetem Kaposvári Campus Pedagógiai Kar Neveléstudományi Intézet Pedagógia-pszichológia Tanszék egyetemi docense PhD dolgozatát 2012-ben védte meg *Az egészségmagatartás és a koherencia-érzet szerepe az életminőség formálásában. Középiskolások szubjektív jól-létének, egészségmagatartásának valamint koherencia-érzetének kvalitatív és kvantitatív módszerekkel történő vizsgálata* címmel. Doktori tanulmányaival párhuzamosan okleveles szociológus, ezt megelőzően pedig pedagógia szakos bölcsész és tanár végzettséget szerzett a Pécsi Tudományegyetemen. A doktori fokozat megszerzése óta számos kutatásban vett részt, melyek közül a legjelentősebb a TÁMOP 6.1.4 Koragyermekkori Program keretein belül végzett „Szülői attitűdkutatás”, valamint a koragyermekkori nevelésben dolgozó pedagógusok egészségi állapotának, egészségmagatartásának, egészségműveltségének feltárására irányuló kutatás. 2018-tól a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap által támogatott, a Szegedi Tudományegyetem, a Kaposvári Egyetem, valamint a Colorado State University (USA, Colorado) együttműködésével megvalósuló „Az elsajátítási motiváció és a végrehajtó funkció szerepe az iskolai teljesítményben” longitudinális vizsgálathoz kapcsolódik kutatói tevékenysége. Tudományos érdeklődése a nevelés- és az egészségtudomány metszéspontjában elhelyezkedő kérdésekre irányul, ezért habilitációs kérelmét 2020 szeptemberében a PTE Egészségtudományi Kar Egészségtudományi Doktori és Habilitációs Tanácsához nyújtotta be.

**Somogyvári Lajos** a Pécsi Tudományegyetemen szerzett magyar-történelem szakos diplomát, ezt követően tanári szakdolgozata témavezetőjének, Géczi Jánosnak a javaslatára jelentkezett a neveléstudományi doktori képzésre. Középiskolai tanárként dolgozott a Somogy megyei Tabon, közben kezdett el publikálni és megírni a disszertációját. 2014-ben védte meg *A tudásátadás, nevelés intézményi és intézményen kívüli terei (Képelemzések a magyar pedagógiai szaksajtóban, 1960-1970)* című értekezését. Ugyanebben az évben a vespri Pannon Egyetem Tanárképző Központjába került, előbb ügyvivő szakértőként, majd tanársegédként, jelenleg ugyanitt adjunktus. Az Iskolakultúra társszerkesztője, 2018 tavasza óta az ECER (European Conference on Educational Research) Network 17. (Histories of Education) tagja, 2019 eleje óta a *Paedagogica Historica* assistant editor-ja. 2020 elején a Magyar Tudományos Akadémia Neveléstörténeti Albizottságának nemzetközi ügyekért felelős titkárává választották, és egy nemzetközi kutatócsoport tagjaként (ISCHE, Standing Working Group Observatory for the History of Education) brazil és kanadai kollégákkal dolgozhat együtt, 2019 és 2024 közötti időtartamban. Tagja a Magyar Tudományos Akadémia köztestületének, a Magyar Nevelés- és Oktatókutatók Egyesületének (HERA), és a Tanárképzők Szövetsége Pedagógiai szakosztályának, az MTA BTK és NEB Vidéktörténeti Témacsoportjának, a Németh András professzor által vezetett OTKA pályázatnak (A magyar neveléstudomány múltja és jelene – diszciplínafejlődés, tudományos kommunikáció (1970- 2017)). Kutatási területei közé tartozik az ikonográfia, fényképelemzés, kommunista ideológia, pedagógia és propaganda kapcsolata, a politechnikai oktatás bevezetése. Legközelebbi célja a habilitáció megszerzése.

**Suhajda Csilla Judit** egyetemi adjunktus 2017-ben szerezte meg doktori fokozatát intézményünkben *A pályaaorientációs tevékenység változása és megvalósulása a köznevelésben a rendszerváltozástól napjainkig, különös tekintettel az információs folyamatokra* című doktori értekezésével. Az azóta eltelt években igen

aktív volt a tudományos életben: gazdag publikációs tevékenysége mellett számos szakmai szervezet alapítója és tagja. A Szent István Egyetemen végzett oktatói tevékenysége során gyakran hivatkozik iskolánk szakmai műhelyében született tanulmányokra, eredményekre, konferenciákra és egyéb szakmai közegekben szívesen képviseli intézményünk és munkahelye szakmai kapcsolatát, amelynek alapját a Pécsen végzett doktori tanulmányai jelentik. Doktori iskolánk magas színvonalának elismerését jelenti, hogy Csilla mester szakos végzős hallgatói számára gyakran ajánlja doktori tanulmányaik folytatására az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolát.

**Széll Krisztián** 2002-ben szerzett közgazdász (BA), 2008-ban szociológus (MA) diplomát a Szegedi Tudományegyetemen. 2017-ben védte meg sikeresen az *Alacsony társadalmi-gazdasági státuszú általános iskolák légköre és eredményessége: Fókuszban a reziliens és a veszélyeztetett iskolák* című értekezését az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában. Disszertációja némi átdolgozás után könyv formájában is megjelent 2018-ban (*Iskolai légkör és eredményesség: Fókuszban a reziliens és a veszélyeztetett iskolák. Belvedere Meridionale, Szeged*). Kutatói pályáját 2008-ban kezdte az Ecosat Gazdaság és Társadalomkutató Intézetben. 2013 és 2017 között az Oktatókutató és Fejlesztő Intézet Kutatási, Elemzési és Értékelési Központjának munkatársa. 2016-tól az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Intézetébe került, és jelenleg is ott dolgozik egyetemi adjunktusként. Oktatási tevékenysége mellett részt vesz az Intézet Pedagógiai Innovációk és Társadalmi Esélyek Kutatócsoportjának munkájában, e mellett számos hazai és uniós kutatási projektben is szerepet vállal. 2018-tól az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézetének elemzője. Szintén 2018-tól az Educatio folyóirat szerkesztőbizottsági tagja és rovatvezetője.

**Szűcs Norbert** a Szegedi Tudományegyetemen szerzett szociológia, néprajz és művelődésszervező szakos diplomát. Kutatási területei: esélyegyenlőség, oktatási/társadalmi integráció, antiszegregáció, tanodamozgalom. Doktori iskolánkban védte meg a *Többiskolás településeken zajló közoktatási deszegregációs programok sikerkritériumai* című értekezését. Jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Művelődéstudományi Intézetének főiskolai docense. Kutatási és publikációs tevékenysége szervesen épül a doktori kutatási témájára. Doktori iskolánkkal továbbra is együttműködik opponensként, konferenciáink előadójaként. A Motiváció Oktatási Egyesület alelnökeként, civil programok keretében több száz pedagógusjelölt számára tette lehetővé az elmúlt években, hogy hátrányos helyzetű tanulók körében szerezzenek szakmai gyakorlatot.

**Tigyi Zoltánné Pusztafalvi Henriette** Az *egészségnevelés intézményesülésének folyamata hazánkban a dualizmus korától a második világháború végéig* címmel készítette el és védte meg doktori értekezését. Oktatói munkáját a PTE Egészségtudományi Karán folytatja, jelenleg mint habilitált egyetemi docens. Kutató munkáját azóta is a neveléstörténet területén folytatja, ennek eredményeit számos nemzetközi és hazai konferencián mutatta be és publikálta. Az MTA köztestületi tagja és az MTA PAB Neveléstörténeti Munkabizottságának titkára 2011 óta folyamatosan. Jelenleg számos doktorhallgató munkáját irányítja, eddig 1 fő végzett vezetése mellett, és további 12 fő hallgató vezetését végzi. A HERA, az ISCHE és egyéb nemzetközi neveléstudományi társaságok tagja. Az egyetemi tehetséggondozó munkában is jelentős feladatot vállal, továbbá az Egészségtudományi Szakkollégium általános elnökhelyetteseként támogatja a tehetséges tanulók életét.

**Váraljai Mariann** a Miskolci Egyetem Dunaújvárosi Főiskolai Karán szerzett mérnök-tanár – mérnök informatikus főiskolai diplomát, majd a Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karán végezte egyetemi tanulmányait. 2004 óta a Dunaújvárosi Egyetem oktatója. Tudományos érdeklődése a 2010-es évek elejétől kezdve a modern technológiák oktatásban történő beépülésének lehetőségei, hatásai az oktatási folyamatra. Vizsgálódásait kimondottan hallgatói oldalról folytatja, a középpontban a hallgató áll. A Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola hallgatójaként 2017-ben szerzett PhD fokozatot. Értekezésének címe: *Az információszerezési szokások vizsgálata a változó tanulási környezetben*. Tekintve, hogy az újabb technológiák megjelenése állandó kutatói forrásként szolgál, tudományos érdeklődésének megfelelő irányú kutatói munkájának eredményeit több hazai és nemzetközi fórumon előadásként és tudományos publikáció formájában is folyamatosan publikálja.

## Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában dr. habil. címet szerzett kollégák rövid életrajza<sup>36</sup>

(néhány jellemző példa)

**Bajusz Klára** 1996 óta a PTE főállású oktatója. 2004-ben az ELTE-n doktorált, majd 2015-ben doktori iskolánkban habilitált neveléstudományból. Mindkét esetben kutatási területe az iskolázatlanság társadalmi hatásainak vizsgálata volt. Az utóbbi évtizedben érdeklődése az idősktatás felé fordult, és 2014-ben életre hívta a Pécsi Senior Akadémiát, ahol több mint 800, 60 év feletti felnőtt tanul és talál közösségre. Bajusz Klára a BTK Humán Fejlesztési Intézetének docenseként a Senior Akadémia szakmai irányítója, az itt zajló geronto-edukációs kutatások vezetője. Kuratóriumi elnöke az Aktív Időskorért Alapítványnak, mely a sikeres idősödés eszközrendszerének fejlesztésén dolgozik.

**Bús Imre** a pedagógia szak pécsi elvégzése után a felsőoktatásban kezdett dolgozni a PTE Kultúratudományi Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar jogelődjében. A doktori (PhD) fokozatát az ELTE-n szerezte meg a neveléstudomány területén. A habilitációs előadásait 2015 decemberében tartotta meg a PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában. Kutatásai szorosan kapcsolódnak a doktori iskola profiljához. A pedagógia megújítására törekszik, és ezen belül jelenleg a játékpédagógia és a gyermekkultúra pedagógiai kutatása számára a legfontosabbak: ezek a doktori iskola témakiírásai között is szerepelnek. Több doktorandusz témavezetője, akik a Nevelésszociológia programhoz kapcsolódnak. A habilitáció után munkahelyén, a PTE KPVK-n a Pedagógiai és Pszichológiai Tanszék vezetője lett, majd általános és tudományos dékánhelyettesi feladatot vállalt.

**Cserti Csapó Tibor** 1994-ben szerzett diplomát a Janus Pannonius Tudományegyetem biológia-földrajz szakán. Pályáját a pécsi Gandhi Gimnáziumban kezdte földrajztanárként, ezzel párhuzamosan ösztöndíjként felvételt nyert a JPTE Földtudományi Doktori Iskolájába. Kutatási témája – a hazai cigány népesség iránti érdeklődése miatt – a cigányság társadalmi helyzete lett. Ennek köszönhető, hogy amikor 1997-ben elindult a pécsi Bölcsészettudományi Karon a későbbi Romológia Tanszék szervezése, először óraadóként, majd később teljes munkaidős munkatársként meghívást kapott a tanszékre. A Romológia Tanszék a kari szervezeti struktúra intézetesedése során csatlakozott a Neveléstudományi Intézethez, érdeklődése ekkor fordult a neveléstudományok, szűkebben a cigányság társadalmi-gazdasági helyzetének és oktatási-nevelési háttértényezői összefüggéseinek az irányába. Ebben a témakörben, 2003-ban védte meg PhD disszertációját a Földtudományi Doktori Iskolában. Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola 2006-os megalakulása után bekapcsolódott annak munkájába, oktatóként az ott folyó képzésbe, és témavezetői feladatokat is ellát. 2010-ben az OTNDI-ben habilitált. Ezután tőrzstagként, majd két éve az iskolavezető helyetteseként segíti a doktori iskola feladatainak ellátását.

**Hamar Pál** egyetemi doktori címét 1990-ben szerezte a Testnevelési Főiskolán, disszertációjának címe: *Racionalizált testnevelési tanterv tornaanyagának hatékonysága a tanulók pszichomotoros, kognitív és affektív szintjére* volt. Az ELTE Bölcsészettudományi Kar Pedagógiai Doktori Iskola (1995-1998) elvégzése után, 2000-ben – *Tantervi kísérlet a leánytorna tananyag oktatásának racionalizálására* című értekezésének a megvédésével – PhD fokozatot szerzett a neveléstudomány területén. 2009-ben habilitált a PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában. Az MTA doktora címét 2019-ban kapta meg, melynek alapjául az Eötvös József Könyvkiadónál 2016-ban megjelent, *A testnevelés tantervelmélete* című monográfiája szolgált. Szűkebb kutatási területe a tantervelmélet, illetve a testnevelés tantárgypédagógiája. A Testnevelési Egyetem oktatási rektorhelyettese, egyetemi tanár.

<sup>36</sup> Habilitációs eljárások. <https://nevtudphd.pte.hu/content/habilitaciok>

**Híves-Varga Aranka** 2000-től óraadóként, 2004-től főállású oktatóként dolgozik a PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszékén. A PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola indulásakor (2006) csatlakozott hallgatóként a doktori programba, miután a PTE BTK Alkalmazott Nyelvészet Doktori Iskolában abszolutóriumot szerzett. Szigorlatát már a PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskolában tette le, majd a „Gyermekevédelem és iskolázottság” című disszertációját 2009-ban védte meg summa cum laude eredménnyel. Ugyanitt habilitált 2016-ban, habilitációhoz készített kötete címe „Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. Negyedszázados kutatói munkássága a hátrányos helyzet és iskolázottság összefüggésrendszerében helyezhető el, és ennek mentén vett részt a pécsi neveléstudományi műhely nevelésszociológiai irányultságának megerősítésében az alapképzéstől a doktori képzésig. Publikációi (178 közlemény, 391 független idéző) is ehhez a tudományterülethez kapcsolódnak, és nagyobb részt a PhD tanulmányok óta születtek. Szintén több tudományos és oktatásszervezési feladatot is vállalt PhD végzettsége és habilitációja óta: más neveléstudományi műhellyel együttműködve több nevelésszociológia témakörű országos kutatást vezetett, a XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia elnöke volt 2019-ben, a PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola törzstagja 2018-tól, ahol 5 védett doktorandusz témavezetője, 2017-től a PAB Pedagógiai Munkabizottság elnöke és a MAB Pedagógusképzési Bizottság tagja, továbbá 2018 óta vezeti a PTE BTK Neveléstudományi Intézetét.

**Mrázik Julianna** neveléstudományokból PhD fokozatot 2010-ben, habilitált doktori címet pedig 2016-ban szerzett a PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában. Ugyanezen év decemberétől egyetemi docenssé nevezték ki. A doktori fokozatszerzés során végzett oktatói, kutatói tevékenysége elismerése az, hogy szakmai vezetője lett „A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából az EFOP-3.1.2-16-2016-00001 jelű, 2021. szeptemberéig tartó pályázatnak a Pécsi Tudományegyetemen. A tudományos előmenetel lehetővé tette, hogy Mrázik Julianna Az MTA Pedagógiai bizottsága Kutatásmódszertani Albizottsága tagjává váljon, valamint hogy a Pécs Akadémiai Bizottság Pedagógiai Munkabizottságában tevékenykedjék. A fokozatszerzés óta a Magyar Nevelés és Oktatókutatók (HERA) vezetőségének tagja, külügyi képviselője, és a Hungarian Educational Research Association lapja, a HERJ, valamint a Public Science Framework szerkesztőbizottságában is részt vesz. Szakmai életútjában fontos szerepe van a kutatói utánpótlásban való közreműködésnek; szervezeti, kutatói, oktatói szerepében pedig egy olyan – közösségelvű filozófián nyugvó – szervezeti lét és kutatói közösség megvalósításában hisz, amely a közös szolgálatában áll, az egyén kiemelt szerepével a középpontban.

**Németh Balázs** európai uniós felnőttoktatási és LLL-kutatásokban vett részt 1999 óta, ennek köszönhető, hogy 2016-ban az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában habilitált. Kutatási témái között szerepel a felnőttoktatás-történet, a politika és a felnőttoktatás kapcsolata, továbbá az andragógia professziójának problémája. A habilitáció megszerzését követően Németh Balázs főként professzió-fejlesztő programokban dolgozik európai felsőoktatási együttműködési projekt-támogatással. Ilyenek az Erasmus ESRALE, COMPALL és INTALL projektek kereteiben végzett oktatói és kutatói tevékenység. Fejlesztő tevékenységének központjában a PTE és Pécs Város kollaborációjára épülő UNESCO *Global Learning City Pécs* Program és az ehhez kapcsolódó Pécsi Tanuló Fesztivál áll, mely programok koordinálója a Pécsi Civil Közösségek Háza. Németh Balázs az MTA PTB Andragógiai Albizottsága elnöke, a MELLearn – Felsőoktatási Lifelong Learning Egyesület ügyvezető elnöke, valamint a *European Universities' Continuing Education Network* elnöke.

**Orsós Anna** 2008-ban védte meg PhD-disszertációját, 2011-ben pedig habilitált neveléstudományból az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolában, melynek 2012 óta törzstagja, rendszeres oktatója, vizsgáztatója, témakiírója és témavezetője is. 2002-től főállású oktatója a PTE BTK Romológia Tanszékének. Az évek során sokféle szerepben próbálhatta ki magát, több hazai egyetemen tanított vendégtanárként, és 9 évig dolgozott az MTA Nyelvtudományi Intézetében kutatóként, de tevékenyen részt vett a tanszék fejlesztésében, a kutatás, fejlesztés és oktatás között járható utak megteremtésében, a szakmai kommunikáció és kooperáció kiteljesítésében, a képzések folyamatos minőségi tovább-fejlesztésében is. 2011 óta vezeti a Romológia és Nevelésszociológia Tanszéket és a Romológiai Kutatóközpontot. Tudományos és oktatói munkájában a neveléstudomány és a nyelvtudomány (alkalmazott nyelvészet) tudományterületei szorosan és tudatosan összekapcsolódnak.

A szlovákiai Eperjesi Egyetem az ő közreműködésével hozta létre a Roma Tanulmányok Intézetét, melynek 2018 óta kinevezett vezetője. A PhD fokozat megszerzése óta 12 kutatásban vett/vesz részt.

**Soós István** 1987-1990 között szerzett Pedagógia előadó egyetemi diplomát a Pécsi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézetében. Emellett 1981-1985 közötti tanulmánya lezárásaként a Pécsi Tudományegyetem Tanárképző Karán földrajz-testnevelés szakos tanári, majd 1989-1991 közötti tanulmánya befejezésekként a Testnevelési Egyetemen középiskolai tanári diplomákat vehetett át. Ezek a tanulmányok ösztönözték arra, hogy a fizikai aktivitás, ülő életmód és egészség témakörben pedagógiai/neveléstudományi és nevelépszichológiai (pl. motivációs valamint kognitív és affektív) kutatásokat végezzen. Ezeknek a kutatásoknak az eredményeként a Testnevelési Egyetemen 1992-ben egyetemi doktori, 1998-ban pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskolájában PhD doktori címet szerzett. 1986-2002 között különböző beosztásokban egyetemi oktatóként tevékenykedett a Pécsi Tudományegyetem Testnevelés- és Sporttudományi Intézetében, majd 2002-2019 között a Sunderlandi Egyetem Sporttudományi Intézetében dolgozott kutató egyetemi docens (angolul „Reader”) beosztásban. 2019. január 1-től került a Testnevelési Egyetemre Kutatóprofesszor beosztásba. Angliában töltött kutatói évei alatt határozta el, hogy visszatér az „alma materhez”, és a Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolájába jelentkezik habilitációs eljárásra, ahol 2011-ben sikeresen teljesítette a habilitációs eljárás követelményeit, és elnyerte a dr. habil. címet. Jelenleg a Testnevelési Egyetem kutatójaként három hazai és egy nemzetközi kutatásban vesz részt vezető kutatóként vagy társkutatóként.

**Varga Katalin** PhD fokozatát az irodalomtudományok (könyvtartudomány) területen szerezte 2004-ben, a szöveg és az információ viszonyának elemzésével. Ezt követően kezdte meg oktatói pályáját a Pécsi Tudományegyetemen, ahol a könyvtárosképzés egyik alapítója lett. Jelenleg tanszékvezető egyetemi docens a PTE BTK HFMI Könyvtár- és Információtudományi Tanszékén. Habilitációját 2015-ben szerezte, a PTE BTK „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolájában, az információs műveltség témakörében végzett kutatásai alapján. A habilitáció elengedhetetlen volt az oktatói pályáján történő előrehaladásához. A habilitáció óta tanszékvezető lett, valamint bekapcsolódott a doktori képzésbe is, jelenleg két doktorandusz hallgató témavezetője, illetve többször hívták más egyetemekre is szigorlati bizottságba vagy házi védéshez opponensnek. Kutatásait továbbra is folytatja, a habilitációja sokat segített az előrelépésben és a módszertani fejlődésben is.

**Varga László** doktori fokozatát 2007-ben a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar Neveléstudományi Doktori Iskolájában, a habilitált doktori címet 2016-ban a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolájában szerezte. A habilitáció megszerzésének évében a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának dékánjává nevezték ki, mely tisztséget – immár második ciklusban – azóta is betölti. Alapítója és vezetője a – hazánkban unikális jellegű és egyedülálló – nemzetközi kisgyermekkori neuropedagógia kutatócsoportnak és laboratóriumnak. Széleskörű nemzetközi kutatói tanácsadó hálózatot épített ki neves neveléstudományi szakemberek részvételével. Vezetése alatt indult el az *Erdő- és környezetpedagógiai* doktori program, továbbá a Soproni Egyetem Tanárképző Központjának létrehozása is a nevéhez fűződik.

**Várnagy Péter** 1992-ben okleveles jogászként végzett a JPTE Állam- és Jogtudományi Karán. Diplomamunkáját Európa-jogból írta. Az 1994-ben a JPTE BTK Felnőttképzési és Közművelődési Tanszékén megkezdett munkája determinálta az oktatási és a neveléstudományi területre fókuszáló kutatási tevékenységét. Ez meghatározóan a bölcsész- és társadalomtudományokhoz köthető, amelyek közül a neveléstudományon belül elsősorban az oktatásigazgatás és -jog területére koncentrálna a figyelmét. Doktori fokozatát a Pannon Egyetemen, az Interdiszciplináris bölcsész- és társadalomtudományok Doktori Iskola neveléstudományi programjában szerezte meg 2007-ben (az értekezés címe: *A magyar felnőttképzés az Európai integráció folyamatában* volt). Az előbbiekkal szinkronban 2014-ben habilitációs eljárást kezdeményezett a PTE „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolájában, amit 2015-ben eredményesen fejezett be. Ma már egyetemi docensként, a PTE BTK több alap- és mesterképzésében, valamint szakirányú továbbképzéseiben is kamatoztatja oktatóként és szakfelelősként szakmai tudását, továbbá neveléstudományi kutatásainak eredményeit.

## A PTE egyik legfontosabb, a doktori iskolához kapcsolódó projektje: a Befogadó Egyetem<sup>37</sup>

Az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola küldetéséről, az itt tanuló doktoranduszok és tanáraik szemléletmódjáról nagyon sokat elmond a Befogadó Egyetem alapvetően doktorhallgatóink által, törzstagunk, Híves-Varga Aranka szakmai vezetésével kidolgozott koncepciója és annak későbbi gyakorlatba ültetése a PTE-n. A Befogadó Egyetem fejlesztési stratégiája az EFOP 3.4.3-16-2016-00005 „Korszerű egyetem a modern városban: Értékközpontúság, nyitottság és befogadó szemlélet egy 21. századi felsőoktatási modellben” című projekt keretén belül valósul meg 2018 és 2020 között.

A projektbe bevontak két területen tevékenykednek: szervezetfejlesztést és az azt megalapozó tudományos kutatást végeznek. 2018-ban történt a Befogadó Egyetem Programiroda létrehozása, mely az inkluzív akadémiai kiválóság modelljének PTE-n való adaptálását célozza. A Programiroda hallgatói aktivitásként 2018 decemberében egy Flashmob-ot szervezett a PTE diverzitására és befogadó attitűdjére való figyelemfelhívásként. A projekt keretében tudományos vizsgálat is zajlott ebben az időszakban. A helyzetfeltáró kutatás a PTE összes karán megvizsgálta az inklúzió fókuszában álló hallgatói csoportokat, illetve a karokon futó támogatások különböző formáit, típusait. A kérdőívet kitöltő dékánok részletezték az inkluzív programok és jó gyakorlatok tartalmát. A kutatás következő lépéseként félig strukturált mélyinterjúk készültek az aktív programok vezetőivel. Az eredmények megosztása konferenciákon és publikációkban történt az elmúlt másfél évben.

A Programiroda a helyzetfeltáró kutatásra támaszkodva indította el Fórumát, ahova invitálta a PTE-ről mindazokat, akik a befogadás fókuszában lévő valamely hallgatói csoporttal már foglalkoznak. A PTE minden karáról csatlakoztak a Fórumhoz programvezetők, jó gyakorlatok működtetői tapasztalatcserére. A Fórum segítségével elkezdődött a PTE-n elszigetelten működő sikeres programok összehangolása. A Fórum 2019-ben három alkalommal ülésezett, mely során megalkotta a küldetésnyilatkozatát és a javasolt szervezeti keretet, valamint elindította a minősítési rendszerét. A téma nyilvánosságát a benne tevékenykedők hallgatói akciókkal (Művészeti Kiállítás, Sokszerű délután), kiadványok készítésével, honlap működtetéssel, hazai és nemzetközi kapcsolatépítéssel segítették, továbbá konferencia-előadásokon és publikációkban számoltak be a szervezetfejlesztéssel párhuzamosan zajló tudományos vizsgálati eredményekről.

A Fórum negyedik alkalommal 2020 januárjában ülésezett, továbbá a Befogadó Egyetem stratégiáját a januári szenátusi ülésen bemutatták, ahol a Rectori Vezetői Értekezlet támogatta a Befogadó Egyetem Programiroda önálló szervezeti egységként történő megjelenítését. A nemzetköziesedés fontos eredménye egy ERASMUS+ Stratégiai Partnerségek pályázat beadása az Universitat de Barcelona és a Keele University partnerségével. E mellett folytatódik a tudományos tevékenység is a projektben. A 2020 tavaszán folytatott kutatás egyik része a Pécsi Tudományegyetem polgárait (hallgatók, oktatók és nem oktatói munkakörben dolgozók) veszi górcső alá, vizsgálva a sokszerűségi jellemzőket makro-adatok elemzésével. A kutatás másik része egy kérdőíves adatfelvétel, melynek segítségével a befogadási mutatók részletesebb megismerése is lehetővé válik.

2021-ben kétszer ülésezett a Fórum, melynek célja a további együttműködések kialakítása volt, valamint egy nemzetközi konferencia és publikáció szervezése. 2021-ben sikeresen lezajlott az „Inclusive Excellence & Inclusive Universities” nemzetközi konferencia. Az első nemzetközi konferenciánkra sikerült 50 előadót bevonnunk, akik 14 országból/államból voltak jelen (köztük: Ausztria, Csehország, Izrael, Finnország, Florida (USA), Írország, Magyarország, Németország, Oroszország, Rhode Island (USA), Románia, Spanyolország, Svájc, Szerbia). Szakmai sikerként éljük meg, hogy valamennyi programban szereplő tudományos előadás elhangzott, így összesen 30 – a felsőoktatási inklúzió témáját érintő – kutatást-fejlesztést ismerhettünk meg, mely nagyon inspiráló lesz további terveinkhez. Külön öröm volt látni, hogy Magyarországról 9 egyetem és tudományos műhely

<sup>37</sup> <https://www.befogadoegyetem.eu/>

<https://www.befogadoegyetem.eu/be-programiroda/>

<https://www.befogadoegyetem.eu/inkluziv-kivalosag-kutatocsoport/>



kutatói – köztük PTE-s kollégák – csatlakoztak hozzánk. A projekt 2021 végén lezárult, azonban céljai folytatódhatnak a nemrégiben létrejött **Inkluzív Kiválóság Kutatócsoport (Inclusive Excellence Research Group)**.

### Doktorhallgatók részvétele a „Befogadó Egyetem” projektben

Vitéz Kitti, Fodor Bálint, Trendl Fanni, Vezdén Katalin és Tószegi Zsófia az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola hallgatói folyamatosan és aktívan vesznek részt a Befogadó Egyetem mindennapi és tudományos életében 2018. szeptember óta.

Vitéz Kitti 2018.09. – 2019.08. között a projekt munkatársaként a nemzetközi és PTE-n belüli ügyekért is felelt. 2019.09.-től – már doktoranduszi státuszban - kutatási referensként segíti a projekt tudományos terveinek megvalósulását.

Fodor Bálint 2019.02.-től munkatárs a projektben, jelenleg a Programiroda vezetője. Fő területe a nemzetközi kapcsolatok kialakítása, továbbá doktoranduszként részt vesz a kutatói feladatokban is.

Trendl Fanni kutatóként részt vett a Befogadó Egyetem projektet megelőző vizsgálatban és publikált a kutatási eredményeket összegző kötetben 2015-ben<sup>38</sup>. A Wlisslocki Henrik Szakkollégium tanáraként a hallgatói aktivitás támogatásával járul a projekthez, továbbá részt vesz a kutatói tevékenységben is, doktori értekezése műhelyvitája már sikeresen lezajlott.

Vezdén Katalin 2018.09. – 2019.01. között ügyvivő-szakértőként dolgozott a projektben, főleg a PTE-n belüli ügyekért felelt. 2019.02.-től doktoranduszi feladatai közé tartozik a projekt szervezési és tudományos feladatainak egy része.

Tószegi Zsófia 2020- 2021 között segítette a projekt nemzetköziesítési törekvéseit, nemzetközi konferencia lebonyolítását.

### A Befogadó Egyetem vizsgálatával kapcsolatos, doktoriskolai tudományos eredmények

#### Konferencia-részvétel

KITTI DELI (2018) Facilitating inclusive academic excellence and diversity at institutional level at the University of Pécs. *VIII. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia*. Budapest

DELI KITTI (2019) Az inkluzív kiválóságot elősegítő befogadó szemlélet felmérése a pécsi tudományegyetemen. *VII. Neveléstudományi és Szakmódszertani Konferencia*. Štúrovo, Szlovákia

DELI KITTI (2019) Befogadó Egyetem: Inclusive Excellence Koordinációs csoport kialakításának lépései. Horizontok és Dialógusok V. Konferencianapok. *VII. Autonómia és Felelősség Konferencia*. Pécs

ARANKA VARGA, KITTI DELI (2019) Exploring the diversity of supporting practices in Higher Education. ECER. *European Educational Research Association. Education in an Era of Risk – the Role of Educational Research for the Future*. Hamburg

ARANKA VARGA, FANNI TRENDL (2019) Roma Student College as an Inclusive Space at Higher Education. ECER. *European Educational Research Association. Education in an Era of Risk – the Role of Educational Research for the Future*. Hamburg

ARANKA VARGA, KITTI DELI, BÁLINT FODOR (2019) Inclusive excellence in a Higher Education Institution from an organisational perspective. *XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia. Neveléstudomány – Horizontok és dialógusok*. Pécs

VARGA ARANKA, DELI KITTI (2019) Befogadó Egyetem: Hallgatói szolgáltatások összehasonlító vizsgálata egy hazai felsőoktatási intézményben. *XIX. Országos Neveléstudományi Konferencia. Neveléstudomány – Horizontok és dialógusok*. Pécs

DELI KITTI (2019) A Pécsi Tudományegyetem útja az inkluzív kiválóság felé. *IX. Trefort Ágoston Szakképzés- és Felsőoktatás-pedagógiai Konferencia*. Budapest

ARANKA VARGA, KITTI DELI (2019) The University of Pécs is on the path to inclusive excellence. *I. Szakképzés- Oktatás Ma-Holnap Konferencia*. Budapest

ARANKA VARGA, KITTI DELI (2020) Exploring Beliefs, Attitudes and Demands related to Inclusion: Investigating a Hungarian Higher Education Institution from Multiple Perspectives. *ECER. Educational Research (Re)connecting Communities*. Glasgow.

<sup>38</sup> Arató Ferenc – Varga Aranka (2015 szerk.): *Befogadó egyetem – Az akadémiai kiválóság fejlesztése az inklúzió szempontjainak érvényesítésével*. PTE BTK NTI, Pécs.

- VARGA ARANKA, VITÉZ KITTI, FODOR BÁLINT (2020) Egy felsőoktatási intézmény hallgatóit célzó támogató programok, szolgáltatások vizsgálata az inklúzió szemlélete alapján. *Neveléstudomány – Válaszlehetőségek az új évezred kihívásaira*. Kaposvár, Képzés és Gyakorlat konferencia.
- Aranka Varga, Kitti Vitéz, István Orsós, Bálint Fodor, Gergely Horváth (2020) : Diversity and Inclusion in Higher Education. The 14th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference
- Varga Aranka, Vitéz Kitti, Orsós István, Fodor Bálint, Horváth, Gergely (2020). Különböző társadalmi háttérű egyetemisták reprezentációja az egyetemi életben. Inklúzió és oktatás, A konferencia az Educatio® folyóirat hamarosan megjelenő tematikus számához kapcsolódik.
- Vitéz Kitti, Orsós István, Horváth Gergely (2020) Diverzitás és inklúzió a felsőoktatásban. 16. Nemzeti és nemzetközi lifelong learning konferencia Tanulás – Tudás – Innováció a felsőoktatásban – Reflektorfényben az innováció kihívásai Learning - Knowledge - Innovation in Higher Education - Focusing on the Challenges of Innovation
- Vitéz Kitti (2021): Külföldi hallgatók vizsgálata a Pécsi Tudományegyetemen X. Romológus Konferencia
- Vitéz Kitti (2021): Külföldi hallgatók vizsgálata a Pécsi Tudományegyetemen 2010-2019 között HUCER
- Kitti Vitéz (2021): Foreign students at the University of Pecs. Inclusive Excellence and Inclusive Universities Conference
- Aranka Varga, Fanni Trendl, Kitti Vitéz (2021) Development of Positive Psychological Capital a Roma Student College in Hungary. Warsaw, Lengyelország: Association for Teacher Education in Europe (ATEE)
- Zsófia Tószegi, Fanni Trendl And Kitti Vitéz (2021): "Promoting Inclusiveness In Hungarian Higher Education: Research Studies From University Of Pécs". Faculty Of Philosophy University Of Belgrade, Serbia. December 08, 2021
- Kitti Vitéz (2021): International Students In The Scope Of An Exploratory Research At The University Of Pecs. 21st Conference On Educational Sciences. 20 November, 2021

#### Publikációk

- DELI KITTI (2018) Steps towards Inclusive University at the University of Pecs. In: Tóth Péter, Simonics István, Manojlovic Heléna, Duchon Jenő (szerk.) *Új kihívások és pedagógiai innovációk a szakképzésben és a felsőoktatásban*. Budapest: Óbudai Egyetem Trefort Ágoston Mérnökpedagógiai Központ, pp. 399-406
- DELI KITTI (szerk.) (2018) *Sokszínűség: Érzékenyítő gyakorlatok gyűjteménye*. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék. Wlislöck Henrik Szakkollégium, 175 p.
- DELI KITTI (2019) A kizárástól a kiválóságig: az inklúzió gyakorlati aspektusai és a pedagógus szerepköre az inkluzív oktatásban. *Autonómia és Felelősség: Neveléstudományi Folyóirat*. pp. 107-110
- VARGA ARANKA, DELI KITTI, FODOR BÁLINT (2019) A felsőoktatás befogadóvá válásának szemléleti kerete és gyakorlati megvalósítása a Pécsi Tudományegyetemen. *Educatio* 28 (4), pp. 755–766
- ARANKA VARGA, FANNI TRENDL, KITTI VITÉZ (2020) Development of positive psychological capital at a Roma Student College. *Hungarian Educational Research Journal*. Mentoring programs for disadvantaged children. *HUNGARIAN EDUCATIONAL RESEARCH JOURNAL (HERJ)* 10 : 3 pp. 263-279. , 17 p.
- Varga Aranka, Vitéz Kitti, Fodor Bálint (2020) A felsőoktatás befogadóvá válásának szemléleti kerete és gyakorlati megvalósítása a Pécsi Tudományegyetemen. *Educatio* 28 (4), pp. 755–766. DOI: 10.1556/2063.28.2019.4.7
- Varga Aranka, Vitéz Kitti, Orsós István, Fodor Bálint, & Horváth Gergely (2020). Diverzitás és inklúzió a felsőoktatásban. *Educatio* 29 (3), pp. 449–464. <https://akjournals.com/view/journals/2063/29/3/article-p449.xml>
- Varga Aranka, Vitéz Kitti, Széll Krisztián (2021) Diverzitás és inklúzió jellemzői a Pécsi Tudományegyetemen – egy helyzetfelmérő kutatás tükrében. *ISKOLAKULTÚRA: PEDAGÓGUSOK SZAKMAI-TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA* 31 : 9 pp. 45-62. , 18 p.
- Aranka Varga, Kitti Vitéz, István Orsós, Bálint Fodor, Gergely Horváth (2021) Diversity and Inclusion in Higher Education. *KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT: TRAINING AND PRACTICE* 19 : 1-2 pp. 70-81. , 12 p
- Vitéz Kitti (2021). (szerkesztett kötet). Befogadó Egyetem – Itt és Most. PTE BTK NTI. Inkluzív Kiválóság Kutatócsoport. Pécs.
- Vitéz Kitti (2021). Nemzetközi Hallgatók Mobilitása a Pécsi Tudományegyetemen In. Befogadó Egyetem – Itt és Most. pp.85-95 PTE BTK NTI. Inkluzív Kiválóság Kutatócsoport. Pécs.

**A PTE BTK Neveléstudományi Intézetében kurzust tartó doktorhallgatók (2016-2020)**

| <b>félév</b> | <b>oktató/PhD hallgató</b> | <b>kurzuskód</b>      | <b>kurzuscím</b>                                         | <b>kurzus létszám</b> |
|--------------|----------------------------|-----------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------|
| 2016-17-01   | Laki Tamásné               | NVTN010601/NVTL010601 | A nevelésszociológiai információ                         | 9                     |
|              | Mandel Kinga               | NVTN010701/NVTL010701 | A világgazdasági változás és az oktatás                  | 9                     |
|              | Szabad Klaudia Erszébet    | PNKO050108            | Pedagógiai nézetek                                       | 31                    |
|              | Szabad Klaudia Erszébet    | PNKO090202            | Tanulás és tanítás tárgyhoz kapcsolódó iskolai gyakorlat | 25                    |
|              | Szabad Klaudia Erszébet    | PNKO090102            | Tanulás és tanítás                                       | 23                    |
|              | Szücs-Rusznak Karolina     | PNKO050107            | Pedagógiai nézetek                                       | 25                    |
| 2016-17-02   | Hegedüs András             | PNKO060109            | Kommunikáció                                             | 8                     |
|              | Hegedüs András             | PNKO060109            | Kommunikáció                                             | 22                    |
|              | Szücs-Rusznak Karolina     | PNKO120103            | Az interkulturális nevelés gyakorlata                    | 24                    |
|              | Vezdén Katalin             | PNKO120104            | Az interkulturális nevelés gyakorlata                    | 16                    |
| 2017-18-01   | Hegedüs András             | MSNB/TKNB050101       | Kommunikációs tréning                                    | 19                    |
|              | Szücs-Rusznak Karolina     | TANA011501            | Az interkulturális nevelés gyakorlata                    | 3                     |
| 2017-18-02   | Nyúl Eszter Anna           | PNEL100101            | Szabadon választható tárgyak a Kar kínálatából           | 10                    |
|              | Maisch Patrícia            | NETI070701            | Informatika és könyvtárismeret                           | 6                     |
|              | Maisch Patrícia            | NETIL0707015          | Informatika és könyvtárismeret                           | 4                     |
|              | Maisch Patrícia            | BON100301             | Informatika                                              | 2                     |
|              | Szücs-Rusznak Karolina     | PNKO120103            | Az interkulturális nevelés gyakorlata                    | 28                    |
|              | Szücs-Rusznak Karolina     | PNKO120104            | Az interkulturális nevelés gyakorlata                    | 27                    |
| 2019-20-02   | Mohr Szilárd               | NETIL031701           | Szakmai gyakorlat II.                                    | 2                     |
|              | Mohr Szilárd               | NETI031101            | A nevelőmunka intézményi keretei II.                     | 9                     |
|              | Mohr Szilárd               | NETI031701            | Szakmai gyakorlat II.                                    | 9                     |
| 2020-21-01-  | Zsuhárné Stummer Krisztina | NETI000601            | Kutatási és szakdolgozatírási stratégiák                 | 19                    |

**Hallgatók elégedettségének, véleményének vizsgálata - Kérdések**

Az Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola működése és fejlődése szempontjából nagyon fontos az ön véleményének, javaslatainak megismerése. Kérjük, ennek érdekében töltse ki az alábbi rövid kérdőívet.

|                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Hányadik évfolyamra jár?                                                                                                                                  |
| 2. Hallgatói státusza                                                                                                                                        |
| 3. Ösztöndíjas?                                                                                                                                              |
| 4. Mennyire elégedett a Doktori Iskola által közvetített tudás minőségével, naprakészségével?                                                                |
| 5. Véleménye szerint mennyire hasznos a képzés során átadott tudás a doktori disszertációja elkészítése szempontjából?                                       |
| 6. Véleménye szerint elegendő információ hangzik-e el a sikeres kutatómunkához, publikáláshoz, a doktori disszertáció sikeres elkészítéséhez a képzés során? |
| 7. Mennyire elégedett a Doktori Iskola képzésében szükséges információforrások (könyvek, tanulmányok) elérhetőségével?                                       |
| 8. Mennyire elégedett a Doktori Iskola képzésének szervezettségével?                                                                                         |
| 9. Mennyire elégedett a Doktori Iskola tájékoztató és információs tevékenységével, a képzéssel kapcsolatos információk elérhetőségével?                      |
| 10. Mennyire elégedett a Doktori Iskola honlapjának informativitásával, naprakészségével?                                                                    |
| 11. Mennyire elégedett a Doktori Iskola vezetésének és a Doktori Iroda munkatársainak elérhetőségével, a folytatott kommunikációval?                         |
| 12. Mennyire elégedett a Doktori Iskola vezetésének munkájával?                                                                                              |
| 13. Mennyire elégedett a Doktori Iroda munkatársainak tevékenységével?                                                                                       |
| 14. Mennyire elégedett a témavezetője tevékenységével, a vele való együttműködéssel?                                                                         |
| 15. Mennyire elégedett a komplex vizsga lebonyolításával? (Csak a komplex vizsgát teljesített hallgatóknak szóló kérdés.)                                    |
| 16. Mennyire elégedett a komplex vizsgán kért tudás színvonalával, mennyiségével? (Csak a komplex vizsgát teljesített hallgatóknak szóló kérdés.)            |
| 17. Miről hallott volna még szívesen a képzés során a diszciplináris területről?                                                                             |
| 18. Ajánlja-e, ajánlaná-e ismerőseinek az „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskolát?                                                          |
| 19. Van-e javaslata, amivel fejleszthető lenne Ön szerint a Doktori Iskola képzése, tevékenysége?                                                            |